

STORTINGET

Innst. 315 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen i sak om Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug

Til Stortinget

1. Bakgrunn

1.1 Innledning

Meraker Brug AS har vært en av de største private skog- og utmarkseiendommene i Norge. Eiendommene har et samlet areal på om lag 1,2 millioner mål, hvorav mer enn 200 tusen mål er produktiv skog. Eiendommene ligger i Meråker, Stjørdal, Malvik og Steinkjer kommuner.

Statskog SF er landets største grunneier og forvalter nær en femtedel av Norges fastlandsareal, herunder store fjell- og utmarksarealer.

Landbruks- og matdepartementet foreslo i Prop. 6 S (2022–2023) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF) at Stortinget ga sin tilslutning til at Statskog SF kjøpte 100 pst. av aksjene i AS Meraker Brug, til en pris av 2,65 mrd. kroner, og samtykket i kapitalforhøyelse og låneopptak for dette formålet. Kjøpet ble foreslått finansiert gjennom en egenkapitalforhøyelse på 2,35 mrd. kroner. Resterende del av kjøpesummen, 300 mill. kroner, skulle finansieres ved et lån fra staten.

Departementets finansielle rådgiver har vært Pareto Securities, som har uttalt følgende:

«Vi oppfatter at Statskog SF og deres rådgivere har gjennomført en grundig og faglig god vurdering av inntektsprognoser og merverdier for AS Meraker Brug. Pri-

sen Statskog SF har avtalt å betale for aksjene er innenfor den rammen vi mener andre budgivere ville kunne verdsatt aksjen til.

Vurderingen bygger på at Statskog SF vil drive denne virksomheten i tråd med de kommersielle prinsipper de har lagt til grunn for verdivurderingen. Det er også en viktig forutsetning at selskapet må utvikle merverdier som kraft og eiendom for å oppfylle verdipotensialet som ligger i AS Meraker Brug. Dette tilsier at Statskog SF skal opptre tilsvarende andre kommersielle aktører, innenfor rammene som gjelder hele Statskog SFs virksomhet.

Vi understreker at vi har vurdert og analysert en finansiell investering i AS Meraker Brug ut fra et finansielt og kommersielt perspektiv, og at vi har ikke hensyntatt eventuelle politiske eller samfunnsmessige vurderinger.»

Det fremgår av Landbruks- og matdepartementets merknader i Prop. 6 S (2022–2023) at departementet legger til grunn at Statskog SF gjennom overtagelsen kan realisere både bedriftsøkonomiske og samfunnsøkonomiske verdier gjennom transaksjonen.

Stortinget vedtok endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet om kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF, jf. Innst. 47 S (2022–2023) fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet for 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF). Stortinget ga sin tilslutning til at Statskog SF kjøpte 100 pst. av aksjene i AS Meraker Brug, til en pris av 2,65 mrd. kroner, og samtykket i kapitalforhøyelse og låneopptak for dette formålet.

Statskog SF kjøpte i desember 2022 selskapet AS Meraker Brug. Den totale prisen var om lag 2,65 mrd. kroner. Kjøpet ble finansiert gjennom en egenkapitalforhøyelse på 2,35 mrd. kroner. Resterende del av kjøpe-

summen, 300 mill. kroner, ble finansiert ved et lån fra staten.

1.2 Komiteens behandling av saken

Kontroll- og konstitusjonskomiteen sendte 6. juni 2023 brev til hhv. finansministeren og den daværende landbruks- og matministeren med spørsmål vedrørende Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug og fikk svar 13. juni 2024. Korrespondansen følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen vedtok i møte 24. oktober 2023 å åpne sak om Statskog SFs kjøp av Meraker Brug AS, jf. Stortingets forretningsorden § 15 første ledd andre setning.

Som ledd i behandlingen av saken gjennomførte komiteen en åpen kontrollhøring 21. mars 2024. Komiteen besluttet at høringen skulle omhandle – men ikke begrense seg til – følgende temaer:

1. Hva var det juridiske og økonomiske grunnlaget for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon («under streken») hvis kjøpsprisen oversteg verdien i markedstesten?
2. Kjøpte Statskog SF Meraker Brug AS for en høyere pris enn det som var forretningsmessig riktig verdi?
3. Har Stortinget fått tilstrekkelige opplysninger i forbindelse med behandlingen av Prop. 6 S (2022–2023) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)?

Følgende ble invitert og møtte til høring:

- Finansminister Trygve Slagsvold Vedum
- Landbruks- og matminister Geir Pollestad
- Tidligere landbruks- og matminister Sandra Borch

Stenografisk referat fra høringen følger som vedlegg til innstillingen.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kari Henriksen, Frode Jacobsen og Kirsti Leirtrø, fra Høyre, lederen Peter Frølich og Svein Harberg, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Rødt, Seher Aydar, fra Venstre, Grunde Almeland, og fra Miljøpartiet De Grønne, Lan Marie Nguyen Berg, viser til spørsmål sendt fra kontroll- og konstitusjonskomiteen den 7. juni 2023 til finansminister Trygve Slagsvold Vedum og daværende landbruks- og matminister Sandra Borch, og til at komiteen den 30. oktober 2023, på bakgrunn av svarene på disse brevene, valgte å åpne sak om Statskog SFs kjøp av AS

Meraker Brug. Komiteen mente at saken reiste tre spørsmål, som komiteen ønsket svar på:

1. Hva var det juridiske og økonomiske grunnlaget for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon hvis kjøpsprisen oversteg markedstesten?
2. Kjøpte Statskog SF Meraker Brug AS for en høyere pris enn det som var forretningsmessig riktig verdi?
3. Har Stortinget fått tilstrekkelige opplysninger i forbindelse med behandlingen av Prop. 6 S (2022–2023) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)?

Komiteen viser videre til at det ble gjennomført en høring den 21. mars 2024 om saken.

Komiteen viser til at bevilgningsreglementet § 4 regulerer statsbudsjettets inndeling og fastsetter at budsjettet skal inndeles i kapitler og poster. Utgiftspostene skal inndeles etter art på avdeling for henholdsvis statens egne driftsutgifter, nybygg, anlegg mv., overføringer til andre og utlån, statsgjeld mv.

Komiteen viser videre til at Finansdepartementets rundskriv R-101 fastsetter statens kontoplan for statsbudsjettet og statsregnskapet. Rundskrivet fastsetter at under avdeling 4 for overføringer til andre og utlån, statsgjeld mv. benyttes postene 90–94 til å rapportere utlån gjennom statsbanker samt lån til private, organisasjoner, statsforetak og regionale helseforetak.

Komiteen peker på at i Gul bok 2023, punkt 8.2, ble prinsipper og praksis for budsjettering av lånetransaksjoner nærmere omtalt. Rammeverket for finanspolitikken trekker et klart skille mellom ordinære utgifter (avdeling 1–3) og lånetransaksjoner (avdeling 4). Ordinære utgifter på statsbudsjettet finansieres med skatte- eller oljeinntekter og slår ut i handlingsrommet i finanspolitikken. Ordinære utgifter veies opp mot hverandre i budsjettprosessen. Lånetransaksjoner er formuesomplussinger og prinsipielt sett å betrakte som utlån fra statskassen. Lånetransaksjonene finansieres ved at staten tar opp lån.

Komiteen viser til at etter bevilgningsreglementet § 13 skal kapitalregnskapet gi en oversikt over eien- deler og gjeld og vise sammenhengen med bevilgningsregnskapet. Ifølge bestemmelser om økonomistyring i staten, punkt 3.5.3, skal bevilgninger på 90-poster aktiveres som formuesøkning i kapitalregnskapet. Tilhørende løpende inntekter og utgifter knyttet til formuen, som renter, utbytte og avskrivninger, føres i utgangspunktet som ordinære utgifter og inntekter og inngår i det oljekorrigerede underskuddet.

Komiteen merker seg at følgende to vilkår normalt må være oppfylt for at noe skal kunne budsjetteres som en lånetransaksjon og føres på 90-post:

- Tiltaket må gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen.

- Avkastningen må være finansiell og stamme fra inntekter i et marked.

Komiteen viser videre til at dersom disse forutsetningene ikke er møtt, er hovedregelen at hele beløpet skal føres som en ordinær utgift. Det er likevel etablert praksis at enkelte investeringer kan budsjetteres med en andel som ordinær utgift. Dette gjelder blant annet for investeringsporteføljer der avkastningen forventes å være positiv, men likevel ikke svarer til risikoen ved investeringen. Dersom det kan godtgjøres at en andel av en investering kan budsjetteres som lånetransaksjon, er det praksis for å benytte en sjablongmessig fordeling der 35 pst. budsjetteres som ordinær utgift og 65 pst. budsjetteres som lånetransaksjon.

Komiteen merker seg også at dersom det vurderes at et tiltak helt eller delvis kan budsjetteres som lånetransaksjon, skal ansvarlig departement i budsjettprosessen legge frem et grundig beslutningsgrunnlag som godtgjør at tiltaket er i tråd med forutsetningene for slik budsjettering. Finansdepartementet vil også gjøre en særskilt vurdering av riktig budsjettering opp mot det finanspolitiske rammeverket, jf. Veileder til statlig budsjettarbeid 5.3.2, kommentarer til § 4.

Komiteen merker seg at finansminister Trygve Slagsvold Vedum i høringen 21. mars 2024 utdypet dette på denne måten:

«Videre er det to vilkår som må være oppfylt for at noe kan budsjetteres under streken. Det første er at plasseringen kan gi en forventet avkastning som svarer til risikoen. Det andre er at avkastningen er finansiell og kommer fra inntekter i et marked. I dette ligger at staten må kunne forvente å få like godt betalt for den risikoen man tar, som det en finansiell investor ville ha krevd i samme situasjon. Det betyr at vi i praksis leter etter den prisen som markedet er villig til å betale, og som vil gi en forventet avkastning som svarer til risikoen i investeringen.»

I høringen sa finansminister Vedum også blant annet:

«Poenget er – og det sa jeg også i innledningen min – at én ting er en ren kontantstrømvurdering, det kan være en motivering, men det er også en vurdering av hva som er markedsmessige vilkår – hva slags markedsmessig pris har dette. Hvis Høyre kommer i regjering en gang – noe jeg selvfølgelig ikke håper skjer – og sier at dere vil selge det, skal det være en markedsmessig vurdering, at dere da skal kunne få igjen de pengene. Så det er jo ikke bare en ren kontantstrømvurdering av hva som er verdien av et objekt du kjøper. Det er også av hva et marked er villig til å betale for det objektet.»

Komiteen viser til at skillet mellom budsjettering over og under streken er et viktig prinsipp for finanspolitikken. Finansminister Vedum forklarte dette i høringen på følgende måte:

«Det oljekorrigerede underskuddet på statsbudsjettet finansieres med uttak fra SPU. Handlingsregelen sier at dette underskuddet over tid skal være lik forventet realavkastning over fondet. Vanlige utgifter, som f.eks. utgifter til skole- og helsetjenester, dekkes av skatter eller uttak fra SPU og regnes som en del av handlingsregelen. Lånetransaksjoner er formuesomplasseringer som dekkes ved at staten tar opp lån. Lånetransaksjoner kan ses på som utlån fra statskassen, som skal forventes betalt tilbake med en rimelig avkastning. De er derfor ikke omfattet av handlingsregelen.»

Komiteen viser videre til at skillet mellom ordinære utgifter og lånetransaksjoner også følger av § 7 andre ledd i lov om Statens pensjonsfond, som ble vedtatt i 2019:

«Staten skal ikke lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet så lenge det er midler i Statens pensjonsfond utland.»

Komiteen viser til at det normalt er to vilkår som må være oppfylt for at noe skal kunne budsjetteres som lånetransaksjon og føres på 90-post: Det ene er at tiltaket må gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen, og at avkastningen må være finansiell og stamme fra inntekter i et marked. Komiteen viser videre til finansministerens forklaring i høringen, der han uttalte følgende:

«I dette ligger at staten må kunne forvente å få like godt betalt for den risikoen man tar, som det en finansiell investor ville ha krevd i samme situasjon. Det betyr at vi i praksis leter etter den prisen som markedet er villig til å betale, og som vil gi en forventet avkastning som svarer til risikoen i investeringen.»

Komiteen viser til at Statskog SF kjøpte Meraker Brug AS for 2,65 mrd. kroner.

Komiteen merker seg videre at markedsverdien til Meraker Brug ifølge departementets rådgiver Pareto var på 2,4 mrd. kroner, gitt deres anslag på kontantstrøm og markedsmessig avkastningskrav. Komiteen merker seg også at samme rådgiver mente at en privat investor kunne verdsette Meraker Brug til opp mot 2,8 mrd. kroner, gitt mer aggressive vurderinger enn statens.

Komiteen mener det er viktig at budsjetteringen er korrekt, og viser til finansminister Vedums svar under høringen:

«Jeg synes det er bra at Stortinget og kontroll- og konstitusjonskomiteen er opptatt av rammeverket for budsjettering under streken, og at det praktiseres på en ryddig måte. Dette er et viktig rammeverk både for finanspolitikken og for handlingsregelen.»

Komiteen viser til tidligere statsråd Sandra Borchs svar til komiteen i brev 13. juni 2023 om det juridiske og økonomiske grunnlaget for å budsjettere kjøpet av Meraker Brug som en lånetransaksjon:

«Paretos verdivurdering var at aksjene i AS Meraker Brug kunne være verdt opp mot 2,4 mrd. kroner, men at andre budgivere kunne legge mer aggressive vurderinger til grunn og verdsette aksjene til opp mot 2,8 mrd. kroner. Gitt at verdivurderinger er anslag og beheftet med usikkerhet, samt at informasjonen fra selger indikerte at det var flere andre interesserte kjøpere, ble det vurdert at kjøpesummen på 2,65 mrd. kroner kunne vurderes som markedsmessig, og kunne bevilges som lånetransaksjon i tråd med omtale i Gul bok 2023 kap. 8.2.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne merker seg at det årlige overskuddet siden 1998 er på rundt 4 mill. kroner, noe som ved en kjøpesum på 2,65 mrd. kroner vil gi en avkastning på 0,15 pst. Disse medlemmer viser til at dette er lavere enn det man i lignende saker beskriver som forventet avkastning, som svarer til risikoen ved plasseringen.

Disse medlemmer merker seg at Statskogs og Paretos verdsettelse inkluderer betydelige verdier fra utbygging av vindkraft i området, som eies av Meraker Brug AS. Både NVE og daværende Olje- og energidepartementet har tidligere avslått konsesjonssøknader om å bygge og drive vindkraft i akkurat samme område, Kopperaa, med følgende begrunnelser, jf. NVEs vedtak av 13. april 2015 om avslag på søknad om konsesjon og departementets klagevedtak av 19. september 2017:

«NVE konstaterer at det sør-samiske språkområdet og kulturen er sårbar, og slutter seg til Fylkesmannens vurdering av at det er viktig å opprettholde reindriften som et bærende element i kulturen.»

«Departementet slutter seg i det vesentligste til NVEs vurderinger av de interessene som gjør seg gjeldende. Departementet viser i den forbindelse til den betydelige lokale motstanden mot prosjektet hos interesseorganisasjoner og rettighetshavere, samt samlede skader og ulemper for reindriften, landskap og ulike friluftslivsinteresser.»

Disse medlemmer viser til at årsaken til dette er at planområdet ligger innenfor Feren reinbeitedistrikt. Disse medlemmer peker videre på at Høyesterett i oktober 2021 slo fast at statens vedtak om å tillate disse vindmølleparkene brøt med samenes urfolksrettigheter.

Disse medlemmer viser til at en annen del av verdsettelsen i Paretos verdivurdering er salg av eiendom. Tidligere statsråd Sandra Borch svarte komiteen følgende i brev 13. juni 2023:

«Selskapets kommunikasjon henviser til at det ikke er planlagt med noe arronderingssalg i forbindelse med kjøpet. Utgangspunktet for Statskog SFs eiendomsutvikling vil være utleie av areal og i mindre grad salg.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre registrerer at det

ikke kom frem av svaret om utleie gir like gode inntekter og dermed like høy verdsettelse som et salg, og viser til Borchs svar:

«Statskog SF arbeider kontinuerlig med eiendomsutvikling på sine eiendommer. Det vil også gjelde for AS Meraker Brug. Selskapets kommunikasjon henviser til at det ikke er planlagt med noe arronderingssalg i forbindelse med kjøpet. Utgangspunktet for Statskog SFs eiendomsutvikling vil være utleie av areal og i mindre grad salg. Valg av realisasjonsform vil være gjensidig for løpende forretningsmessige vurderinger.»

Disse medlemmer mener det ikke er synliggjort at utleie av disse eiendommene gir en høyere inntekt enn salg.

Disse medlemmer mener dette ikke trekker i retning av å øke inntektene fra eiendommen. Disse medlemmer konkluderer på denne bakgrunn med at kontantstrømmen og inntektene ved Meraker Brug ikke kan gi grunnlag for en postering som en lånetransaksjon.

Disse medlemmer merker seg videre at det gjennom media er frembrakt opplysninger om at et annet bud var ca. 1 mrd. kroner lavere enn det Statskog SF ga. Disse medlemmer viser til at dette budet ikke var kjent for regjeringen på dette tidspunktet, og heller ikke i etterkant. Disse medlemmer viser til at dette i høy grad samsvarer med det den tidligere landbruksmegleren Ketil Koppang antyder overfor NRK. Han verdsatte eiendommen til 1,3 mrd. kroner for rundt fire år siden.

Disse medlemmer mener på bakgrunn av dette at det derfor er lite sannsynlig at staten kan selge eiendommen videre uten betydelig tap. Disse medlemmer konkluderer dermed på denne bakgrunn med at heller ikke det andre kriteriet som finansminister Trygve Slagsvold Vedum listet opp i høringen, er oppfylt. Det er videre sannsynliggjort av Dagens Næringsliv at de andre budgiverne lå mer enn 1 mrd. kroner under budet Statskog SF endte med å legge inn.

Komiteen mener det må kunne dokumenteres at det finnes et juridisk eller økonomisk grunnlag for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at det er innsendt en omfattende dokumentasjon fra regjeringen til komiteens behandling av saken som gir tilstrekkelig dokumentasjon på grunnlaget for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener dette ikke er dokumentert, og

at det fremstår tydelig at staten betalte en for høy pris for eiendommen.

Komiteens medlem fra Venstre mener likevel at det er en betydelig formildende omstendighet at Pareto mente en aggressiv markedsvurdering kunne forsvare en slik sum.

I høringen uttalte finansminister Trygve Slagsvold Vedum:

«Samtidig vil jeg understreke at det er usikkerhet om verddivurderingene av slike eiendommer. Vi kan ikke enkelt observere hva Meraker Brug AS er verdt i et marked, slik vi kan for børsnoterte selskaper. Når et sånt selskap skal verdsettes, vil valg av metode og forutsetninger ha betydning for resultatet. Dermed blir usikkerheten større. Når ikke markedet gir en fast fasit på prisen, vil det kunne være ulike syn på hva eiendommen er verdt. En annen del av verdsettelsen følger ikke av forventede inntekter fra eiendommen, men er basert på observerte priser i markedet ved salg av lignende eiendommer.»

Komiteen viser til at finansministeren i høringen var tydelig på at embetsverket ga et tydelig råd om at en lånetransaksjon var riktig postering for kjøpet, da han uttalte:

«Ja, det var helt entydig. Det var ikke noen diskusjon mellom politisk nivå eller embetsverk om det, for det var en faglig vurdering, og det er veldig viktig at man har en forutsigbarhet på det.»

Komiteen viser videre til at også Sandra Borch svarte bekreftende på tilsvarende spørsmål.

Komiteen viser videre til at finansminister Trygve Slagsvold Vedum i svarbrev av 3. mai 2024 til komiteen viser konkret hva embetsverkets råd var, noe som underbygger hans utsagn i høringen:

«Egenkapital og lån til Statskog må budsjetteres i tråd med det finanspolitiske rammeverket og etablert praksis for god budsjettering. Villkårene for budsjettering av lånetransaksjoner er grundig omtalt i eksempelvis Gul bok 2023, kapittel 8.2. Der fremkommer det at tiltaket må gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen, og videre at avkastningen må være finansiell og stamme fra inntekter i et marked. For at en plassering skal gi tilstrekkelig finansiell avkastning må staten kunne forvente å få like godt betalt for risikotaking som det en finansiell investor ville ha krevd i samme situasjon.

Basert på verddivurderingene fra statens rådgiver vil en investering i Meraker Brug på 3,2 mrd. kroner ikke forventes å gi en finansiell avkastning som svarer til risikoen. Villkårene for å budsjetteres som en lånetransaksjon er dermed ikke til stede, og utgangspunktet vil da være at bevilgning til kjøp av selskapet ikke kan budsjetteres under streken.

Det er få eksempler på lignende transaksjoner med staten som kjøper, der store deler av verdsettelsen er basert på usikre verdier som ikke lar seg avlede av kontantstrømanalyser. FIN er ikke kjent med at staten i nyere tid har gått til Stortinget og bedt om bevilgninger

under streken til å gjennomføre kjøp som er basert på at «markedsmessigheten» skal fastsettes i en budrunde, delvis løst fra det som kan forankres i analyser av hva selskapet er verdt. Eksempelvis har strategisk og sikkerhetspolitiske begrunnede oppkjøp av grunneierdom på Svalbard utelukkende vært finansiert over streken (f.eks. Austre Adventfjord i 2016). Interesse fra andre aktører har ikke blitt ansett som tilstrekkelig til å kunne finansiere slike kjøp under streken. Private investorer (eller utenlandske aktører) kan ha andre motiver enn de rent kommersielle, på samme måte som staten kan vektlegge andre hensyn. For statens forretningsmessige investeringer er det imidlertid lang tradisjon for å basere disse på grundige finansielle vurderinger av hvorvidt forventet avkastning svarer til risikoen. Eksempelvis var Statskogs kjøp av Orklas skoger basert på grundige verddivurderinger fra statens finansielle rådgiver.

Av hensyn til det finanspolitiske rammeverket mener FIN at verddivurderingen fra statens rådgiver bør utgjøre et tak for hvor mye som kan budsjetteres under streken. Paretos verddivurdering er at aksjene i selskapet kan være verdt opp mot 2,4 mrd. kroner. Ut over dette mener rådgiveren at andre budgivere kan legge mer aggressive vurderinger til grunn, og verdsette aksjene til opp mot 2,8 mrd. kroner. Desto større verdier som tillegges eiendommen ut over en rimelig verddivurdering, desto større andel av kjøpesummen må forventes å være drevet av andre enn rent finansielle hensyn. Skulle prisen på eiendommen bli høyere enn 2,8 mrd. kroner må det kunne legges til grunn at det ikke er forretningsmessige som motiverer en eventuell annen kjøper. Avviket mellom statens rådgivers verddivurdering på 2,8 mrd. kroner og endelig kjøpesum vil i så fall måtte budsjetteres som en ordinær utgift (over streken). Bevilgningen over streken kan da tenkes på som et tilskudd til Statskog.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener posteringen som lånetransaksjon er svært uheldig gitt de opplysninger som er kommet frem gjennom kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling og i media, men viser samtidig til at embetsverket i Finansdepartementet underlig nok ikke hadde sterkere motforestillinger, og at man skal være forsiktig med å politisk overprøve faglige råd om hvilken post en slik transaksjon skal føres på.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at Finansdepartementet har gjort en særskilt vurdering av riktig budsjettering opp mot det finanspolitiske rammeverket i tråd med kravene i Veileder til statlig budsjettarbeid pkt. 5.3.2. Dette flertallet viser til at finansministeren uttalte følgende i høringen:

«Finansdepartementet har på vanlig måte vurdert hva som har vært riktig – og vil være riktig – budsjettering. Staten engasjerte en ekstern finansiell rådgiver for å gjøre en verddivurdering av aksjene i Meraker Brug.

Denne verddivurderingen var også sentral i Finansdepartementets faglige vurdering. Rådgiveren mente at en privat investor kunne verdsette Meraker Brug til opp mot 2,8 mrd. kroner. I tråd med vanlig praksis i sånne saker fulgte Finansdepartementet rådgiverens arbeid og vurderte at rådgiverens vurderinger av markedspris var rimelige. På faglig grunnlag konkluderte Finansdepartementet med at det ville være i tråd med rammeverket å budsjettere en kjøpesum opp til 2,8 mrd. kroner under streken.»

Flertallet viser til at finansministeren videre uttalte:

«Jeg har i denne saken fulgt det faglige rådet om budsjettering. Dersom det ikke hadde latt seg gjøre å kjøpe Meraker Brug til under 2,8 mrd. kr, måtte jeg ha gjort en politisk vurdering av om Statskog likevel skulle gis mulighet til å kjøpe eiendommen. I så fall måtte Finansdepartementet ha gjort en ny vurdering av hvordan kjøpet burde budsjetteres. Hele kjøpesummen ville da ikke kunne blitt budsjettert under streken.»

Flertallet viser til at finansministeren i brev til komiteen av 3. mai 2024 siterer følgende fra embetsverkets faglige råd om hvordan kapital til Statskog skulle budsjetteres:

«Av hensyn til det finanspolitiske rammeverket mener FIN at verddivurderingen fra statens rådgiver bør utgjøre et tak for hvor mye som kan budsjetteres under streken. Paretos verddivurdering er at aksjene i selskapet kan være verdt opp mot 2,4 mrd. kroner. Ut over dette mener rådgiveren at andre budgivere kan legge mer aggressive vurderinger til grunn, og verdsette aksjene til opp mot 2,8 mrd. kroner. Desto større verdier som tillegges eiendommen ut over en rimelig verddivurdering, desto større andel av kjøpesummen må forventes å være drevet av andre enn rent finansielle hensyn. Skulle prisen på eiendommen bli høyere enn 2,8 mrd. kroner må det kunne legges til grunn at det ikke er forretningsmessige som motiverer en eventuell annen kjøper. Avviket mellom statens rådgivers verddivurdering på 2,8 mrd. kroner og endelig kjøpesum vil i så fall måtte budsjetteres som en ordinær utgift (over streken). Bevilgningen over streken kan da tenkes på som et tilskudd til Statskog.»

Flertallet legger til grunn Finansdepartementets faglige vurdering av budsjetteringen av Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug opp mot det finansielle rammeverket.

Flertallet viser til finansministeren i brev til komiteen av 3. mai 2024 blant annet beskriver følgende om embetsverket i Finansdepartementets oppfølging av ekstern finansiell rådgiver:

«I møtene med statens finansielle rådgiver ble forutsetningene rådgiver hadde lagt til grunn for sin verddivurdering diskutert, og mitt embetsverk stilte spørsmål til dette. Dette inkluderte også spørsmål om avkastningskravene som ble lagt til grunn for verdsettelsen, var rimelige og i tråd med hva en markedsinvestor ville kreve. Det er imidlertid ikke praksis for at mitt embetsverk gjør en selvstendig verddivurdering. Basert på både

diskusjoner rundt forutsetninger for verdsettelsen, samt øvrige relevante opplysninger i saken, vurderte mitt embetsverk at rådgivers vurderinger av markedsmessig pris var rimelige.

[...]

I møtene med statens finansielle rådgiver ble forutsetningene rådgiver hadde lagt til grunn for sin verddivurdering diskutert, og mitt embetsverk stilte spørsmål til dette. Dette inkluderte også spørsmål om opsjonsverdiene i verdsettelsen var realistiske, herunder verdien av kraftutbygging. Det er imidlertid ikke praksis for at mitt embetsverk gjør en selvstendig verddivurdering. Basert på både diskusjoner rundt forutsetninger for verdsettelsen, samt øvrige relevante opplysninger i saken, vurderte mitt embetsverk at rådgivers vurderinger av markedsmessig pris var rimelige.»

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, legger til grunn Finansdepartementets faglige oppfølging av ekstern finansiell rådgiver og kan ikke se at kontroll- og konstitusjonskomiteens medlemmer besitter nødvending fagkompetanse til å overprøve denne vurderingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre understreker at det er kontroll- og konstitusjonskomiteens hovedoppgave på Stortingets vegne å kontrollere regjeringens og forvaltningens arbeid, jf. Stortingets forretningsorden §§ 14 og 15. Komiteen ville forsømt sin oppgave dersom den ikke hadde ettergått og vurdert regjeringens håndtering av kjøpet av AS Meraker Brug, herunder de faglige vurderingene som ligger til grunn for beslutningen.

Komiteen stilte i brev av 6. juni 2023 daværende statsråd Sandra Borch følgende spørsmål:

«Hvorfor ble ikke informasjonen om at kjøpesummen oversteg Statskogs og Paretos anslag på totalverdi meddelt Stortinget i forbindelse med behandlingen av Prop. 6 S (2022–2023) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)?

Borch skrev i svarbrevet av 13. juni 2023:

«I Prop. 6 S (2022–2023) ble det vist til at departementets rådgiver mente at prisen var innenfor den rammen andre budgivere ville kunne verdsatt aksjen til. Dette var etter mitt syn tilstrekkelig informasjon for at Stortinget kunne gjøre sin vurdering knyttet til om kjøpet var gjennomført på markedsmessige vilkår.»

Borch skrev videre:

«Dokumentasjonen i saken er unntatt offentligheten fordi den i detalj beskriver Statskog SFs forhandlingsstrategi og forretningsmessige vurderinger, samt regjeringens vurderinger av disse. Selv om kjøpet er gjennomført og prisen er kjent vil slik informasjon kunne svekke statens forhandlingsposisjon i senere

saker og det vil derfor fortsatt være behov for å unnta deler av dokumentasjonen fra offentligheten.»

I høringen uttalte hun:

«Vår rådgiver uttalte at prisen var innenfor det andre aktører kunne verdsatt aksjene til. Dermed mener jeg at vi kunne legge til grunn at kjøpet ble gjennomført på markedsmessige vilkår, og at vilkårene for å kunne budsjettere kapitaltilførselen som en omplasing av statens formue var oppfylt. Til syvende og sist var dette en politisk vurdering av om staten ville bruke sitt eierskap i Statskog til å sikre denne store eiendommen på norske hender, både nå og i framtiden.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre setter spørsmålsteget ved om det er godt nok at en rådgiver mener det er innenfor forretningsmessige vilkår om man kan budsjettere dette som en lånetransaksjon. Disse medlemmer viser til at det er regjeringen som på selvstendig grunnlag vurderer posteringer på budsjettet. Dette bekreftes av at finansminister Trygve Slagsvold Vedum i høringen uttalte at:

«Det er Finansdepartementet – sammen med relevante fagdepartement – som på grunnlag av alle opplysninger i saken vurderer hva som er riktig budsjettering.»

Disse medlemmer mener at regjeringen og tidligere statsråd Sandra Borch hadde mulighet innenfor taushetsplikten til å informere Stortinget om hvilke vurderinger de la til grunn, og i større grad informere Stortinget om sine vurderinger rundt kjøpesummen og posteringen av dette. Dette bekreftet Sandra Borch i høringen da hun sa følgende:

«Som jeg har sagt, har jeg forsøkt – etter de råd jeg har fått – å gi Stortinget tilstrekkelig informasjon som man kunne gi av forretningsmessige opplysninger. Og så kan du nevne 2,4 mrd. kr – og 2,8 mrd. kr har også kommet opp i rommet her i dag som tall komiteen har tilgang til. Det er klart at man kan tenke at slike tall burde vært delt, men jeg har forsøkt å gi Stortinget den informasjonen jeg mener var tilstrekkelig og innenfor med tanke på forretningsmessige opplysninger.»

Disse medlemmer mener disse opplysningene burde ha kommet til Stortinget da denne saken ble behandlet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, viser til at landbruks- og matminister Geir Pollestad uttalte følgende under komiteens høring:

«[S]kogeigedomar og denne typen utmarkseigedomar [er] veldig annleis enn veldig mange andre investeringar. Det har nokre heilt andre tidshorisontar over seg. Det er få reknemodellar som kan forsvare å bruka pengar på å planta tre som ein skal hogga kanskje 80 år

seinare. Så utnytting av det inntektspotensialet som ligg i eigedomen, vil verta vurdert på same måten som Statskog si verksemd elles, med eit betydeleg tidsperspektiv.»

Landbruks- og matministeren uttalte videre:

«Ein kan ikkje stilla spørsmål ved Statskog og deira forvaltning av eigedomsmassen som om det var snakk om 'day trading'. Dette er snakk om generasjonsperspektiv, og det er snakk om ein heilt annan type verksemd enn svært mykje anna av det ein driv på med i norsk næringsliv i dag. Driv du med skog, må du ha god tid.»

Flertallet støtter disse vurderingene og understreker at verdiene av en skog- og utmarkseiendom som AS Meraker Brug må vurderes i et langsiktig perspektiv og ikke ut fra kortsiktige avkastningskrav.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at tre spørsmål utgjør sakens kjerne:

1. Brøt regjeringen forbudet mot å lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet da den foreslo å bevilge midler til kjøp av AS Meraker Brug som en lånetransaksjon («under streken»)?
2. Brøt daværende landbruks- og matminister opplysningsplikten til Stortinget da hun tilbakeholdt opplysninger som etter disse medlemmers syn reiser tvil om hvorvidt kjøpet kunne budsjetteres på denne måten?
3. Er statens midler blitt forsvarlig anvendt?

Brudd på forbudet mot å lånefinansiere utgifter er alvorlig fordi det undergraver handlingsregelen og bryter med lov om Statens pensjonsfond § 7. Dersom utgifter kamoufleres som lånetransaksjoner, innebærer det en skjult tapping av oljefondet, fordi staten bygger opp gjeld som over tid må betales med midler fra fondet og ordinære skatteinntekter.

Kriteriene for hva som kan budsjetteres som lånetransaksjoner («under streken»), er nærmere beskrevet i kapittel 8.2 i Gul bok 2023. Slike midler er utlån fra statskassen, som staten skal få tilbake med samme avkastning som private investorer ville krevd for å investere med samme risiko. Slike midler finansieres ved at staten selv tar opp lån. Midlene teller ikke med i de ordinære utgiftene på statsbudsjettet fordi de antas å ha liten effekt på norsk økonomi og betaler seg selv finansielt.

Disse medlemmer kan ikke se at kravene til å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon er oppfylt. Staten må da forvente å få like god finansiell avkastning på kjøpet som en privat investor ville krevd. En rekke forhold tyder på at staten har betalt langt mer enn private investorer ville verdsatt selskapet til, og at staten dermed vil tape penger eller få en lavere avkastning enn kravene til lånetransaksjoner krever:

- Staten ser ut å ha betalt om lag én milliard kroner mer enn de private budgiverne var villig til å by.
- Avkastningskravet staten har lagt til grunn, fremstår svært lavt og ble nedjustert i løpet av kjøpsprosessen.
- Det er lagt inn store verdier i verdsettelsen som det virker urealistisk at staten kan realisere. Dette inkluderer kraftutbygging i samiske reinbeiteområder, stortilt hyttesalg ut over gjeldende kommuneplan og et stort, uspesifisert påslag på verdien.
- Kjøpesummen på 2,65 mrd. kroner er høyere enn det Statskog og statens finansielle rådgiver Pareto mente selskapet var verdt. Kjøpesummen forsvares med at andre kjøpere kunne tenkes å legge mer aggressive vurderinger til grunn enn staten. Dette fremstår lite troverdig i lys av de urealistiske verdiene som er lagt inn i statens verdsettelse.
- AS Meraker Brug har i perioden 1998–2022 gitt et årlig overskudd på i snitt 4,1 mill. kroner. Dette reflekterer trolig hva det er mulig å tjene på å drive skogbruk på eiendommen over tid. Dette er ikke i nærheten av å kunne forsvare kjøpesummen om man skal føre den som en lånetransaksjon.

Disse medlemmer kan ikke se at den daværende landbruks- og matministeren ga Stortinget de opplysningene som var nødvendige for Stortingets behandling av saken. Som en overordnet norm skal Stortinget få tilstrekkelig informasjon til å kunne foreta en forsvarlig vurdering av innholdet i og virkningene av de forslagene som regjeringen fremlegger for Stortinget.

Statsråden ville ikke oversende verdivurderingen eller opplyse om avkastningskravet da saken var til behandling i Stortinget, til tross for gjentatte forespørsler fra medlemmer av næringskomiteen. Den tilbakeholdte informasjonen kaster etter disse medlemmers syn lys over lovligheten av å lånefinansiere kjøpet og ville vært vesentlig for Stortingets behandling av saken. Uten tilgang på verdivurderingen eller avkastningskravene var det ikke mulig for næringskomiteen å gjøre en selvstendig vurdering av lovligheten av å lånefinansiere kjøpet.

Stortinget har rutiner for å håndtere sensitiv og gradert informasjon. At statsråden mente opplysningene var forretningsensitive, gir ikke grunnlag for å holde tilbake informasjon som er nødvendig for Stortingets behandling.

Disse medlemmer mener kjøpet reiser spørsmål om hvorvidt statens midler er blitt forsvarlig anvendt. I tillegg til forholdene som er påpekt tidligere, ble kjøpet også gjort etter en lukket budrunde, der staten ikke hadde innsyn i de andre budene. Auksjonsformen fremstår som skreddersydd for at staten skulle by mye mer enn det nest høyeste budet.

Disse medlemmer viser til at landbruks- og matministeren, som var ansvarlig for saken, i ettertid har trådt ut av regjeringen, men viser til Stortingets behandling av regjeringsapparatets håndtering av habilitetsregelverk i Innst. 215 S (2023–2024), der man klargjør at Stortinget kan og bør rette kritikk mot en avgått statsråd hvis Stortinget finner grunnlag for kritikk og statsrådets avgang ikke var begrunnet i forholdet kritikken angår. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget finner det kritikkverdig at tidligere statsråd Sandra Borch ikke informerte Stortinget på tilstrekkelig vis da saken om kjøpet av Meraker Brug ble behandlet i Stortinget, og mener Stortinget på den bakgrunn kan ha fattet et vedtak i strid med bevilgningsreglementet og lov om Statens pensjonsfond.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget finner det kritikkverdig at tidligere statsråd Sandra Borch ikke informerte Stortinget på tilstrekkelig vis da saken om kjøpet av Meraker Brug ble behandlet i Stortinget, og mener Stortinget på den bakgrunn kan ha fattet et vedtak i strid med bevilgningsreglementet og lov om Statens pensjonsfond.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til saken og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Innst. 315 S (2023–2024) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om sak om Statskog SFs kjøp av Meraker Brug – vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 14. mai 2024

Peter Frølich

leder

Grunde Almeland

ordfører

Liste over vedlegg

- Vedlegg 1** Brev datert 6. juni 2023 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen til landbruks- og matministeren
- Vedlegg 2** Brev datert 6. juni 2023 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen til finansministeren
- Vedlegg 3** Brev datert 13. juni 2023 fra landbruks- og matministeren til kontroll- og konstitusjonskomiteen
- Vedlegg 4** Brev datert 13. juni 2023 fra finansministeren til kontroll- og konstitusjonskomiteen
- Vedlegg 5** Brev datert 4. juli 2023 fra landbruks- og matministeren til kontroll- og konstitusjonskomiteen
- Vedlegg 6** Brev datert 23. april 2024 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen til landbruks- og matministeren
- Vedlegg 7** Brev datert 23. april 2024 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen til finansministeren
- Vedlegg 8** Brev datert 30. april 2024 fra landbruks- og matministeren til kontroll- og konstitusjonskomiteen
- Vedlegg 9** Brev datert 3. mai 2024 fra finansministeren til kontroll- og konstitusjonskomiteen
- Vedlegg 10** Referat fra åpen høring 21. mars 2024

Statsråd Sandra Borch
Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Vår ref.:

Deres ref.:

Dato:

06.06.2023

Vedr. Statskog SFs kjøp av Meraker Brug

Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til svarbrev datert 16. mai 2023 fra landbruks- og matdepartementet vedr. beslutning i statsråd 21. oktober 2022 nr. 711 om å godkjenne fremlagt forslag til Stortinget om kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF og tilhørende Prop. 6 S (2022–2023) Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) om *Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)*.

1. Komiteen viser til at kjøpsprisen på 2,65 mrd. kroner overstiger totalverdien Statskog og departementets rådgiver Pareto mente Meraker Brug AS ville ha, gitt deres anslag på kontantstrøm og markedsmessig avkastningskrav.

Hva var det juridiske og økonomiske grunnlaget for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon ("under streken") når kjøpsprisen oversteg verdien i markedstesten nevnt over? Det vises til lov om Statens pensjonsfond § 7 (2) og omtale i Gul bok 2023 kap. 8.2 om budsjettering av lånetransaksjoner.

2. Hvorfor ble ikke informasjonen om at kjøpesummen oversteg Statskogs og Paretos anslag på totalverdi meddelt Stortinget i forbindelse med behandlingen av Prop. 6 S (2022–2023) *Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)*? Komiteen viser til Paretos sluttrapport 10.10.2022 (s. 597) og til spørsmål om verdsettelsen fra Høyres fraksjon ved komitebehandlingen av saken.
3. Komiteen viser til oppsummering i Paretos sluttrapport 10.10.2022 (s. 597) og tidligere e-postutveksling mellom departementet og Pareto om hvordan rådgivers konklusjoner skulle oppsummeres i et notat.

Hvorfor ble ikke Paretos oppsummering i sluttrapporten gjengitt i proposisjonen til Stortinget?

4. Komiteen viser til at Statskogs verdsettelse av totalverdien av Meraker Brug AS øker kraftig fra saksgrunnlaget til styremøte 09.08.2022 (s. 74) til saksgrunnlaget i styremøte 26.09.2022 (s. 281). Hva var årsaken til økningen?
Ble avkastningskravet justert ned som grunnlag for økningen i Statskogs verdsettelse av Meraker Brug AS fra styremøte 09.08.2022 til 26.09.2022? Hva var i så fall årsaken til dette?
5. Komiteen viser til at departementets rådgiver Pareto i deres vurdering av verdsettelsen av AS Meraker Bryg (side 611-613 og 620) mente Statskog la til grunn for lavt avkastningskrav. Hvilket avkastningskrav la departementet til grunn for sin vurdering av om bevilgningen kunne budsjetteres som lånetransaksjon ("under streken")?
6. I sakspapirer departementel mottok fra Statskogs styremøte 13.10.2022 (s. 757) beskrives Statskogs verdsettelse av totalverdi som den forretningsmessige riktige verdien på Meraker Brug AS.

I styrevedtak 04.10.2022 (s. 756) ber styret staten om en ramme som overstiger dette beløpet. I vedtaket er det henvist til at et slikt bud «kan være nødvendig for å sikre eiendommen i fellesskapets eie.»

Er det riktig forstått at Statskog kjøpte Meraker Brug AS for en høyere pris enn det foretaket mente var forretningsmessig riktig verdi? Var dette i så fall begrunnet med andre hensyn enn markedsmessig avkastning?

7. Komiteen viser til referat fra ekstraordinært foretaksmøte i Statskog 13.10.2022 (s. 828) der det fremgår at departementet ga Statskog en ramme som overgikk totalverdien Statskog og departementets rådgiver Pareto mente Meraker Brug AS ville ha. Mente departementet at en kjøpesum inntil den øvre rammen i vedtaket ville være markedsmessig og dermed kunne budsjetteres som en lånetransaksjon ("under streken")? Hva var i så fall dokumentasjonen og vurderingene som underbygget at denne rammen var markedsmessig og kunne budsjetteres som en lånetransaksjon?
8. Komiteen viser til at totalverdien i Statskogs og Paretos verdsettelse 7.10.2022 inkluderer betydelige verdier fra utbygging av vindkraft og salg av eiendom (s. 603 og s. 607. Se s. 625 om eiendomssalg). I Statskogs kommunikasjonsplan sendt departementet 19.10.2022 (s. 491) fremgår det imidlertid at foretaket skal svare at det ikke har planer om å selge ut eiendom eller bygge ut vindkraft.

Er det riktig at foretaket ikke har slike planer, og i så fall, hvorfor er slike verdier lagt til grunn for verdivurderingen?

9. Komiteen viser til at søknad om å etablere vindkraft ifølge Paretos verdivurdering har blitt avvist to ganger (s. 621). Statskog medregner likevel en opsjonsverdi på vindkraft, med høyere sannsynlighet enn Pareto. Hva er grunnlaget for Statskogs anslag på sannsynligheten til å få bygget vindkraft? Har departementet i sin vurdering av verdiene lagt til grunn at det skal bygges ut vindkraft?
10. Komiteen viser til Prop. 6 S (2022-2023) der Pareto er sitert slik på s. 7 og s. 8: «Prisen Statskog SF har avtalt å betale for aksjene er innenfor den rammen vi mener andre budgivere ville kunne verdsatt aksjen til.»

I omtalen over, viser departementet til Paretos verdivurdering eller til Paretos utsagn om at andre kan tenkes å legge mer aggressive vurderinger til grunn? Komiteen viser til

Pareto's sluttrapport 10.10.2022 til departementet (s. 597), der verddivurderingen er lavere enn det som ble kjøpesummen. I sluttrapporten vises det videre til at andre budgivere kan tenkes å legge andre og mer aggressive vurderinger til grunn enn det Pareto har gjort.

11. I styrevedtak 09.08.2022 (s. 60) om verddivurdering av Meraker Brug AS vises det til signaler fra eier i kontaktmøte 20. juni. Komiteen kan ikke se at det er vedlagt referat fra kontaktmøtet, og ber om å få tilsendt dette. Departementet bes også om å redegjøre for hvilke signaler eller føringer som ble gitt i kontaktmøtet.
12. Departementet har unntatt svært mye av dokumentasjonen i saken fra offentligheten. Kjøpet er nå gjennomført, slik at det saklige behovet for å unnta informasjon synes mindre. Komiteen ber departementet gjennomgå dokumentene i saken og på nytt vurdere hvilke opplysninger det er saklig grunnlag for å unnta fra offentligheten.
13. Når fikk statsråden første gang informasjon om at konsesjonen på eiendommen la begrensninger på utenlandsk eierskap?

Av hensyn til fremdriften i saken ber komiteen om svar innen 13. juni 2023.

Med vennlig hilsen
Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Peter Frølich
komitéleder

Finansminister Trygve Slagsvold Vedum
Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår ref.:

Deres ref.:

Dato:

06.06.2023

Vedr. Statskog SFs kjøp av Meraker Brug

Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til beslutning i statsråd 21. oktober 2022 nr. 711 om å godkjenne fremlagt forslag til Stortinget om kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF og tilhørende Prop. 6 S (2022–2023) Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) om *Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)*.

1. Komiteen viser til Gul bok 2023 kap 8.2 der det fremgår følgende:

«Normalt må følgende to vilkår være oppfylt for at noe skal kunne budsjetteres som lånetransaksjon og føres på 90-post:

1. Tiltaket må gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen.
 2. Avkastningen må være finansiell og stamme fra inntekter i et marked.»
- a. Er det riktig forstått at den konkrete fremgangsmåten for å vurdere om avkastningen svarer til risikoen, vil være å beregne en nåverdi av kontantstrømmen fra investeringen med et markedsmessig avkastningskrav, der nåverdien setter en øvre grense for hva som kan anses som markedsmessig verdi?
 - b. Er det riktig forstått at staten også må vurdere rimeligheten av analysen, herunder om elementene i kontantstrømmen er rimelige og stammer fra et marked?
 - c. Er det riktig forstått at med «finansiell avkastning» menes den kontantstrøm staten kan oppnå på investeringen, ikke hvilken kontantstrøm andre aktører med andre forutsetninger kunne tenkes å oppnå?
2. I Gul bok 2023 kap 8.2 fremgår det videre: «At private investorer deltar i en finansiering på samme vilkår som staten, er normalt et argument for at investeringen kan ansees som markedsmessig.»

I det motsatte tilfellet, der en investering er for usikker til at eksempelvis private banker vil gi lån for å finansiere investeringen, vil dette være et argument mot at investeringen kan anses som markedsmessig?

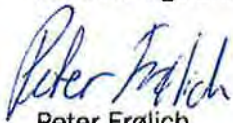
3. I Gul bok 2023 kap 8.2 fremgår det videre: «Private investorer kan også i enkelte tilfeller ha andre motiver enn ren finansiell avkastning. Hvorvidt privat deltakelse er en reell markedstest, må derfor vurderes i hvert enkelt tilfelle (...)»

Dersom en privat investor som følge av verdsettelsesreglene i formuesskatten kan redusere sin skatteregning ved å gjennomføre investeringen, kan denne merverdien legges til grunn for hva som er markedsmessig verdi for staten?

4. Hvilken rente betaler staten på marginen for å lånefinansiere kjøpet av Meraker Brug AS?

Av hensyn til fremdriften i saken ber komiteen om svar innen 13. juni 2023.

Med vennlig hilsen
Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Peter Frølich
komitéleder

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1699-

13. juni 2023

Spørsmål om Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug

Jeg viser til brev fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen datert 6. juni 2023 med spørsmål som gjelder Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug. Gjennom kjøpet av AS Meraker Brug grep Statskog SF en historisk mulighet. Kjøpet sikret eiendommen på norske hender og legger til rette for en bærekraftig og langsiktig forvaltning til beste for allmenheten.

Eiendom er en langsiktig formuesplassering. Til forskjell fra mange andre investeringer mister ikke eiendom verdi så lenge den forvaltes bærekraftig. En skog- og utmarkseiendom som AS Meraker Brug har mange forskjellige verdier, som potensielle kjøpere kan tillegge ulik vekt. Verdsetting av en slik eiendom er spesielt utfordrende, og må bygge på en rekke forutsetninger.

Fra enkelte hold er det pekt på at det er vanskelig å regne seg fram til den aktuelle kjøpesummen. Det forstår jeg. Ved kjøp av en slik eiendom, vil markedet kunne prise eiendommen til mer enn nåverdien av konkrete kontantstrømmer, i tillegg til at vurdering av avkastningskrav vil kunne være svært forskjellig. Dette er hovedgrunnen til at vi har prisregulering på landbrukseiendommer folk skal leve av i Norge, vi ønsker at gårdbrukere skal kunne betale eiendommen med inntekter fra drifta. For aksjeselskap er det annerledes, her er det verken priskontroll eller konsesjonsplikt. Prisen på aksjene settes i markedet og hvem som helst kan kjøpe. Statskog SF har hatt en utfordrende jobb med verdsettingen og å komme i kjøpsposisjon. Foretaket var nødt til å heve sitt første indikative bud for i det hele tatt å få mulighet til å delta videre i prosessen. Salget av AS Meraker Brug foregikk dessuten i en lukket budrunde, og foretaket måtte ta høyde for at dette var en eiendom som ville være interessant for både norske og utenlandske investorer. Jeg viser i den forbindelse til at selger i forbindelse med salget uttalte følgende: «Interessen rundt AS Meraker Brug har vært stor. Flere norske og utenlandske aktører har vært med i prosessen.»

Under følger komiteens spørsmål og mine svar på disse.

- 1. Komiteen viser til at kjøpsprisen på 2,65 mrd. kroner overstiger totalverdien Statskog og departementets rådgiver Pareto mente Meraker Brug AS ville ha, gitt deres anslag på kontantstrøm og markedsmessig avkastningskrav.**

Hva var det juridiske og økonomiske grunnlaget for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon ("under streken") når kjøpsprisen oversteg verdien i markedstesten nevnt over? Det vises til lov om Statens pensjonsfond § 7 (2) og omtale i Gul bok 2023 kap. 8.2 om budsjettering av lånetransaksjoner.

Svar:

Paretos verddivurdering var at aksjene i AS Meraker Brug kunne være verdt opp mot 2,4 mrd. kroner, men at andre budgivere kunne legge mer aggressive vurderinger til grunn og verdsette aksjene til opp mot 2,8 mrd. kroner. Gitt at verddivurderinger er anslag og beheftet med usikkerhet, samt at informasjonen fra selger indikerte at det var flere andre interesserte kjøpere, ble det vurdert at kjøpesummen på 2,65 mrd. kroner kunne vurderes som markedsmessig, og kunne bevilges som lånetransaksjon i tråd med omtale i Gul bok 2023 kap. 8.2.

- 2. Hvorfor ble ikke informasjonen om at kjøpesummen oversteg Statskogs og Paretos anslag på totalverdi meddelt Stortinget i forbindelse med behandlingen av Prop. 6 S (2022- 2023) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)? Komiteen viser til Paretos sluttrapport 10.10.2022 (s. 597) og til spørsmål om verdsettelsen fra Høyres fraksjon ved komitebehandlingen av saken.**

Svar:

Verdivurdering vil alltid være skjønnsmessig, og ulike aktører vil komme fram til ulik pris. Dette gjelder særlig for et så komplekst selskap som AS Meraker Brug, med ulike verdidrivere og få muligheter til å sammenligne pris. For å få kjøpt en eiendom i et fritt marked er det markedsprisen som gjelder. I Prop. 6 S (2022-2023) ble det vist til at departementets rådgiver mente at prisen var innenfor den rammen andre budgivere ville kunne verdsatt aksjen til. Dette var etter mitt syn tilstrekkelig informasjon for at Stortinget kunne gjøre sin vurdering knyttet til om kjøpet var gjennomført på markedsmessige vilkår.

- 3. Komiteen viser til oppsummering i Paretos sluttrapport 10.10.2022 (s. 597) og tidligere e-postutveksling mellom departementet og Pareto om hvordan rådgivers konklusjoner skulle oppsummeres i et notat.**

Hvorfor ble ikke Paretos oppsummering i sluttrapporten gjengitt i proposisjonen til Stortinget?

Svar:

Under kapittel 5 i Prop. 6 S (2022-2023) er det vist til en uttalelse som jeg mener oppsummerer Paretos vurderinger på en god måte. Teksten var sjekket ut med Pareto.

- 4. Komiteen viser til at Statskogs verdsettelse av totalverdien av Meraker Brug AS øker kraftig fra saksgrunnlaget til styremøte 09.08.2022 (s. 7 4) til saksgrunnlaget i styremøte 26.09.2022 (s.281). Hva var årsaken til økningen? Ble avkastningskravet justert ned som grunnlag for økningen i Statskogs verdsettelse av Meraker Brug AS fra styremøte 09.08.2022 til 26.09.2022? Hva var i så fall årsaken til dette?**

Svar:

Verdivurderingen har underveis i prosessen vært et levende dokument som har blitt oppdatert etter hvert som informasjon og kunnskap om eiendommene har blitt kjent for Statskog. Enkelte verdielementer er økt mens andre er redusert gjennom dette arbeidet

Den største enkeltendringen mellom disse to tidspunktene er knyttet til verdsettelsen av skogen. Denne økningen skyldes i hovedsak to forhold. For det første ble det avdekket en feil i de tidligere versjonene, ved at produksjonsevnen til skogen var undervurdert og verdien av skogen derfor ble vurdert for lavt, se bildet «Hovedobservasjoner fra skogfaglig befarings» (s. 287). Videre ble realavkastningskravet for skogverdiene redusert fra 1,5 % til 1,375 % etter en ny vurdering av hva som ville vært et markedsmessig avkastningskrav for skog. I en rapport til selskapet fra Sparebank 1 Markets er avkastningskrav for skog estimert mellom 1,0% og 1,75%. Selskapet fant det riktig å legge seg midt i dette intervallet.

- 5. Komiteen viser til at departementets rådgiver Pareto i deres vurdering av verdsettelsen av AS Meraker Brug (side 611-613 og 620) mente Statskog la til grunn for lavt avkastningskrav. Hvilket avkastningskrav la departementet til grunn for sin vurdering av om bevilgningen kunne budsjetteres som lånetransaksjon ("under streken")?**

Svar:

Det er ikke formidlet et spesifikt avkastningskrav til Statskog SFs kommersielle virksomhet. Det ligger en generell forventning om at foretakets ressurser utnyttes bærekraftig, og at Statskog SF opptre markedsmessig i sin kommersielle virksomhet, herunder ved fastsettelse av leie- og salgspriser. Avkastningskrav er en sentral komponent i verdsetting og vurdering av investeringsnivå. Det vil være ulike avkastningskrav for ulike deler av virksomheten, noe som også gjorde seg gjeldende ved verdsettingen av AS Meraker Brug. Som det framgår av verdivurderingene fra Statskog SF og departementets rådgiver Pareto Securities AS har det vært noe ulik vurdering av avkastningskrav. Samtidig har departementets rådgiver vurdert at kjøpesummen er innenfor rammen av en markedsmessig verdsettelse av aksjene. På denne bakgrunn er det vurdert at kapitaltilførselen til Statskog SF vil gi staten en avkastning i tråd med det en finansiell investor ville ha krevd. Staten la

derfor til grunn at kjøpet var gjennomført på markedsmessige vilkår i sin vurdering av om bevilgningen kunne budsjetteres «under streken»

- 6. I sakspapirer departementet mottok fra Statskogs styremøte 13.10.2022 (s. 757) beskrives Statskogs verdsettelse av totalverdi som den forretningsmessige riktige verdien på Meraker Brug AS.**

I styrevedtak 04.10.2022 (s. 756) ber styret staten om en ramme som overstiger dette beløpet. I vedtaket er det henvist til at et slikt bud «kan være nødvendig for å sikre eiendommen i fellesskapets eie.»

Er det riktig forstått at Statskog kjøpte Meraker Brug AS for en høyere pris enn det foretaket mente var forretningsmessig riktig verdi? Var dette i så fall begrunnet med andre hensyn enn markedsmessig avkastning?

Svar:

Statskog SF har basert kjøpet på en forretningsmessig vurdering. Verdivurderingen bygger på en rekke forutsetninger, forventninger og antagelser. Styrets bud er gitt med utgangspunkt i styrets vurdering av markedsverdi og de forretningsmessige muligheter som kjøpet gir i tråd med foretakets strategi.

Styret i Statskog SF ba om et handlingsrom ut over det man til slutt valgte å by. Årsaken var at man ville ha beredskap til å kunne agere raskt dersom en eventuell budrunde eller ny informasjon underveis ville vise at eiendommens markedsverdi var undervurdert i det foreløpige arbeidet.

- 7. Komiteen viser til referat fra ekstraordinært foretaksmøte i Statskog 13.10.2022 (s. 828) der det kommer frem at departementet ga Statskog en ramme som overgikk totalverdien Statskog og departementets rådgiver Pareto mente Meraker Brug AS ville ha. Mente departementet at en kjøpesum inntil den øvre rammen i vedtaket ville være markedsmessig og dermed kunne budsjetteres som en lånetransaksjon ("under streken")? Hva var i så fall dokumentasjonen og vurderingene som underbygget at denne rammen var markedsmessig og kunne budsjetteres som en lånetransaksjon?**

Svar:

Med utgangspunkt i Paretos rapport var regjeringens vurdering at en pris inntil fullmakten for bud i første runde ville kunne forsvares på markedsmessige vilkår. En kjøpesum inntil den øvre rammen ville krevd en ny vurdering.

- 8. Komiteen viser til at totalverdien i Statskogs og Paretos verdsettelse 7.10.2022 inkluderer betydelige verdier fra utbygging av vindkraft og salg av eiendom (s. 603 og s. 607. Se s. 625 om eiendomssalg). I Statskogs kommunikasjonsplan sendt departementet 19.10.2022 (s. 491) fremgår det imidlertid at foretaket skal**

svare at det ikke har planer om å selge ut eiendom eller bygge ut vindkraft.

Er det riktig at foretaket ikke har slike planer, og i så fall, hvorfor er slike verdier lagt til grunn for verdivurderingen?

Svar:

Statskog SF arbeider kontinuerlig med eiendomsutvikling på sine eiendommer. Det vil også gjelde for AS Meraker Brug. Selskapets kommunikasjon henviser til at det ikke er planlagt med noe arronderingssalg i forbindelse med kjøpet. Utgangspunktet for Statskog SFs eiendomsutvikling vil være utleie av areal og i mindre grad salg. Valg av realisasjonsform vil være gjenstand for løpende forretningsmessige vurderinger.

Energi er en del av virksomheten i Statskog SF sammen med eiendomsutvikling, skogsdrift og jakt, fiske og friluftsliv. Det godt kjent at det er betydelige vindkraftressurser med stort verdipotensial i Meråker som representerer en verdi for eiendommen. Statskog SF ønsker å legge til rette for at denne ressursen utnyttes, men det er en forutsetning at dette skjer i samarbeid med kommunen og etter at det er gjennomført nødvendige miljøkartlegginger og andre nødvendige kartlegginger slik som konsekvenser for reindriften. Statskog SF har i sin kommunikasjon svart at det er en forutsetning for selskapet at man oppnår lokal tilslutning til vindkraftprosjekter før disse utvikles. Dette er i tråd med selskapets strategi også på andre eiendommer selskapet eier.

9. Komiteen viser til at søknad om å etablere vindkraft ifølge Paretos verdivurdering har blitt avvist to ganger (s. 621). Statskog medregner likevel en opsjonsverdi på vindkraft, med høyere sannsynlighet enn Pareto. Hva er grunnlaget for Statskogs anslag på sannsynligheten til å få bygget vindkraft? Har departementet i sin vurdering av verdiene lagt til grunn at det skal bygges ut vindkraft?

Svar:

Statskog SF har med bakgrunn i egen kompetanse og erfaring vurdert muligheten for å etablere vindkraft i Meråker. Denne vurderingen er basert på den kjennskapen selskapet har fra lignende eiendommer og andre prosesser selskapet har vært en del av.

Departementet har lagt til grunn at potensialet for kraftproduksjon har en opsjonsverdi. Den er forsøkt estimert ut fra risiko og sannsynlighet for konsesjon og representerer betydelige verdier, både i Statskog SFs og Paretos vurderinger. Verdien er satt ut fra en utleiemodell, der andre aktører tar utbyggings- og konsesjonsrisiko. Statskogs vurdering av sannsynligheten for utbygging av vindkraft i Meråker tydeliggjør at det er betydelig utsikkerhet til en fremtidig etablering av vindkraft samtidig som verdipotensialet ved en slik etablering vil være stort.

10. Komiteen viser til Prop. 6 S (2022-2023) der Pareto er sitert slik på s. 7 og s. 8: «Prisen Statskog SF har avtalt å betale for aksjene er innenfor den rammen vi

mener andre budgivere ville kunne verdsatt aksjen til.»

I omtalen over, viser departementet til Paretos verdivurdering eller til Paretos utsagn om at andre kan tenkes å legge mer aggressive vurderinger til grunn? Komiteen viser til Paretos sluttrapport 10.10.2022 til departementet (s. 597), der verdivurderingen er lavere enn det som ble kjøpesummen. I sluttrapporten vises det videre til at andre budgivere kan tenkes å legge andre og mer aggressive vurderinger til grunn enn det Pareto har gjort.

Svar:

Sitatet på side 7 i Prop. 6 S (2022-2023) er knyttet til en vurdering av hva som kan anses som markedsmessig pris for AS Meraker Brug. Statskog SF har i sine vurderinger vist til at de mener at andre budgivere kan legge andre og mer aggressive vurderinger til grunn. Pareto har også lagt dette til grunn ved sin vurdering av øvre ramme for hva markedet ville kunne verdsette aksjene til.

11. I styrevedtak 09.08.2022 (s. 60) om verdivurdering av Meraker Brug AS vises det til signaler fra eier i kontaktmøte 20. juni. Komiteen kan ikke se at det er vedlagt referat fra kontaktmøtet, og ber om å få tilsendt dette. Departementet bes også om å redegjøre for hvilke signaler eller føringer som ble gitt i kontaktmøtet.

Svar:

Det foreligger ikke referat fra kontaktmøtet den 20. juni. På møtet signaliserte jeg at regjeringen så positivt på at Statskog SF startet en prosess med å vurdere kjøp av aksjene i AS Meraker Brug. Det ble uttrykt en forventning om at Statskog SF foretok en verdivurdering av AS Meraker Brug og at denne ble forelagt Landbruks- og matdepartementet med en tilrådning fra styret.

12. Departementet har unntatt svært mye av dokumentasjonen i saken fra offentligheten. Kjøpet er nå gjennomført, slik at det saklige behovet for å unnta informasjon synes mindre. Komiteen ber departementet gjennomgå dokumentene i saken og på nytt vurdere hvilke opplysninger det er saklig grunnlag for å unnta fra offentligheten.

Svar:

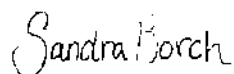
Dokumentasjonen i saken er unntatt offentligheten fordi den i detalj beskriver Statskog SFs forhandlingsstrategi og forretningsmessige vurderinger, samt regjeringens vurderinger av disse. Selv om kjøpet er gjennomført og prisen er kjent vil slik informasjon kunne svekke statens forhandlingsposisjon i senere saker og det vil derfor fortsatt være behov for å unnta deler av dokumentasjonen fra offentligheten. Jeg vil allikevel sørge for at det gjøres en ny gjennomgang av dokumentene og vurdere hvilke opplysninger det er saklig grunnlag for å unnta fra offentligheten.

13. Når fikk statsråden første gang informasjon om at konsesjonen på eiendommen la begrensninger på utenlandsk eierskap?

Svar:

Jeg fikk informasjon om at konsesjonen på eiendommen la begrensninger på utenlandsk eierskap i juni 2022. Det ble vurdert som lite sannsynlig at disse vilkårene ville vært til hinder for utenlandsk oppkjøp i dag.

Med hilsen

Sandra Borch

**DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT**

Royal Ministry of Finance

Finansministeren

Stortinget kontroll- og konstitusjonskomiteen
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
23/2969 -

Dato
13.06.2023

**Kontroll- og konstitusjonskomiteen – Vedrørende Statskog SFs kjøp av
Meraker Brug**

Jeg viser til brev av 6. juni 2023 fra Stortinget med spørsmål fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen ved komitéleder Peter Frølich.

Spørsmål:

1. Komiteen viser til Gul bok 2023 kap. 8.2 der det fremgår følgende:
«Normalt må følgende to vilkår være oppfylt for at det skal kunne budsjetteres som lånetransaksjon og føres på 90-post:
 1. Tiltaket må gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen,
 2. Avkastningen må være finansiell og stamme fra inntekter i et marked.»
 - a. Er det riktig forstått at den konkrete fremgangsmåten for å vurdere om avkastningen svarer til risikoen, vil være å beregne en nåverdi av kontantstrømmen fra investeringen med et markedsmessig avkastningskrav, der nåverdien setter en øvre grense for hva som kan anses som markedsmessig verdi?
 - b. Er det riktig forstått at staten også må vurdere rimeligheten av analysen, herunder om elementene i kontantstrømmen er rimelige og stammer fra et marked?
 - c. Er det riktig forstått at med «finansiell avkastning» menes den kontantstrømstaten kan oppnå på investeringen, ikke hvilken kontantstrøm andre aktører med andre forutsetninger kunne tenkes å oppnå?

2. I Gul bok 2023 kap 8.2 fremgår det videre: «At private investorer deltar i en finansiering på samme vilkår som staten, er normalt et argument for at investeringen kan ansees som markedsmessig.»

I det motsatte tilfellet, der en investering er for usikker til at eksempelvis private banker vil gi lån for å finansiere investeringen, vil dette være et argument mot at investeringen kan anses som markedsmessig?

3. I Gul bok 2023 kap 8.2 fremgår det videre: «Private investorer kan også i enkelte tilfeller ha andre motiver enn ren finansiell avkastning. Hvorvidt privat deltakelse er en reell markedstest, må derfor vurderes i hvert enkelt tilfelle (...)»

Dersom en privat investor som følge av verdsettelsesreglene i formuesskatten kan redusere sin skatteregning ved å gjennomføre investeringen, kan denne merverdien legges til grunn for hva som er markedsmessig verdi for staten?

4. Hvilken rente betaler staten på marginen for å lånefinansiere kjøpet av Meraker Brug AS?

Svar:

Spørsmål 1:

- a. Vilkårene som normalt må være oppfylt for budsjettering som lånetransaksjon, er de to punktene som det vises til i spørsmålet: 1) tiltaket må gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen, og 2) avkastningen må være finansiell og stamme fra inntekter i et marked. For at en plassering skal gi tilstrekkelig finansiell avkastning, må staten kunne forvente å få like godt betalt for risikotaking som det en finansiell investor ville ha krevd i samme situasjon.

Markedsmessig verdi kan anslås med ulike tilnærminger. Nåverdien av fremtidige kontantstrømmer vil ofte være sentralt for å fastsette verdier, men det vil også være relevant å bruke metoder basert på observerte priser i markedet, opsjoner mv. Valg av metode vil avhenge av den konkrete investeringen det er snakk om og tilgjengelig informasjon. En verddivurdering vil uansett være et anslag som er sensitivt for valg av forutsetninger. Det er ikke slik at nåverdien av kontantstrømmen setter en fast øvre grense for hva som kan ansees som markedsmessig verdi.

- b. Det er departementene som på grunnlag av alle opplysninger i saken, herunder verddivurdering fra ekstern rådgiver, vurderer hva som er riktig budsjettering. Det innebærer å vurdere om vilkårene for budsjettering på 90-post er oppfylt. Dette er også slik det ble gjort for vurderingen av Statskogs kjøp av Meraker Brug.

Analyser av verdien av selskaper er vurderinger som innebærer usikkerhet, særlig for ikke-noterte selskaper der det ikke finnes en aksjekurs. I vurderingen av hva som anses som markedsmessig verdi benyttes som regel eksterne, finansielle rådgivere, både fordi de har spisskompetanse på verddivurderinger og fordi de kan gi en uavhengig vurdering.

- c. Det vises til svar på spørsmål 1a om at kontantstrøm er en av flere metoder som kan benyttes for vurdering av markedsmessig verdi. Hva markedet verdsetter eiendelen til er også relevant for staten. Selv om staten skulle ha andre forutsetninger eller preferanser enn private for å realisere kontantstrømmer, må det kunne legges til grunn at staten i de fleste tilfeller kan selge eiendelen på et senere tidspunkt til en markedsmessig verdi. Det er dermed relevant for vurderingen av budsjettering hva andre aktører mener verdien av investeringen er.

Spørsmål 2:

Vurderingen av hvorvidt en investering er markedsmessig vil inneholde flere elementer. Dersom private banker ikke vil gi lån til å finansiere deler av investeringen vil det være relevant for vurderingen. Det vil imidlertid ikke være det eneste relevante vurderingskriteriet.

Spørsmål 3:

Jeg viser til mitt svar på spørsmålene 1a og 1c for hva som inngår i en vurdering av markedsmessig verdi.

Setningen det vises til i spørsmålet gjelder situasjonen der staten inngår i en transaksjon sammen med en privat investor. Dersom staten skal investere sammen med en privat investor i et selskap, er deltakelse fra private investorer på samme vilkår som staten normalt et argument for at investeringen kan ansees som markedsmessig. Det presiseres imidlertid i Gul bok 2023 kapittel 8.2 at også private aktører kan ha andre motiver enn finansiell avkastning, og at hvorvidt privat deltakelse sammen med staten er en markedstest må vurderes i den enkelte sak.

I saken om Meraker Brug var det ikke aktuelt å investere sammen med private, men å finne ut hva andre private aktører ville være villige til å betale for eiendommene som skulle selges. Når det i verddivurderingen legges vekt på f.eks. tidligere observerte transaksjoner vil det reflektere de verdiene en privat investor ser i denne type eiendeler. Staten vil kunne realisere denne type verdier ved et eventuelt fremtidig videresalg, og verdien en privat investor tillegger eiendelene vil derfor også kunne være relevant for staten.

Spørsmål 4:

Utgifter som føres som 90-post vil inngå i beregningen av statens lånebehov for budsjettåret. Lånebehovet dekkes som helhet ved låneopptak i markedet gjennom året

og knyttes ikke til den enkelte 90-post. Veid gjennomsnittlig rente for de langsiktige låneopptakene som ble gjennomført i 2022 var 2,8 pst. I denne perioden varierte renten på låneopptakene mellom 1,5 pst. og 3,7 pst.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/1305-

4. juli 2023

Orientering om innsyn i dokumenter som gjelder Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug

Jeg viser til mitt brev til Stortinget 13. juni 2023 der jeg svarte på en rekke spørsmål som Kontroll- og konstitusjonskomiteen stilte i et brev datert 6. juni 2023. Komiteen ba i spørsmål 12 departementet om å gjennomgå dokumentene i saken og på nytt vurdere hvilke opplysninger det er saklig grunnlag for å unnta fra offentligheten. I mitt svar viste jeg til at jeg skulle sørge for at det gjøres en ny gjennomgang av dokumentene og vurdere hvilke opplysninger det er saklig grunnlag for å unnta fra offentlighet.

Departementet mottok 15. juni en henvendelse fra Dagens Næringsliv med anmodning om innsyn i verdivurderingene fra Statskog SF og Pareto Securities i forbindelse med kjøpet av AS Meraker Brug. Departementet har i den forbindelse foretatt en ny vurdering av de aktuelle saksdokumentene. I den forbindelse har departementet også vurdert meroffentlighet bl.a. i lys av at kjøpet nå er gjennomført. Departementet har ved brev av 30.06.23 avslått innsyn i Statskog SFs verdivurderinger med hjemmel i offentleglova § 23 fjerde ledd. Departementet har gitt delvis innsyn i Pareto Securities' verdivurdering datert 10. oktober 2022. Innsyn er der gitt i brevet fra Pareto Securities, dvs. i dokumentene som er oversendt Stortinget side 597-598. Departementet har avslått innsyn i vedlegget til brevet fra Pareto Securities. Departementets vedtak oversendes vedlagt til orientering.

Jeg gjør oppmerksom på at det ikke er gjort endrede vurderinger av de øvrige dokumentene som er oversendt Kontroll- og konstitusjonskomiteen. Dokumenter som departementet har

avslått innsyn i etter offentlighetsloven er der markert med gul tusj.

Med hilsen

Sandra Borch

Sandra Borch

Statsråd Geir Pollestad
Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

Vår ref.:
2023/2566

Deres ref.:

Dato:
23.04.2024

Vedr. Statskog SFs kjøp av Meraker Brug AS

Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til saken vedrørende Statskog SFs kjøp av Meraker Brug AS som komiteen har til behandling.

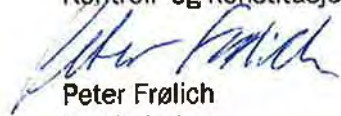
Det vises til Paretos sluttrapport (side 597 i materialet som er overlevert komiteen). Det har nå gått betydelig tid siden kjøpet, noe som kan påvirke adgangen til å unnta dokumentet fra offentlighet. Statsråden bes gjøre en fornyet vurdering av om offentligheten kan gis helt eller delvis innsyn i side 5 i rapporten, hvor figuren "Paretos vurdering av verdiene i AS Meraker Brug" oppsummerer de ulike elementene i verdivurderingen. Statsråden bes videre vurdere om det kan gis helt eller delvis innsyn i tilsvarende figur fra Statskog på side 607 i materialet.

Komiteen har følgende oppfølgingsspørsmål til statsråden:

1. Anmodet daværende statsråd, departementet eller Statskog på noe tidspunkt selger om å benytte en mer transparent auksjonsform enn den valgte auksjonsformen med hemmelige bud?
2. Foretok daværende statsråd seg noe underveis i prosessen med sikte på å begrense kostnaden for staten? I tilfelle hva?
3. Er det kommet inn regnskapstall for Meraker Brug for 2023? Dersom ja, bes de oversendt komiteen.
4. Fantes det et prisoverslag eller estimert verdi av Meraker Brug i salgsprospektet, og i tilfelle ja, hva var summen selger selv anså var en rimelig salgsverdi?
5. Hvis det finnes et salgsprospekt, kan statsråden oversende prospektet? Hvis det er taushetsbelagt fra selgers side, kan regjeringen anmode selger om å oppheve denne plikten.

Av hensyn til fremdriften i saken ber komiteen om svar innen 30. april 2024.

Med vennlig hilsen
Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Peter Frølich
komiteleder

Finansminister Trygve Slagsvold Vedum
Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår ref.:
2023/2566

Deres ref.:

Dato:
23.04.2024

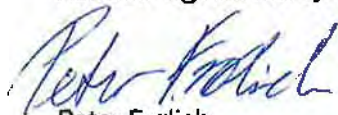
Vedr. Statskog SFs kjøp av Meraker Brug AS

Kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til saken vedrørende Statskog SFs kjøp av Meraker Brug AS som komiteen har til behandling. Komiteen har følgende spørsmål:

1. Komiteen ber om å få oversendt de faglige rådene finansministeren mottok om hvordan kapitalinnskuddet og det ansvarlige lånet til Statskog SF burde budsjetteres og den dokumentasjonen Finansdepartementet har utarbeidet i forbindelse med departementets særskilte vurdering av riktig budsjettering opp mot det finanspolitiske rammeverket i saken.
2. Vurderte embetsverket i Finansdepartementet konkret om de lave avkastningskravene Pareto og Statskog la til grunn for verdsettelsen svarte til risikoen i prosjektet og den avkastning en markedsinvestor ville kreve?
3. Gjorde Finansdepartementet noen egne undersøkelser av hva avkastningskravene burde være, uavhengig av Pareto og Statskog?
4. Vurderte embetsverket i Finansdepartementet konkret om opsjonsverdiene i verdsettelsen var realistiske, herunder verdien staten har lagt til grunn for kraftutbygging i samiske reinbeiteområder?
5. Vurderte embetsverket i Finansdepartementet konkret om det var realistisk å legge til en uspesifisert verdiøkning ("impediment") basert på et tidligere kjøp?

Av hensyn til fremdriften i saken ber komiteen om svar innen 30. april 2024.

Med vennlig hilsen
Kontroll- og konstitusjonskomiteen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Peter Frølich', written in a cursive style.

Peter Frølich
komitéleder

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deira ref
2023/2566

Vår ref
24/495-

Dato
30. april 2024

Oppfølgingsspørsmål vedr. Statskog SFs kjøp av Meraker Brug AS

Eg viser til spørsmål frå Kontroll- og konstitusjonskomiteen 23. april 2024 med spørsmål om ny vurdering av helt eller delvis innsyn i side 5 i Paretos rapport og tilsvarande figur frå Statskog SF på side 607 i materialet som er levert til komiteen. Min vurdering er at det framleis er naudsynt at desse dokumenta ikkje gjerast tilgjengeleg for allmenta. Grunngevinga er den same som nemnt i vedlegget til brevet frå Landbruks- og matministeren til Kontroll- og konstitusjonskomiteen datert 4. juli 2023, også vedlagt dette brevet.

Vidare har komiteen stilt følgande spørsmål:

- 1. Anmodet daværende statsråd, departementet eller Statskog på noe tidspunkt selger om å benytte en mer transparent auksjonsform enn den valgte auksjonsformen med hemmelige bud?**

Svar:

Det var Statskog SF som gjorde investeringa i aksjane i AS Meraker Brug. Verken statsråden eller departementet hadde nokon rolle i sjølve kjøpet av aksjane utover å gi Statskog SF fullmakt til å leggje inn bod med atterhald om Stortingets godkjenning. Dette er i tråd med statens eigarskapspolitikk, der det er lagt tydeleg vekt på styrets rolle og ansvar for verksemda.

Det er seljar som vel på kva måte salet skal skje. Salet vart gjennomført i lukka bodrunde.

- 2. Foretok daværende statsråd seg noe underveis i prosessen med sikte på å begrense kostnaden for staten? I tilfelle hva?**

Svar:

Det er Statskog SF som hadde ansvaret for dei forretningsmessige vurderingane og sjølve investeringa i aksjane i AS Meraker Brug. Departementet henta inn uavhengige vurderingar frå Pareto Securities som ein del av grunnlaget for avgjerda om å gi Statskog SF fullmakt til å leggja inn bod. Statskog SF fekk ei fullmakt med rammer for kor mykje føretaket kunne by for aksjane i AS Meraker Brug med atterhald om godkjenning frå Stortinget.

- 3. Er det kommet inn regnskapstall for Meraker Brug for 2023? Dersom ja, bes de oversendt komiteen.**

Svar:

Rekneskapen for AS Meraker Brug for 2023 er lagt ved dette brevet.

- 4. Fantes det et prisoverslag eller estimert verdi av Meraker Brug i salgsprospektet, og i tilfelle ja, hva var summen selger selv anså var en rimelig salgsverdi?**

Svar:

Seljar har så langt eg er kjend med ikkje gjeve estimat på verdi eller kva som ville vera ein rimeleg salsverdi.

- 5. Hvis det finnes et salgsprospekt, kan statsråden oversende prospektet? Hvis det er taushetsbelagt fra selgers side, kan regjeringen anmode selger om å oppheve denne plikten.**

Svar:

Det næraste ein kjem eit salsprospekt er selskapsintroduksjonen på side 3 til 13 i materialet komiteen har fått tidlegare.

Med helsing

Geir Pollestad

**DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT**

Royal Ministry of Finance

Finansministeren

Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
23/2969 -

Dato
03.05.2024

Kontroll- og konstitusjonskomiteen – Vedrørende Statskog SFs kjøp av Meraker Brug

Jeg viser til brev av 23. april 2024 fra Stortinget med spørsmål fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen ved komitéleder Peter Frølich.

Spørsmål:

1. Komiteen ber om å få oversendt de faglige rådene finansministeren mottok om hvordan kapitalinnskuddet og det ansvarlige lånet til Statskog SF burde budsjetteres og den dokumentasjonen Finansdepartementet har utarbeidet i forbindelse med departementets særskilte vurdering av riktig budsjettering opp mot det finanspolitiske rammeverket i saken.
2. Vurderte embetsverket i finansdepartementet konkret om de lave avkastningskravene Pareto og Statskog la til grunn for verdsettelsen svarte til risikoen i prosjektet og den avkastning en markedsinvestor ville kreve?
3. Gjorde Finansdepartementet noen egne undersøkelser av hva avkastningskravene burde være, uavhengig av Pareto og Statskog?
4. Vurdert embetsverket i Finansdepartementet konkret om opsjonsverdiene i verdsettelsen var realistiske, herunder verdien staten har lagt til grunn for kraftutbygging i samiske reinbeiteområder?
5. Vurderte embetsverket i Finansdepartementet konkret om det var realistisk å legge til en uspesifisert verdiøkning («impediment») basert på et tidligere kjøp?

Svar:

Spørsmål 1:

De de faglige rådene jeg mottok fra mitt embetsverk om hvordan kapital til Statskog skulle budsjetteres, er del av et regjeringsinternt dokument. Nedenfor gjengis de delene av dette dokumentet som omhandler budsjettering.

«Egenkapital og lån til Statskog må budsjetteres i tråd med det finanspolitiske rammeverket og etablert praksis for god budsjettering. Vilkårene for budsjettering av lånetransaksjoner er grundig omtalt i eksempelvis Gul bok 2023, kapittel 8.2. Der fremkommer det at tiltaket må gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen, og videre at avkastningen må være finansiell og stamme fra inntekter i et marked. For at en plassering skal gi tilstrekkelig finansiell avkastning må staten kunne forvente å få like godt betalt for risikotaking som det en finansiell investor ville ha krevd i samme situasjon.

Basert på verdivurderingene fra statens rådgiver vil en investering i Meraker Brug på 3,2 mrd. kroner ikke forventes å gi en finansiell avkastning som svarer til risikoen. Vilkårene for å budsjetteres som en lånetransaksjon er dermed ikke til stede, og utgangspunktet vil da være at bevilgning til kjøp av selskapet ikke kan budsjetteres under streken.

Det er få eksempler på lignende transaksjoner med staten som kjøper, der store deler av verdsettelsen er basert på usikre verdier som ikke lar seg avlede av kontantstrømanalyser. FIN er ikke kjent med at staten i nyere tid har gått til Stortinget og bedt om bevilgninger under streken til å gjennomføre kjøp som er basert på at «markedsmessigheten» skal fastsettes i en budrunde, delvis løst fra det som kan forankres i analyser av hva selskapet er verdt. Eksempelvis har strategisk og sikkerhetspolitiske begrunnede oppkjøp av grunneiendom på Svalbard utelukkende vært finansiert over streken (f.eks. Austre Adventfjord i 2016). Interesse fra andre aktører har ikke blitt ansett som tilstrekkelig til å kunne finansiere slike kjøp under streken. Private investorer (eller utenlandske aktører) kan ha andre motiver enn de rent kommersielle, på samme måte som staten kan vektlegge andre hensyn. For statens forretningsmessige investeringer er det imidlertid lang tradisjon for å basere disse på grundige finansielle vurderinger av hvorvidt forventet avkastning svarer til risikoen. Eksempelvis var Statskogs kjøp av Orklas skoger basert på grundige verdivurderinger fra statens finansielle rådgiver.

Av hensyn til det finanspolitiske rammeverket mener FIN at verdivurderingen fra statens rådgiver bør utgjøre et tak for hvor mye som kan budsjetteres under streken. Paretos verdivurdering er at aksjene i selskapet kan være verdt opp mot 2,4 mrd. kroner. Ut over dette mener rådgiveren at andre budgivere kan legge mer aggressive vurderinger til grunn, og verdsette aksjene til opp mot 2,8 mrd. kroner. Desto større verdier som tillegges eiendommen ut over en rimelig verdivurdering, desto større andel av kjøpesummen må forventes å være drevet av andre enn rent finansielle hensyn. Skulle prisen på eiendommen bli høyere enn 2,8 mrd. kroner må det kunne legges til grunn at det ikke er forretningsmessige som motiverer en eventuell annen kjøper. Avviket mellom statens rådgivers verdivurdering på

2,8 mrd. kroner og endelig kjøpesum vil i så fall måtte budsjetteres som en ordinær utgift (over streken). Bevilgningen over streken kan da tenkes på som et tilskudd til Statskog.»

Spørsmål 2:

I vurderingen av budsjettering som lånetransaksjon er det to vilkår som må være oppfylt. Det første er at plasseringen gir en forventet avkastning som svarer til risikoen. Det andre er at avkastningen er finansiell og kommer fra inntekter i et marked. I dette ligger at staten må kunne forvente å få like godt betalt for den risikoen man tar, som det en finansiell investor ville ha krevd i samme situasjon. Det betyr at man i praksis leter etter den prisen som markedet er villig til å betale og som vil gi en forventet avkastning som svarer til risikoen i investeringen.

Om vilkårene for en lånetransaksjon er oppfylt, vurderes fra sak til sak. Dette gjøres av Finansdepartementet sammen med relevant fagdepartement. Analyser av verdien av selskaper er vurderinger av usikre størrelser, særlig for ikke-noterte selskaper der det ikke finnes en observerbar aksjekurs. I vurderingen av hva som anses som markedsmessig verdi, er det vanlig at staten bruker en eksternt finansiell rådgiver som med sin spisskompetanse gir en vurdering av hva som er markedsmessig pris. Basert på dette, samt annen relevant informasjon i saken, gjør Finansdepartementet en vurdering av hva som er riktig budsjettering.

I tråd med vanlig praksis fulgte embetsverket i Finansdepartementet også i denne saken rådgivers arbeid løpende gjennom prosessen. Dette blant annet for å kunne stille spørsmål til og forstå viktige forutsetninger i rådgivers vurderinger. Dette er en viktig del av grunnlaget for at Finansdepartementet skal kunne vurdere rimeligheten i rådgivers vurdering, og i hvor stor grad den bør vektlegges i vurdering av budsjettering.

I møtene med statens finansielle rådgiver ble forutsetningene rådgiver hadde lagt til grunn for sin verdivurdering diskutert, og mitt embetsverk stilte spørsmål til dette. Dette inkluderte også spørsmål om avkastningskravene som ble lagt til grunn for verdsettelsen, var rimelige og i tråd med hva en markedsinvestor ville kreve. Det er imidlertid ikke praksis for at mitt embetsverk gjør en selvstendig verdivurdering. Basert på både diskusjoner rundt forutsetninger for verdsettelsen, samt øvrige relevante opplysninger i saken, vurderte mitt embetsverk at rådgivers vurderinger av markedsmessig pris var rimelige.

Spørsmål 3:

Jeg viser til svar på spørsmål 2.

I møtene med statens finansielle rådgiver ble forutsetningene rådgiver hadde lagt til grunn for sin verdivurdering diskutert, og mitt embetsverk stilte spørsmål til dette. Dette inkluderte også spørsmål om avkastningskravene som ble lagt til grunn for verdsettelsen, var rimelige og i tråd med hva en markedsinvestor ville kreve. Det er imidlertid ikke praksis for at mitt embetsverk gjør en selvstendig verdivurdering.

Spørsmål 4:

Jeg viser til svar på spørsmål 2.

I møtene med statens finansielle rådgiver ble forutsetningene rådgiver hadde lagt til grunn for sin verdivurdering diskutert, og mitt embetsverk stilte spørsmål til dette. Dette inkluderte også spørsmål om opsjonsverdiene i verdsettelsen var realistiske, herunder verdien av kraftutbygging. Det er imidlertid ikke praksis for at mitt embetsverk gjør en selvstendig verdivurdering. Basert på både diskusjoner rundt forutsetninger for verdsettelsen, samt øvrige relevante opplysninger i saken, vurderte mitt embetsverk at rådgivers vurderinger av markedsmessig pris var rimelige.

Når det gjelder opsjonsverdiene for kraftutbygging, så ble sannsynligheten for å få bygge ut vindkraft vurdert som lav, men positiv. Ev. fremtidig vindkraftutbygging ble dermed tillagt en lav, positiv verdi.

Spørsmål 5:

Jeg viser til svar på spørsmål 2.

I møtene med statens finansielle rådgiver ble forutsetningene rådgiver hadde lagt til grunn for sin verdivurdering diskutert, og mitt embetsverk stilte spørsmål til dette. Dette inkluderte også spørsmål rundt verdien av impediment og begrunnelsen for å tillegge dette vekt i verdsettelsen. Det er imidlertid ikke praksis for at mitt embetsverk gjør en selvstendig verdivurdering. Basert på både diskusjoner rundt forutsetninger for verdsettelsen, samt øvrige relevante opplysninger i saken, vurderte mitt embetsverk at rådgivers vurderinger av markedsmessig pris var rimelige.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum

Vedlegg

**Referat
fra åpen høring i kontroll- og konstitusjonskomiteen
om**

Statskog SFs kjøp av Meraker Brug AS

Høring 21. mars 2024 kl. 10:30

Høring med finansminister Trygve Slagsvold Vedum og landbruks- og matminister Geir Pollestad.....	*1
Høring med tidligere landbruks- og matminister Sandra Borch.....	*13

**Åpen høring i kontroll- og konstitusjonskomiteen
torsdag den 21. mars 2024 kl. 10.30**

Møteleder: Peter Frølich (H) (komiteens leder)

Sak:

Statskog SFs kjøp av Meraker Brug AS

Møtelederen: Da er klokken 10.30, og på vegne av kontroll- og konstitusjonskomiteen ønsker jeg velkommen til høring om Statskogs kjøp av Meraker Brug.

I komitémøte i oktober 2023 ble det besluttet å åpne sak om Statskogs kjøp av Meraker Brug, i tråd med forretningsordenen § 15 første ledd annet punktum. Grunde Almeland ble da valgt som saksordfører.

Komiteen har besluttet at høringen vil omhandle, men ikke begrense seg til, følgende problemstillinger:

1. Hva var det juridiske og økonomiske grunnlaget for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon hvis kjøpsprisen oversteg verdien i markedstesten?
2. Kjøpte Statskog Meraker Brug for en høyere pris enn det som var forretningsmessig riktig verdi?
3. Har Stortinget fått tilstrekkelige opplysninger i forbindelse med behandlingen av Prop. 6 S for 2022–2023?

Følgende er invitert og møter til høringen i dag: finansminister Trygve Slagsvold Vedum, landbruks- og matminister Geir Pollestad og tidligere landbruks- og matminister Sandra Borch.

De prosedyrene som er fastsatt i Reglement for kontrollhøringer, vil bli fulgt. Jeg minner for ordens skyld om at dette er en åpen høring, og at komiteen bare kan motta taushetsbelagte opplysninger for lukkede dører. Det vil bli tatt referat fra høringen, og det blir vedlagt komiteens innstilling i saken.

De inviterte får 10 minutter hver til en innledning. Etter innledningene starter komiteens utspørring. Saksordføreren får 10 minutter til spørsmål, og deretter får hver partigruppe 5 minutter til sine spørsmål. Det blir en åpen spørsmålsrunde etter det og helt til slutt en mulighet til å gi en kort oppsummering.

Høring med finansminister Trygve Slagsvold Vedum og landbruks- og matminister Geir Pollestad

Møtelederen: Da ønsker jeg velkommen til finansminister Trygve Slagsvold Vedum og landbruks- og matminister Geir Pollestad. De har med seg som bisittere finansråd Lars-Henrik Myrmel-Johansen og fagdirektør Harald Aalde.

Finansministeren og landbruksministeren har 10 minutter hver til en innledning, og vi starter med finansministeren. Ordet er ditt – vær så god.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Det kan være ulike politiske syn på om det var riktig at staten gjennom Statskog kjøpte Meraker Brug. Jeg mener det var riktig.

Meraker Brug er en svært stor eiendom, med et areal på 1,2 millioner mål. Arealet er 2,5 ganger Oslos størrelse. Det er større enn Vestfold fylke. Det utgjør nesten hele Meråker kommune og er en stor del av Trøndelag.

Da Meraker Brug ble lagt ut for salg i 2022, risikerte vi at eiendommen kunne komme på utenlandske hender, og at den ville bli mindre tilgjengelig for folk og for lokalsamfunn. Jeg mener at det er viktig å ha kontroll på norske naturressurser, og at naturressursene er på norske hender. Dette er et politisk spørsmål som vi må skille fra det tekniske spørsmålet om budsjetteringen er riktig. Det jeg er kalt inn til å redegjøre for nå, er budsjetteringen av dette kjøpet.

Jeg vil starte med å si litt om rammeverket for budsjettering av lånetransaksjoner, også kalt bevilgninger under streken.

Skillet mellom budsjettering over og under streken er et viktig prinsipp for finanspolitikken. Det har det vært i flere tiår, også før handlingsregelen kom på plass, men siden 2001 har skillet vært tett knyttet til handlingsregelen, som er sentral i det norske finanspolitiske rammeverket. Handlingsregelen gir oss retningslinjer for hvor mye av midlene i Statens pensjonsfond utland, SPU, som over tid kan brukes for å dekke utgifter på statsbudsjettet. Å skille mellom lånetransaksjoner og vanlige utgifter er nødvendig for at handlingsregelen skal virke slik den er ment å virke. Dette vil jeg forklare litt nærmere.

Det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet finansieres med uttak fra SPU. Handlingsregelen sier at dette underskuddet over tid skal være lik forventet realavkastning over fondet. Vanlige utgifter, som f.eks. utgifter til skole- og helsetjenester, dekkes av skatter eller uttak fra SPU og regnes som en del av handlingsregelen. Lånetransaksjoner er formuesom plasseringer som dekkes ved at staten tar opp lån. Lånetransaksjoner kan ses på som utlån fra statskassen, som skal forventes betalt tilbake med en rimelig avkastning. De er derfor ikke omfattet av handlingsregelen.

Når ordinære utgifter regnes med innenfor de rammene handlingsregelen setter, og lånetransaksjoner holdes utenfor, blir skillet mellom de to viktig for å unngå omgåelser. Det finnes klare vilkår for hva som er en lånetransaksjon, og det er viktig at dette praktiseres på en konsistent og ryddig måte. Det har vi lang tradisjon for å gjøre i Norge.

Skillet mellom ordinære utgifter og lånetransaksjoner følger også av lov om Statens pensjonsfond, som ble vedtatt i 2019. Loven sier – og la meg sitere:

«Staten skal ikke lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet så lenge det er midler i Statens pensjonsfond utland.»

Dette skillet har vært omtalt i Gul bok over en årrekke og er utfyllende beskrevet også i Gul bok 2023.

Videre er det to villkår som må være oppfylt for at noe kan budsjetteres under streken. Det første er at plasseringen kan gi en forventet avkastning som svarer til risikoen. Det andre er at avkastningen er finansiell og kommer fra inntekter i et marked. I dette ligger at staten må kunne forvente å få like godt betalt for den risikoen man tar, som det en finansiell investor ville ha krevd i samme situasjon. Det betyr at vi i praksis leter etter den prisen som markedet er villig til å betale, og som vil gi en forventet avkastning som svarer til risikoen i investeringen.

Om villkårene for en lånetransaksjon er oppfylt, må vurderes fra sak til sak. Det kan være ulike kilder til informasjon som inngår i vurderingen. Det er Finansdepartementet – sammen med relevante fagdepartement – som på grunnlag av alle opplysninger i saken vurderer hva som er riktig budsjettering. Det er vanlig at staten bruker en ekstern finansiell rådgiver som med sin spisskompetanse gir en vurdering av hva som er markedsmessig pris. En slik verddivurdering er en del av grunnlaget for Finansdepartementets vurdering av hva som er riktig budsjettering.

Så vil jeg si litt mer om vurderingen av Meraker Brug. Finansdepartementet har på vanlig måte vurdert hva som har vært riktig – og vil være riktig – budsjettering. Staten engasjerte en ekstern finansiell rådgiver for å gjøre en verddivurdering av aksjene i Meraker Brug. Denne verddivurderingen var også sentral i Finansdepartementets faglige vurdering. Rådgiveren mente at en privat investor kunne verdsette Meraker Brug til opp mot 2,8 mrd. kr. I tråd med vanlig praksis i sånne saker fulgte Finansdepartementet rådgiverens arbeid og vurderte at rådgiverens vurderinger av markedspris var rimelige. På faglig grunnlag konkluderte Finansdepartementet med at det ville være i tråd med rammeverket å budsjettere en kjøpesum opp til 2,8 mrd. kr under streken.

Samtidig vil jeg understreke at det er usikkerhet om verddivurderingene av slike eiendommer. Vi kan ikke enkelt observere hva Meraker Brug AS er verdt i et marked, slik vi kan for børsnoterte selskaper. Når et sånt selskap skal verdsettes, vil valg av metode og forutsetninger ha betydning for resultatet. Dermed blir usikkerheten større. Når ikke markedet gir en fast fasit på prisen, vil det kunne være ulike syn på hva eiendommen er verdt. En annen del av verdsettelsen følger ikke av forventede inntekter fra eiendommen, men er basert på observerte priser i markedet ved salg av lignende eiendommer.

Jeg har i denne saken fulgt det faglige rådet om budsjettering. Dersom det ikke hadde latt seg gjøre å kjøpe Meraker Brug til under 2,8 mrd. kr, måtte jeg ha gjort en politisk vurdering av om Statskog likevel skulle gis mulighet til å kjøpe eiendommen. I så fall måtte Finansdepartementet ha gjort en ny vurdering av hvordan kjøpet burde budsjetteres. Hele kjøpesummen ville da ikke kunne blitt budsjettert under streken.

Jeg synes det er bra at Stortinget og kontroll- og konstitusjonskomiteen er opptatt av rammeverket for budsjettering under streken, og at det praktiseres på en ryddig måte. Dette er et viktig rammeverk både for finanspolitikken og for handlingsregelen.

Avslutningsvis vil jeg komme tilbake til skillet mellom det budsjettekniske spørsmålet og det politiske spørsmålet om Statskogs kjøp av denne eiendommen. Dette er to ulike spørsmål. Vi hadde den nødvendige avklaringen på budsjetteringss spørsmålet, og det var viktig for å kunne ta en trygg beslutning om det politiske spørsmålet. Det var innenfor rammeverket med en lånetransaksjon opp til 2,8 mrd. kr, og jeg mener det var politisk riktig for staten å kjøpe Meraker Brug.

Jeg ser fram til spørsmål fra komiteen.

Møtelederen: Tusen takk skal du ha. Da går vi videre til landbruks- og matminister Geir Pollestad, som også har 10 minutter til sin innledning – vær så god.

Statsråd Geir Pollestad: I oktober 2022 inngjekk Statskog SF avtale om kjøp av 94 pst. av aksjene i AS Meraker Brug fra Astrup Fearnley Holding AS, Stiftelsen Thomas Fearnley, Heddy og Nils Astrup, og Kulsrud Skog AS. Resten av aksjonærene i AS Meraker Brug fekk tilbud om å selja aksjane sine til Statskog til same pris som dei aksjonærene som selde. Kjøpet vart gjennomført i desember 2022 etter Stortingets godkjenning.

AS Meraker Brug var før kjøpet til Statskog SF ein av dei største private eigedomane i Noreg. Arealet til selskapet omfattar 1,2 millionar dekar, inkludert 229 000 dekar produktivt skogareal i Meråker, Stjørdal, Malvik og Steinkjer. Kjerneverksemda til selskapet er skogbruk, jakt og fiske og eigedomsutvikling. Selskapet har fleire fallrettar, 35 pst. av Meråker kraft, 47 pst. av Meråker alpinsenter, fleire gardstun og ei rekkje hytter som vert leigde ut til jakt og fiske. Det er svært sjeldan eigedomar som AS Meraker Brug kjem for sal, og salet representerte ei unik moglegheit til å sikra denne store eigendomen på norske hender, no og i framtida.

Statskog SF er landets største grunneigar og forvaltar nær ein femtedel av Noregs fastlandsareal, medrekna store fjell- og utmarksareal. Selskapet varetek og utviklar verdjar på fellesskapets grunn og er ein garantist for allmentas tilgang til jakt, fiske og friluftssopplevingar i norsk natur. Statskog SF er òg landets største

skogeigar, med om lag 6 pst. av det samla produktive skogarealet i Noreg. Statskog SF har kommersiell verksemd innanfor skogbruk, utmarksforvaltning og anna areal- og eigendomsforvaltning. Selskapet vart etablert i 1993 ved omdanning av Direktoratet for statens skogar. Føretaket har 18 kontor i ulike delar av landet og hovudkontor i Namsos. Staten er eigar i Statskog SF for å ha kontroll over viktige skog- og utmarksareal og for å sikra berekraftig forvaltning av statlege skog- og fjelleigedomar, med ressursane som høyrer til, medrekna å leggja til rette for allmentas behov for jakt, fiske og friluftsliv, m.v.

Statskog SF såg moglegheiter i at AS Meraker Brug hadde eigedomar som grensar inn til eller ligg i rimeleg nærleik til føretakets eigne eigedomar, men ønskte eit klarsignal til å engasjera seg i kjøpsprosessen sidan eit slikt kjøp ville krevja fullmakt og kapital frå eigar. I møtet mellom landbruks- og matministeren og Statskog SF den 20. juni 2022 vart det signalisert at regjeringa såg positivt på at Statskog SF starta ein prosess med å vurdere kjøp av aksjane i AS Meraker Brug. Det vart vidare uttrykt ei forventning om at Statskog SF føretok ei verddivurdering av AS Meraker Brug, og at denne vart lagd fram for Landbruks- og matdepartementet med ei tilråding frå styret. Dette er i tråd med den prinsipielle rolledeinga mellom eigar og selskap. Det er føretaket sitt ansvar å gjennomføra ei verddivurdering og laga ein forretningsplan, mens eigaren må gjera ei vurdering av kapitalinnskot og nivået på dette.

Frå sommaren 2022 til det endelege bodet i oktober same år vart det gjennomført ein grundig prosess frå Statskog SF. Landbruks- og matdepartementet engasjerte i same periode ein eigen rådgjevar for å få ei uavhengig vurdering av verdsetjinga og forretningsplanen til Statskog SF. Sidan aksjane i AS Meraker Brug var fritt omsetjelege i ein internasjonal marknad, var eit sentralt element i vurderinga kva andre aktørar i marknaden kunne tenkjast å verdsetja aksjane til. I løpet av perioden vart det halde fleire møte mellom Statskog SF, ei interdepartemental samarbeidsgruppe og rådgjevarane til føretaket og til departementet. Føremålet med desse møta var å få ei oppdatering av prosessen undervegs og leggja eit godt grunnlag for den politiske avgjerda om eit eventuelt bod og finansiering. Det vart òg halde ekstraordinært føretaksmøte for avgjerder knytte til endeleg bod og kapitalforhøgingar og lån etter inngåing av avtale. Styret i Statskog SF konkluderte med at kjøpet av 100 pst. av aksjane i Meraker Brug ville underbyggja Statskog SF sitt vedtektsfesta føremål og dei overordna strategiane, styrkja føretaket forretningsmessig og betra allmentas tilgang til jakt og fiske. Etter ei investeringsavgjerd i styret vart saka lagd fram for eit ekstraordinært føretaksmøte den 13. oktober 2022. Føretaksmøtet i

Statskog SF ved landbruks- og matministeren slutta seg til styrets vurderingar og gav føretaket fullmakt til å gje eit bindande bod med atterhald om Stortingets samtykke. Salet vart gjennomført som ein lukka bodrunde, og det var ingen moglegheiter for Statskog SF til å få innsikt i andre bod. Seljaren har opplyst at interessa rundt AS Meraker Brug har vore stor, og at fleire norske og utanlandske aktørar har vore med i prosessen. I den endelege bodrunden la Statskog SF inn eit bod på 2,65 mrd. kr og fekk tilslaget på 94 pst. av aksjane. Bodet var innanfor den ramma som departementets rådgjevar meinte andre bodgjevarar ville kunna verdsetja aksjane til. Dette var utgangspunktet for at regjeringa vurderte at kjøpet vart gjennomført på marknadsmessige prinsipp.

I proposisjonen som vart lagd fram for Stortinget om «kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF», vart det ikkje gjort greie for ulike verdiberekningar eller avkastingskrav, men peikt på vurderingar av om kjøpet var innanfor det andre kunne verdsetja aksjane til. Regjeringas vurdering var at offentleggjering av detaljane rundt verdsetjing ville kunne avdekkja og svekkja statens forhandlingsstrategi og posisjon ved seinare anledningar. Fleirtalet i næringskomiteen meinte saka var godt nok belyst til å fatta eit vedtak om kapitalinnskot og lån, mens eit mindretal meinte det ikkje var mogleg for Stortinget å gjera ei sjølvstendig vurdering av om avkastinga var marknadsmessig, og om forslaget til løyving var lovleg.

Dette liknar situasjonen ved Statskog SF sitt kjøp av Borregaard Skoger og andre selskap som eigde skog, frå Orkla ASA i 2010. Den gongen vart det heller ikkje lagt fram detaljerte verddivurderingar eller føresetnader for desse, men det vart lagt fram ei rimelegheitsvurdering frå departementets rådgjevar, som vurderte at den avtalte prisen var i tråd med det ein kunne venta at andre kommersielle aktørar verdsette eigedomane til. Komiteens mindretal var òg den gongen kritisk til at ikkje detaljar som avkastingskrav vart opplyste til Stortinget i forbindelse med behandlinga av saka.

For regjeringa var aksjekjøpet til Statskog SF, kjøpet av AS Meraker Brug, ei viktig politisk sak. Statskog SF sitt kjøp av AS Meraker Brug styrkjer føretaket og bidrar til å sikra utnytting av ressursane til eigedomen, til fellesskapets beste. Samtidig sikrar kjøpet at eigedomen fortset å vera i norsk eigarskap, no og i framtida. Det har vore særleg viktig i denne saka, med ein eigedom som ikkje er underlagd konsesjonskontroll, og som er av ein storleik som vil vera attraktiv for kapitalsterke investorar nasjonalt og internasjonalt. Det går òg fram av Hurdalsplattforma at regjeringspartia har lagt til grunn at innan einskilde område er det avgjerande at fellesskapet brukar statleg eigarskap for å sikra nasjonal kontroll. Dette gjeld spesielt for energi- og naturressursar, viktig infrastruktur og strategisk viktige delar av norsk næringsliv.

Eg opplever at Statskog SF sitt kjøp av AS Meraker Brug har fått ei positiv mottaking, ikkje minst lokalt. Ved kjøp av ein slik eigedom vil marknaden kunna prisa eigedomen til meir enn noverdien av konkrete kontantstraumar, i tillegg til at vurderinga av avkastingskrav vil kunna vera forskjellig.

I denne prosessen har forgjengaren min bidratt med svar på spørsmål frå komiteen, og komiteen har fått tilgang til all informasjon, inkludert verddivurderinga frå Statskog SF og departementets rådgjevar. Mykje av dette materialet er ikkje offentleg, og det kan difor vera vanskeleg å diskutera einskilde detaljar om kjøpet i ei open høyring, men eg vil gjera det eg kan for å bidra til at saka vert så godt belyst som mogleg for Stortinget.

Eg kan for ordens skyld leggja til at dette salet vart gjennomført før eg vart utnemnd til landbruks- og matminister, men eg er fullt klar over det konstitusjonelle ansvaret det er å vera landbruks- og matminister.

Møtelederen: Tusen takk skal du ha. Da går vi over til utspørringen fra komiteen. Vi starter med saksordføreren, som har 10 minutter.

Jeg gjør oppmerksom på at i og med at dette er tidsbegrenset og viktig at alle partier og representanter får stilt de spørsmål de har, kan det bli avbrytelser. Det er ikke for å være uhøflig på noen måte, det er rett og slett bare for å sørge for at vi kommer til bunns i det som vi trenger å komme til bunns i.

Saksordfører Grunde Almeland – vær så god.

Grunde Almeland: Innledningsvis vil jeg bare gjenta den påminnelsen som finansministeren ga til oss om hvilke spørsmål som det er aktuelt å snakke om og stille spørsmål om i dag, og det er ikke de politiske sidene av dette. Det er helt klart de tekniske, og det kommer også mine spørsmål til å omhandle. Så det var en god påminnelse.

Jeg vil starte med å rette spørsmålet mitt til Pollestad, men dette er spørsmål av en sånn karakter at det godt kan være fint at dere utfyller hverandre, og da oppfordrer jeg statsrådene til å se på hverandre og komme fram til hvem som er best egnet til å svare på spørsmålene.

Jeg begynner med noen litt korte spørsmål om det som går på kjøpesummen og markedsverdi. Det ble sagt av landbruks- og matministeren i hans innlegg nettopp det at hva andre aktører kunne tenke seg å betale, var en viktig del av vurderingen, og det ble gjentatt at man ikke hadde innsyn i andre bud. Da ber jeg statsråden bekrefte at det ikke på noe tidspunkt i selve kjøpsprosessen har kommet opplysninger om potensielle andre bud i prosessen.

Statsråd Geir Pollestad: Etter det eg veit, og er kjend med etter å ha gått gjennom saka sånn som eg har gjort, har det ikkje gjort det.

Grunde Almeland (V): Har man i ettertid fått noen opplysninger om budhistorikk eller indirekte eller direkte noe om hva andre aktører har bydd i prosessen med Meraker Brug?

Statsråd Geir Pollestad: Nei, eg er ikkje kjend med at me har fått nokon informasjon om det til departementet. Det er eg ikkje kjend med.

Grunde Almeland (V): Da vet man heller ikke hva f.eks. nummer to-budet var i denne saken?

Statsråd Geir Pollestad: Nei, det stemmer.

Grunde Almeland (V): Jeg må bare ha alt for ordens skyld, så det er helt greit å svare så kort.

Mitt neste spørsmål er: Dersom det skulle vise seg at nummer to-budet var betydelig lavere enn den summen man endte opp med å kjøpe eiendommen for, ville det i ettertid kunne påvirke synet på den reelle markedsverdien av eiendommen?

Statsråd Geir Pollestad: Nei, eg meiner ikkje det. Det er klart at denne kjøpsprosessen er prega av den bodrunden som seljaren har valt, i form av ein lukka bodrunde der ein har eitt bod. Kjøpsprosessen ville ha vore annleis om det hadde vore ein open bodrunde.

Grunde Almeland (V): Fint. Da går jeg over til et litt annet tema, nemlig vindkraft og reindrift. Jeg tenker det kan være fornuftig å starte med et litt åpent spørsmål: Kan dere si litt om hva dere tenker om rammene for vindkraft i dette området i lys av bl.a. høyesterettsdommen fra oktober 2021 – selvsagt uten at jeg forventer at dere skal gjøre en form for konsesjonsbehandling her og nå, men mer generelt?

Statsråd Geir Pollestad: Etter at kjøpet vart gjennomført, gjekk eigedomen inn i Statskogs portefølje og vert følgd opp som ein ordinær del av verksemda til Statskog. Så er det viktig å seia at skog ikkje er ein dag til dag-business, som komiteen òg er kjend med. Her er det lange perspektiv. Statskog gjer i dag på ordinær måte – som dei gjer for andre eigedomar dei har – vurderingar av kva for inntektspotensial som ligg i eigedomane. Det er ikkje starta opp nokon konkrete prosessar knytte til dette etter kjøpet.

Grunde Almeland (V): Litt mer konkret og i lys av de tidligere avslagene her og begrunnelsen som ble gitt den gang: Er det mindre aktuelt med vindkraft i dette området enn det var før høyesterettsdommen?

Statsråd Geir Pollestad: Her trur eg det er viktig at ein er tydeleg på rollefordelinga og eigarskapspolitikken me har. Det er ikkje mi oppgåve som statsråd å gå

inn og vurderer enkeltprosjekt på enkelteigedomar. Der har Statskog SF fått dei føringane som gjeld generelt for føretaket, same kor det er i landet, og dei må ha ein ordinær framgangsmåte for å få ein konsesjon viss energiutnytting i form av vindkraft er aktuelt.

Grunde Almeland (V): Fint. Til Vedum: Realiseringen av vindkraft på eiendommen er, slik jeg forstår det, nødvendig for å kunne gjøre denne investeringen forretningsmessig lønnsom. Mener statsråden at det er heldig at staten og regjeringen har en dobbeltrolle her, som eiendomsseier som er avhengig av lønnsomhet, som også er ansvarlig for kjøpet på den ene siden, og som er avhengig av og konsesjonsgiver av vindkrafttilatelse på den andre siden?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Det vi hovedsakelig skal komme med her, er å gjøre en vurdering av budsjettering, om det er innenfor eller utenfor rammeverket. Jeg opplever at Almeland med dette spørsmålet er litt mer skjønnsmessig, og at det er mer et politisk spørsmål enn et budsjetteringsspørsmål. Det kan jeg selvfølgelig svare på, men det handler egentlig ikke om det som jeg ser på som saken. Saken er om dette er riktig måte å føre det på, noe jeg mener at det er. Der staten eier, og det er andre eiere, kan lovgiver alltid gjøre ulike justeringer, men det mener jeg er mer naturlig at er landbruks- og matministeren som svarer på på vegne av Statskog i denne typen sak.

Statsråd Geir Pollestad: Det er fordi staten har ulike roller at det er så viktig å vera tydeleg på dei spelereglane me har, og det er difor eg ikkje ønskjer å kommentera konkrete prosjekt som Statskog måtte ha. Ein kan på eit seinare tidspunkt verta involvert i ein konsesjonsprosess knytt til dette, og då tenkjer eg at det er svært klokt at eg eller regjeringa ikkje har vore pådrivararar for enkeltprosjekt. Dette styrer Statskog via styret og i tråd med dei føringane som eigaren har gjeve.

Grunde Almeland (V): Jeg har full forståelse for disse forbeholdene, men samtidig er det et relevant spørsmål for komiteen å stille, nettopp fordi potensialet i vindkraft også er en så viktig del av verdivurderingen her. I verdivurderingen er både salg av eiendommer og utbygging av vindkraft lagt inn som realiserbare verdier, som er en del av selve verdigrunlaget, og som er en viktig del av vurderingen av hvorvidt det kan budsjetteres over eller under streken – for å gjøre det ganske enkelt.

Nå som det kommer fram at det er usikkert f.eks. hvor realiserbart vindkraft er, hvor realiserbart planer for salg av eiendom er – og begge disse tingene er krevende faktisk å få realisert – ville det kunne endret vurderingen av posteringen av dette kjøpet sett i etterkant?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Det er nettopp dette som er veldig viktig, at når vi skal gå inn i denne typen prosesser, ikke legger ulike politiske premisser for den eksterne og faglige rådgiveren staten bruker. Nettopp for at det skal være ryddig og ordentlig, følger man samme prosedyre. Man bruker en ekstern rådgiver som gjør sine faglige vurderinger, og så gjør mitt embetsverk en vurdering av de vurderingene den faglige rådgiveren gjør. Det ville vært helt unaturlig for meg som finansminister – og jeg vil tro for tidligere statsråd Sandra Borch – å begynne å legge inn premisser for det. Det skal være en faglig vurdering som alle skal kunne vite at er gjort med faglig skjønn, og da har vi ikke lagt inn ulike premisser, f.eks. hvis det blir nye reguleringer av vindkraft i Norge på et eller annet tidspunkt.

Grunde Almeland (V): Jeg har igjen full forståelse for at man ikke legger inn disse premissene når man innhenter en faglig vurdering. Men når man skal ta den politiske beslutningen om kjøpet, må man kanskje også gjøre en vurdering av om verdiene faktisk er realiserbare, tenker jeg. Hvis man politisk sett f.eks. ikke mener at man skal realisere disse delene av det som er kjernepotensialet i eiendommen, vil det kanskje måtte påvirke den politiske beslutningen om dette er en riktig postering. Er dette riktig resonnering?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Her har det vært gjort et faglig arbeid, det har vært en ekstern finansiell rådgiver som har gjort en vurdering av hva som er markedsmessige vilkår for kjøp av den eiendommen, og da har de selvfølgelig tatt inn den kunnskapen og informasjonen som ...

Grunde Almeland (V): Nå spurte jeg om posteringen, ikke selve kjøpesummen.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Når vi bruker en ekstern faglig rådgiver og det faglige arbeidet som har skjedd i Finansdepartementet, legger vi den markedsmessige vurderingen til grunn. Men det er ikke lagt inn noen andre premisser. Det som er viktig, er at man kunne ha lagt inn noen premisser om at man f.eks. skulle ha satset mer på ting, men da ville vi ha lagt andre premisser enn det markedsmessige til grunn, og det har vi ikke gjort.

Grunde Almeland (V): Så det er ikke tatt noe forbehold og heller ikke sagt at det er uaktuelt å bygge ut vindkraft her, f.eks.?

Statsråd Geir Pollestad: Det er sånn at i dette kjøpet er det lagt til grunn eit potensial for kraftutvikling, men eg meiner det ville ført gale av stad om eg eller departementet skulle ha lagt til grunn eit bestemt utfall av det eine eller andre konkrete prosjektet på denne eige-

domen i forbindelse med både verdivurderinga og posteringa av det. Det er potensial for kraftproduksjon her, som har ein verdi, og det kan definitivt utviklast, men det å gå inn på enkeltprosjekt og tidshorizontar for dette meiner eg vil vera å blanda roller. Det meiner eg òg det ville ha vore om det vart gjort i forbindelse med kjøpsprosessen.

Møtelederen: Da går vi vidare til utspørringen fra de respektive partigruppene. Vi starter med Arbeiderpartiet, som har 5 minutter til spørsmål. Frode Jacobsen, vær så god.

Frode Jacobsen (A): Slik jeg tolket det finansministeren sa, kan du bekrefte at her er det 2,8 mrd. kr som var øvre ramme, men 2,65 mrd. kr som var prisen? Jeg tolket det dit hen at man kan tenke seg en gitt situasjon der man tar noe over streken og noe under streken. Er det en riktig forståelse? Er det noen eksempler på hvordan man har delt opp investeringer på den måten i noen andre saker?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Dette er egentlig kjernen i høringen – hvordan en skal postere ulike investeringer. I denne sammenhengen fikk vi først den vurderingen, som også ble faglig forankret i mitt embetsverk, at 2,8 mrd. kr var markedsmessig. Dermed gjorde ikke vi en ny vurdering – av f.eks. 3 mrd. kr. Da måtte man ha gjort en helt konkret vurdering av føring over og under streken. Da kunne vi ikke ha ført det på den måten som nå er gjort, for da hadde det ikke vært markedsmessig. Men vi kom jo ikke dit, så det ble ikke tatt en sånn vurdering. Derfor sa jeg det i innledningen min. Det ville vært en politisk vurdering om man måtte ført noe over streken, nettopp fordi man mente det var andre samfunnsmessige forhold, men den vurderingen trengte vi ikke å ta, med bakgrunn i at det ble en markedsmessig vurdering.

Jeg kan komme tilbake til komiteen med konkrete eksempler på den typen delinger tilbake i tid, men jeg kan ikke ta det nå, over bordet.

Frode Jacobsen (A): Jeg tror ikke vi trenger det.

Begrepet «over og under streken»: Det kan være at noen som sitter og ser på denne høringen av ulike grunner, ikke er helt bekvem med det uttrykket, men både finansministeren, komiteen og Stortinget viser til det.

Det har vært en problemstilling mange ganger og i og for seg en politisk diskusjon rundt «over og under streken». Hvilke vurderinger gjorde dere av hvilket press som kan komme av å putte ting under streken? Det er jo det man har vært redd for – at man ikke skal skli på det.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Det er veldig viktig, for det handler om forutsigbarheten i det ram-

meverket vi har. Når det er såkalt under streken, skal det være en investering som er markedsmessig, som kan forsvares. Nettopp derfor har vi de rutinene vi har når vi gjør den typen store transaksjoner som dette, at man bruker, som vi gjorde nå, en ekstern finansiell rådgiver. Det går også en kvalitetssikring i Finansdepartementet som følger prosessen veldig tett – det er viktig å få sagt. Mens den finansielle rådgiveren jobber, er en veldig tett på for at en skal vite at det er kvalitet i de vurderingene man gjør. Når man her lander på en kjøpesum på 2,65 mrd. kr, er den faglige vurderingen at dette er en investering, ikke drift. Noen ganger er det Høyre som er i posisjon, andre ganger er det Senterpartiet og Arbeiderpartiet som er i posisjon, men vi tjener uansett på at vi har en ryddighet rundt dette, av hva som skal føres ulikt, og der har vi fulgt vanlig prosedyre.

Møtelederen: Utspørringen fortsetter fra Arbeiderpartiet ved Kirsti Leirtrø, vær så god.

Kirsti Leirtrø (A): Finansministeren sier at dette også er en politisk sak og vurdering – at Trøndelag er viktig å beholde på norske hender. Hvor høyt ville en kunne ha gått for å hindre f.eks. kinesisk oppkjøp innenfor det rammeverket vi har? Og hvis det er en øvre grense, hva må en eventuelt endre på i rammeverket for å få en sånn vurdering?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Det diskuterte vi egentlig aldri, for vi kom aldri dit, for budet ble lagt inn så godt under streken eller innenfor markedsmessige vilkår at vi trengte ikke å ta den diskusjonen. Men det er helt riktig som Leirtrø sier, at for regjeringen var det viktig å sikre det på nasjonale hender. Her har det vært ulike politiske syn – det er en helt ærlig sak – mellom de gamle regjeringspartiene og dagens regjeringspartier. Vi har ment at det er viktig å ha nasjonal kontroll på det. Men vi trengte ikke å ta den typen vurdering – hvis eksempelvis en kinesisk aktør hadde vært der, hvor mye høyere hadde vi ment det var riktig å gå – for som den prosessen gikk, var ikke det nødvendig. Men jeg er veldig glad for at det landet som det gjorde.

Kirsti Leirtrø (A): Saksordføreren var inne på det med vindkraft. Det har egentlig ingen ting med saken å gjøre, men for å få det klargjort: Det er en regional vindkraftplan i Trøndelag som ikke innbefatter vindkraft i dette området, så det vil jo ikke bli startet opp noe utover en dialog etter Fosen-dommen.

Statsråd Geir Pollestad: Me har ikkje gått inn på konkrete prosjekt knytte til energiutvikling. Det ligg eit potensial på eigedommen som Statskog på vanleg måte vil sørgja for å ta ut som følgje av dette. Eg trur det er

uryddig av meg å gå inn på kva for typar prosjekt og kva konkrete prosjekt som er aktuelle.

Møtelederen: Da går ordet vidare til Høyre. Det blir spørsmål fra meg i dette tilfellet, først til finansminister Vedum.

Jeg er enig i det du sier om at vi ønsker en konsistent og ryddig måte å budsjettere på. Nettopp derfor ønsker jeg å bore litt i prosedyrene som har vært i Finansdepartementet rundt dette. Jeg forstår det slik at du, som finansminister, har gitt full velsignelse til at dette kjøpet, denne investeringen på 2,65 mrd. kr, kunne budsjetteres under streken. Spørsmålet er om embetsverket ditt var helt enig i den vurderingen, eller om det har vært faglige innvendinger av betydning.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Her er vi midt i kjernen av det som er veldig viktig over tid, og det som er viktig når det gjøres den typen vurderinger. Der kan man selvfølgelig først ha et politisk syn – et politisk syn om at vi ønsker å kjøpe denne eiendommen, og det er det opplagt at Senterpartiet og Arbeiderpartiet hadde. Det er en politisk vurdering. Så gjøres det en budsjetteringsmessig vurdering – hva er riktig budsjettering – og den skal det ikke gå politikk inn i. Der skal det være en faglig prosess. I denne runden ble det engasjert én ekstern finansiell rådgiver fra regjeringens side. Så har en selvfølgelig den løpende dialogen med mitt embetsverk, mine fagfolk, og de kommer med sin vurdering, men det er ikke politisk innblanding i den vurderingen, det er en faglig vurdering.

Møtelederen: Det skjønner jeg. Spørsmålet er: Hva er det faglige rådet til deg? Er dette innenfor å ta under streken? De var entydig i sitt råd til deg om at dette kan føres under streken?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Ja, det var helt entydig. Det var ikke noen diskusjon mellom politisk nivå eller embetsverk om det, for det var en faglig vurdering, og det er veldig viktig at man har en forutsigbarhet på det.

Møtelederen: Supert, takk. Da har vi fått bekreftet det og protokollert det – at embetsverket er helt klar på at dette kjøpet på 2,65 mrd. kr kan føres under streken, ditt embetsverk gir det rådet til deg?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Det er korrekt.

Møtelederen: Takk. Så vidare på prosedyrer. I veilederen i statlig budsjettarbeid sies det:

«Finansdepartementet vil også gjøre en særskilt vurdering av riktig budsjettering opp mot det finanspolitiske rammeverket.»

Da spør jeg for sikkerhets skyld om Finansdepartementet gjorde en særskilt vurdering av budsjetteringen av Meraker Brug, i tråd med de prosedyrene.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Her var Finansdepartementet tungt inne hele veien. De gjorde en vurdering av at dette var en markedsmessig investering, og dermed at det kan føres på den måten som det ble gjort, såkalt under streken, altså at det er en investering på markedsmessige vilkår.

Møtelederen: Vi har nå fått indikasjoner på at aksjene kunne være verdt opp til 2,8 mrd. kr. Det var det som ble antydnet fra rådgivernes side, men da pekte de på at det var aggressive markedsvurderinger som lå til grunn for en sånn vurdering. Er det aggressive markedsvurderinger som egentlig skal være førende for hvordan Finansdepartementet vurderer en transaksjon på 90-posten, altså under streken? Det høres ut som en utglidningseffekt i mine ører.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Det som er viktig når man går inn i sånne prosesser, er at man følger de prosedyrene som foreligger, og det gjorde vi. Én ting er det som ekstern rådgiver skriver, og så går selvfølgelig også mitt embetsverk inn i de vilkårene og de vurderingene, for man kan jo ha en annen vurdering, altså at man faglig setter spørsmålstegn ved det. Men så lander man også faglig i mitt embetsverk på at dette var en riktig måte – at under 2,8 mrd. kr kunne man føre under streken. Da er det helt unaturlig og helt feil, mener jeg som finansminister, å gå til noen overprøving av det, verken den ene eller den andre veien, nettopp fordi det skal være en forutsigbarhet og trygghet rundt rammene for hva som blir ført over og under når man er i en sånn prosess.

Møtelederen: Meraker Brug har siden 1998 i snitt hatt rundt 4 mill. kr i årlig overskudd. Hvis du har en kjøpesum på 2,65 mrd. kr, snakker vi om en avkastning, hvis det fortsetter, på 0,15 pst. Du nevnte i innledningen din at man må forvente å få like godt betalt for en investering av denne typen som man ville fått med andre finansielt trygge plasseringer. Jeg tror at avkastningen fra Meraker Brug må betydelig opp hvis man skal komme i nærheten av å kunne treffe på vilkårene for å føre under streken. Hvilke tanker har finansministeren om hvordan inntektspotensialet fra Meraker Brug skal opp, sånn at det kan vise seg å være lønnsomt for staten, i tråd med vilkårene for å sette det under streken?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Nå er jo tiden ute, men jeg regner med at du vil jeg skal svare, så det gjør jeg veldig gjerne. Poenget er – og det sa jeg også i

innledningen min – at én ting er en ren kontantstrøm-vurdering, det kan være en motivering, men det er også en vurdering av hva som er markedsmessige vilkår – hva slags markedsmessig pris har dette. Hvis Høyre kommer i regjering en gang – noe jeg selvfølgelig ikke håper skjer – og sier at dere vil selge det, skal det være en markedsmessig vurdering, at dere da skal kunne få igjen de pengene. Så det er jo ikke bare en ren kontantstrømvurdering av hva som er verdien av et objekt du kjøper. Det er også av hva et marked er villig til å betale for det objektet. Det er den vurderingen som eksterne finansielle rådgivere og mitt embetsverk har gjort, og som vi ikke har overprøvd.

Møtelederen: Da går vi videre til Senterpartiet og Nils T. Bjørke, som har 5 minutter.

Nils T. Bjørke (Sp): Takk for innleiingane. No er mykje sagt, og det er mykje diskusjon om dette med energi og den biten. Samtidig er jo både vindkraft og vasskraft aktuelt, og verdien av vasskraft har ikkje akkurat gått ned i den seinare tida. Når det er Statskog som går inn, er det ein stor skogeigar i utgangspunktet, som kanskje kan ha nokre synergjar her med å få inn òg den delen. Er det lagt inn som ein del av vurderinga for dette kjøpet?

Statsråd Geir Pollestad: Inntekspotensialet som er, ligg sjølvsagt inne i vurderinga, og så er jo skogeigedomar og denne typen utmarkseigedomar veldig annleis enn veldig mange andre investeringar. Det har nokre heilt andre tidshorisonantar over seg. Det er få rekne-modellar som kan forsvare å bruka pengar på å planta tre som ein skal hogga kanskje 80 år seinare. Så utnytting av det inntekspotensialet som ligg i eigedommen, vil verta vurdert på same måten som Statskog si verksemd elles, med eit betydeleg tidsperspektiv. Men det er jo ressursar og moglegheiter som er knytte til eigedommen, og som òg gjorde at denne var viktig å få nasjonal kontroll over.

Nils T. Bjørke (Sp): Så til finansministeren: Dette med 90-posten og rammene for dei faglege vurderingane – eg trur det er ein del folk som slit litt med å henga med i svingane her, for dei som lyttar på dette. Er det noko du har lyst til å utdjupa litt, korleis dei rammene er lagde for den faglege vurderinga?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Jeg kan skjønne at hvis man sitter og følger med på dette på tv, kan det være litt fremmed. Men som jeg har redegjort for også i innlegget mitt og i svar på tidligere spørsmål, handler det om at det som er en investering på markedsmessige vilkår, er en investering, og da kan det føres såkalt under streken. «Under streken» høres veldig rart ut hvis

du ikke er med i Stortingets indre liv eller i Finansdepartementet, men det er det det handler om hvis det er en investering på markedsmessige vilkår. Hvis det ikke er det, må det føres som en utgiftspost, og det kan være en politisk prioritering, men da må man ta den hvis det er det man ønsker å gjøre.

Møtelederen: Da gir vi ordet til Fremskrittspartiet. Carl I. Hagen – 5 minutter.

Carl I. Hagen (FrP): Det er interessant å høre finansministeren snakke om handlingsregelen. Den ble jo laget for å regulere den totale etterspørselen i samfunnet, for hvis den ble høyere enn produksjonskapasiteten, fikk vi inflasjon. Hvilken kontroll har man med hva selgerne bruker disse pengene til? Hvis selgerne bruker 2,6 mrd. kr til å sette i gang aktivitet, vil vel hele grunnen til å ha den under streken være borte?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Jeg ser på det som et litt annet spørsmål enn selve budsjetteringsbiten, for her er det et budsjetteringsregelverk eller standardprosedyrer som er fulgt over tid. Også da Fremskrittspartiet hadde finansministeren, fulgte man de samme prosedyrene. Det har vi gjort, og det er at staten skal ha mulighet til å kunne investere, som ikke er en driftsutgift, men det er en investering ...

Carl I. Hagen (FrP): Men den finanspolitiske virkningen av denne transaksjonen – man har jo ingen kontroll med hvordan selgerne bruker de 2,6 mrd. kr.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Nei, Carl I. Hagen har selvfølgelig rett i at staten ikke legger seg opp i hvordan selger bruker sine penger, for vi har et fritt samfunn. Men det er en litt annen sak og en litt annen diskusjon enn selve budsjetteringsbiten. Jeg diskuterer gjerne det i stortingssalen.

Carl I. Hagen (FrP): Det er helt riktig, det er en annen diskusjon.

Så har du lagt vekt på det å ha eiendommer på norske hender og ha nasjonal kontroll. Hvilke ting er det en utenlandsk eier kan gjøre, som en norsk eier ikke kan gjøre? Har man ikke egentlig nok styring og kontroll med virksomheten gjennom vanlig lovgivning? Altså: Hva er forskjellen på om det er en utenlandsk eier eller en norsk eier?

Statsråd Geir Pollestad: Eg trur det er naturleg at eg svarar på det. Det er klart at det er ein forskjell på korleis ein privat eigar opptrer i dette, og korleis ein offentlig eigar opptrer i dette, og det er ingen tvil om ...

Carl I. Hagen (FrP): Spørsmålet gjaldt utenlandsk og norsk – ikke privat eller offentlig.

Statsråd Geir Pollestad: Dette er jo eit reint politisk spørsmål. Me meiner at det er viktig at Noreg skal vera eigd av Noreg, og det legg me til grunn. Så er spørsmålet om ...

Carl I. Hagen (FrP): Det er det statlige eierskapet – den er grei, det kan vi diskutere veldig mye. Men hva er forskjellen på en norsk og en utenlandsk eier? En utenlandsk eier kan ikke ta med seg skogen ut av landet.

Statsråd Geir Pollestad: Ein utanlandsk eigar vil ikkje vera Statskog. Då må eg svara på det med å seia kva Statskog gjer for å leggja til rette for friluftsliv og for aktivitet på sine eigedomar, og så får det vera gjeve at ein utanlandsk eigar kan gjera andre vurderingar. Det handlar om prising på tenester, å sikra fri tilgang og ope leggja til rette for at lokalbefolkninga kan bruka området. Det er eitt av argumenta som gjer at det er viktig når ein har Statskog ...

Carl I. Hagen (FrP): Men det er vel allemannsretten og sånne ting, det har vel ikke noe med eierskap å gjøre. Det er vanlig lovgivning som kan sikre det, vanlig myndighetsutøvelse?

Statsråd Geir Pollestad: Statskog legg til rette for ein større grad av openheit og bruk av friluftsliv og dei interessene som er knytte til det, enn det som følger av allemannsretten. Så eg meiner det er heva over tvil at det er viktig å ha ...

Carl I. Hagen (FrP): Har Statskog gjort noen endringer på disse områdene som landbruksministeren nå snakker om, i forhold til den tidligere eier?

Statsråd Geir Pollestad: Eg veit at her jobbar ein med å omdanna dette til å passa til det som er Statskog sine prinsipp. Der har det vore nokre utfordringar, som eg meiner at ein jobbar med enno. Me er jo ikkje inne i detaljane av styringa av Statskog, men det er klart at det er ei utfordring når ein kjøper eit selskap som har vore i privat eige, og så skal implementera det i Statskog med dei verdiane og retningslinene som Statskog har. Det arbeidet held ein på med no.

Møtelederen: Da er det SV og Audun Lysbakken, som har 5 minutter.

Audun Lysbakken (SV): Jeg lurer på om finansministeren først kan beskrive for oss hvordan selve utvelgelsen av en finansiell rådgiver foregår, og hvordan denne rådgiverens uavhengighet sikres.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Nei, det er fagdepartementet som sikrer den finansielle rådgiveren, så

det får fagdepartementet svare på. Det er de som eier den prosessen.

Statsråd Geir Pollestad: Då skal eg forsøkja å gje eit svar på det. Viss eg kan bruka 30 sekund på det innleingsvis, vil eg berre seia at då eg fekk innkalling til denne høyringa, var det viktig for meg så godt som mogleg å setja meg inn i den prosessen som har vore – det som hadde vore internt i departementet, det som hadde vore i regjering, det som hadde vore mellom Statskog og departementet. Eg ber om forståing for at det er vanskeleg å svara på veldig detaljerte spørsmål. Mitt hovudspørsmål har vore: Var det noko då eg gjekk gjennom dette, som eg synest verka rart? Svaret på det er ialfall definitivt nei.

Audun Lysbakken (SV): Absolutt, men hvis jeg bare kan presisere: Det jeg er ute etter, er bare å få klargjort det prinsipielle for komiteen, hvordan dette gjøres for å sikre at det er en uavhengig vurdering på markedsmessige vilkår.

Statsråd Geir Pollestad: Då kan eg seia at Landbruks- og matdepartementet sende ut ein førespurnad om tilbod på finansiell rådgjeving til DNB Markets, Nordea, Arctic Securities, PwC, Pareto Securities og SEB, og me fekk to tilbod på det.

Audun Lysbakken (SV) [11:21:14]: Nettopp. Fint.

Dette med kraftinntektene er relevant i den grad det i prisingen er lagt til grunn en sikkerhet knyttet til mulighet for å realisere disse verdiene. Jeg vil anta – dere får bekrefte hvis det er riktig – at både statens rådgiver og eventuelle private interessenter i en sånn situasjon åpenbart vil prise inn et potensial, men også en betydelig risiko for at det potensialet ikke kan realiseres. Den risikoen må ha vært der også uavhengig av Fosen-dommen, for vi vet alle at det ikke er noen selvfølge at man får bygge ut verken vind eller vann i Norge.

Statsråd Geir Pollestad: Eg kan svara på det. Når det gjeld den verddivurderinga både departementet sin rådgjevar og Statskog gjorde – det er viktig å minna om at Statskog hadde ei svært sentral rolle i dette kjøpet, all den tid det var Statskog som kjøpte eigedommen – er det klart at det er ein heilt naturleg ting at når ein ser eit potensial og skal setja ein pris på det, vil òg risikoelementet påverka vurderinga som er gjord. Eg har ikkje forstått anna enn at det òg har skjedd i denne saka. Viss risikoen er høg og verdien er høg, vil kanskje verdien verta låg, og så vil det påverka begge vegar. Eg skal ikkje gje meg inn på detaljane i dei vurderingane som er gjorde.

Audun Lysbakken (SV): Siste spørsmål, til finansministeren: Det var også under den forrige regjeringen diskusjon om regelverket knyttet til budsjettering under strek. Den gangen ville den daværende regjeringen på et tidspunkt åpne opp for å finansiere både regjeringskvartal og fregatt under strek. De reglene ble ikke endret, men kan finansministeren slå fast overfor komiteen at det er samme regelverk, rutiner og praksis som ligger til grunn for håndteringen av en prosess som dette nå, som under forrige regjering?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Svaret på det er ja. Den diskusjonen da var nettopp om det skulle være markedsmessig. Det var en ganske sterk debatt om man kunne budsjettere en fregatt som markedsmessig. Det kunne man jo ikke. Det er samme regelverket og samme prosedyrer hvor det her kan selges i et marked. Jeg håper selvfølgelig det ikke skal skje, for det er også et politisk og ideologisk skille i synet på eierskap her, men det skal være markedsmessig med hensyn til hvordan dette skal budsjetteres, og det er samme prosedyrer som tidligere.

Møtelederen: Da er det sånn at Seher Aydar fra Rødt og Lan Marie Berg fra Miljøpartiet De Grønne ikke er til stede, så vi flytter noe av tiden der over til en åpen spørsmålsrunde, som begynner nå. Vi har noen inntegnede allerede. Vi starter med Frode Jacobsen, fra Arbeiderpartiet.

Frode Jacobsen (A): Jeg har et kort spørsmål som jeg tror Pollestad sikkert kan svare på. Nå har staten/Statskog eid dette i halvannet år, og da lurer jo alle som har investert 2,6 mrd. kr i noe: Var det et godt kjøp?

Statsråd Geir Pollestad: Ja, men det er sånn at når ein kjøper denne typen egedomar, skil det seg frå om ein kjøper ein butikk eller kva ein måtte finna på å kjøpa. Det er verdirealisering over tid.

Det har vore ein prosess – som framleis føregår – med å implementera dette inn i porteføljen til Statskog. Der ligg òg arbeidet med verdirealisering og det å avstemma dei prinsippa som gjeld for privat eigarskap, innanfor dei reglane som gjeld for Statskog no. Eg meiner at for å sikra nasjonal interesse og ha kontroll på dette området var det eit godt kjøp, og eg meiner at det er eit viktig prinsipp at me skal ha nasjonal kontroll over våre naturressursar. Regjeringa sin politikk byggjer på det.

Møtelederen: Da er det jeg som er inntegnet som neste spørsmålsstiller.

Foreligger det nå regnskap – foreløpige regnskap, iallfall – fra 2023 for Meraker Brug?

Statsråd Geir Pollestad: Det er eg ikkje kjend med per no.

Møtelederen: Vi er enige om dette med den politiske uenigheten om hva man bør gjøre og sånn, men det som er sentralt for komiteen, er nettopp denne lønnsomhetsanalysen. Jeg tror det, uansett hvilken farge man har, er en forventning om at den er solid, selvstendig og gjort i Finansdepartementet og også i Landbruksdepartementet – at man er sikker på lønnsomheten når man skal lånefinansiere en transaksjon som dette. 2,65 mrd. kr bør gi en betydelig lønnsomhet.

Jeg var innom dette i spørsmålet mitt til Vedum, om hvilke utsikter man har til framtidig avkastning. Har dere sett tegn til at lønnsomhetsanalysen nå slår til, eller er det avvik hittil? Man har i alle fall ett fullt år bak seg som full eier av Meraker Brug. Er det tegn på at denne analysen slår sprekker, eller innfrir den forventningene så langt?

Statsråd Geir Pollestad: Dette er jo kjøpt til marknadsmessig pris. Det ligg til grunn. Eg meiner at dette spørsmålet faktisk er litt uklart med omsyn til rollefordelinga i eigarskapspolitikken Stortinget har vedteke, der eg veit at Senterpartiet og Høgre har eit felles syn på det. Eg går ikkje som eigar av Statskog inn og ser på ein del av utviklinga av egedomen. Eg forhold meg til Statskog SF og deira styre ...

Møtelederen: Unnskyld at jeg avbryter. Jeg må bare presisere spørsmålet. Jeg sier ikke at du skal gå inn og detaljstyre hvordan dette gjøres, men dere har gjort en finansiell investering som skal gi avkastning for fellesskapet – tilsvarende oljefondet, sagt litt enkelt. Slår disse analysene til eller ikke, basert på det dere har fått av informasjon så langt? Det er egentlig bare det jeg lurer på. Jeg vet veldig godt at dere ikke skal intervensere eller gå inn og detaljstyre Statskog, men spørsmålet er om den investeringen dere har gjort, slår til eller ikke.

Statsråd Geir Pollestad: Som eg sa i mi innleiing, var dette kjøpet òg motivert av at Statskog hadde egedomar i nærleiken, så dette vil påverka andre delar av Statskog si verksemd. Eg synest det er veldig vanskeleg å gje eit godt svar på om føresetnadane har slått til for noko som i dag er ein del av Statskog si verksemd. Me har ikkje eit bestemt avkastingskrav til Statskog som heilskap heller, men me har ei forventning om korleis dei forvaltar dei verdiane dei har.

Igjen: Det er veldig kort tidshorisont sidan kjøpet. Eg vil berre halda fast på at kjøpet skjedde marknadsmessig, at det skjedde av Statskog, og at den egedomen som tidlegare var eigd av Meraker Brug, no er ein del av verksemda til Statskog.

Møtelederen: Da er neste inntegnede Grunde Almeland.

Grunde Almeland (V): Jeg begynner med å stille et spørsmål om informasjonen overfor Stortinget. Det ble sagt litt om det innledningsvis, men jeg tenker det kan være greit også å prøve å utdype litt i spørsmålsrunden.

Komiteen har stilt spørsmål til tidligere statsråd Borch skriftlig: «Hvorfor ble ikke informasjon om at kjøpesummen oversteg Statskogs og Paretos anslag på totalverdi meddelt Stortinget i forbindelse med behandlingen av Prop. 6 S (...)?»

Da svarte hun, til opplysning:

«I Prop. 6 S (2022–2023) ble det vist til at departementets rådgiver mente at prisen var innenfor den rammen andre budgivere ville kunne verdsatt aksjen til. Dette var etter mitt syn tilstrekkelig informasjon for at Stortinget kunne gjøre sin vurdering knyttet til om kjøpet var gjennomført på markedsmessige vilkår.»

Spørsmålet mitt til Pollestad er: Mener du at denne setningen i seg selv er tilstrekkelig for at Stortinget kan gjøre en tilstrekkelig god vurdering av det vi nå snakker om, som er erverv til en pris av et betydelig antall norske kroner?

Statsråd Geir Pollestad: Det er egentlig litt krevjande å svara på kva slags tankar tidlegare statsråd Borch hadde knytt til dette, men når ein skal gje informasjon til Stortinget om den typen forhold, er det sånn at staten også er ein forretningsmessig part som har nokre strategiar som ein ikkje ønskjer ut i offentlegheita. Men eg meiner at den sentrale informasjonen i denne saka var om salet vart gjennomført på marknadsmessige vilkår eller ikkje, og det var den informasjonen som vart gjeven til Stortinget.

Grunde Almeland (V): Jeg vil bare presisere for referatets del at spørsmålet mitt ikke var om hva tidligere statsråd Borch tenkte. Det var derfor jeg også refererte til hva hun hadde svart komiteen. Det gjaldt hva sistende statsråd tenkte. Men jeg aksepterer svaret og går videre til et spørsmål til, og det er om vurderingen knyttet til risikoen – egentlig en oppfølging av det Audun Lysbakken spurte om. Da inviterer jeg egentlig Pollestad til å utbrodere litt mer om hvilke konkrete vurderinger som var gjort nettopp knyttet til risikoen ved at man ikke kan utnytte f.eks. energipotensialet eller eien-
domssalg.

Statsråd Geir Pollestad: Dette er jo vurderingar som vart gjorde både i Statskog, departementa, mellom departementa og i regjeringa. Det er sånn at ingen av oss er ekspertar på kjøp av denne typen eigedomar. Di-

for har ein henta inn hjelp – konsulentar – som har assistert med å gjera vurderingar, òg ein del av den økonomiske vurderinga av kva denne eigedomen var verdt. Det er litt ulike måtar å berekna det på, men ein marknadspris er jo knytt til marknads betalingsvilje. I den prosessen vart det gjort ei vurdering av potensial knytt opp mot risiko, og det er det som ligg til grunn for dei råda som vart gjevne til departementet i denne saka.

Møtelederen: Vi går videre til Svein Harberg.

Svein Harberg (H): Det er krevende å diskutere når det vanligvis er galt å gå over streken, mens det denne gangen er galt å gå under streken, men vi får prøve likevel.

Landbruksministeren sliter litt med å svare på om forutsetningene for avkastning er innfridd, og det er kanskje ikke så rart, for da finansministeren fikk spørsmål om hvordan det var lagt til grunn, svarte han bare om markedsverdien for å få pengene igjen. En viser hele tiden til markedsverdien, og det er snakk om å få penge-
ne igjen, men enhver annen som skulle være med og vurdere dette kjøpet, vil jo legge inntektsgrunnlag og avkastning til grunn for en prissetting. Det virker da helt unaturlig at ikke det også var en sentral del av vurderingen i rådet som kom til regjeringen. Hva kunne være avkastningsgrunnlag, hva kunne være inntjeningsgrunnlag, for å kunne forsvare denne investeringen? Ble det sett på dette potensialet, og var det også lagt til grunn, eller var det ikke det?

Statsråd Geir Pollestad: Eg trur eg kan prøva å svara på det.

Eg trur mykje av diskusjonen her vert litt prega av at me har veldig ulikt syn på om det er klokt å sikra nasjonalt eigarskap på denne måten. Då regjeringa hadde konkludert med at det er klokt, ønskte me å få kontroll på denne eigedomen, som kunne hamna på utanlandske hender. Då gjer ein ei vurdering av kva marknaden er villig til å betala, og kva Statskog bør by for å få kontroll over denne eigedomen. Det er klart at i ei slik marknadsvurdering ligg det inne kva salsverdi eigedomen har som heilskap, kva potensial det ligg i eit arronderingssal av skog, kva slags potensial som ligg for bruk av dei utleigerettane som ligg der, jaktrettane som ligg der, og andre moglege inntektskjelder for dette.

Eg meiner at det ikkje er sånn at eg ikkje kan gjera greie for korleis dette har gått økonomisk etter salet, men me har ikkje ønskt å gå inn og sjå på utviklinga i ein del av eit statsforetak – og skal heller ikkje etter eigarskapsprinsippet. Me forholdt oss til Statskog SF og deira styre og til at drifta av den eigedomen skjer i eit samspel med resten av deira eigedomsporfølje.

Svaret på spørsmålet om kva som låg til grunn for verdiføresetnadane, er både salspotensialet i heile eige-
domen og moglege inntektsstraumar i dag, potensielle
framtidige inntektsstraumar og risikoen for at desse kan
verta realiserte – eller ikkje.

Møtelederen: Da er det Kirsti Leirtrø.

Kirsti Leirtrø (A): Jeg vil tilbake til det med politis-
ke skillelinjer. Utover det som gjelder naturens verdi og
allemannsretten, har vi endret litt fokus på sikkerhet og
beredskap. Er det gjort en risikovurdering av norsk nat-
ur på utenlandske hender, eller bør det være en del av
det vi vurderer sterkere i framtiden?

Statsråd Geir Pollestad: Verda har endra seg veldig
mykje på kort tid. Eg meiner at det må vera eit mål at
me i størst mogleg grad har nasjonal kontroll over land-
areala våre, og at dei skal vera i lokalt eige i stor grad.
Nasjonalt eige er viktig. Dei to partia som sit i regjering
no, har saman med SV tidlegare sikra seg Borregaard-
skogane, som var viktig. I den samanhengen hadde ein
et arronderingssal, så målet var ikkje at ein skulle ha
berre statleg – det var ikkje statleg eigarskap som var
det viktige. Då hadde ein eit arronderingssal til andre
private, sånn at ein fekk større grad av lokalt eigarskap.
Så svaret på spørsmålet er: Ja, dette vert viktig, og eg
kunne ha nemnt – men skal ikkje gjera det – mange
kjøparar som eg ikkje hadde ønskt skulle ha kjøpt den-
ne eige-
domen.

Møtelederen: Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (FrP): Hvis dette er en finansiell plas-
sering og en finansiell investering, kan vi jo si at man
kanskje må forvente omtrent den samme avkastningen
som i oljefondet, altså 3 pst. Det betyr et utbytte til stat-
en som eier på 80 mill. kr årlig. Er det forventet at dere
får en avkastning og et eventuelt utbytte på den finansi-
elle investeringen på 80 mill. kr årlig?

Dere snakker stadig om vurderinger og råd fra ek-
sterne eksperter som skal fastsette en markedsverdi. Det
andre spørsmålet er: Kan vi få oversendt de vurdering-
ene? Jeg går ut fra at de foreligger skriftlig. Kan vi få over-
sendt de vurderingene og råd fra eksterne folk som har
sett på og fastsatt markedsverdien?

Møtelederen: De er mottatt.

Statsråd Geir Pollestad: Ja, det var det eg skulle seia.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg fikk ikke svar på det første
spørsmålet om 80 mill. kr i avkastning, altså overskudd
i Statskog eller Meraker Brug.

Statsråd Geir Pollestad: Det kan eg godt svara på,
for det gjeld eigentleg det som er den alminnelege fø-
ringa for eigarskapet vårt i Statskog SF. Det er ikkje for-
midla eit spesifikt avkastingskrav til Statskog SF, men
det er ei forventning om at føretaketets ressursar vert ut-
nytta berekraftig, og at ein opptrer marknadsmessig i si
kommersielle verksemd. Det gjeld same kva del av
verksemda det er – ein skal opptre kommersielt, og det
vil då internt i Statskog SF vera naturleg at ein har ulike
avkastingskrav for ulike delar av verksemda som ligg i
selskapet.

Møtelederen: Da går vi til siste spørsmål fra Nils T.
Bjørke.

Nils T. Bjørke (Sp): Det politiske er jo veldig viktig
her – og målet med eige-
dom og kven som skal råda over
ressursane i Noreg. Men eg reagerer litt når ein del av
mine kollegaar her snakkar om å visa avkastning etter
eitt år. For dei som har drive med eige-
dom og plasse-
ring, er det ofte langsiktig. Det som er viktig, er at
Statskog ser langsiktige verdiar i utviklingane her og
ikkje hastar med å ta ut verdiar i staden for å få ein lang-
siktig vekst i økonomien framover. Eitt år er jo ingen-
ting i den samanhengen. Ein har jo snakka om tiår for å
få til utvikling. – Berre ein kommentar til det?

Møtelederen: Kommentarer må vi spare oss for i
høring, men hvis du har et spørsmål, har vi tid til det.

Nils T. Bjørke (Sp): Eg har ikkje fått svar.

Møtelederen: Jeg oppfattet ikke et spørsmål.

Statsråd Geir Pollestad: Eg oppfatta eit spørsmål.

Møtelederen: Ok, vær så god.

Statsråd Geir Pollestad: Det er veldig i kjernen av
dei spørsmåla som er her. Ein kan ikkje stilla spørsmål
ved Statskog og deira forvaltning av eige-
domsmassen
som om det var snakk om «day trading». Dette er snakk
om generasjonsperspektiv, og det er snakk om ein heilt
annan type verksemd enn svært mykje anna av det ein
driv på med i norsk næringsliv i dag. Driv du med skog,
må du ha god tid.

Møtelederen: Da er vi kommet til siste del av denne
delen av høringen, som er en åpen invitasjon til å si
noen avsluttende ord, hvis dere ønsker det.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum: Nå skjønnte jeg
at jeg snart må i stortings-
salen, så det må jeg ha stor re-
spekt for, men takk for muligheten til å svare.

Her er det to veldig viktige debatter. I den ene vet vi
at det er veldig ulike syn – altså synet på nasjonalt eier-

skap og nasjonal kontroll, der Senterpartiet og Arbeiderpartiet har ment at det er riktig. Det som også var veldig viktig her, var hvordan ting skal budsjetteres, og der hadde det brede flertallet – så vidt jeg vet – likt syn. Og at det skal være på markedsmessige vilkår, synes jeg har kommet fram på en god måte, så takk for gode spørsmål.

Møtelederen: Pollestad.

Statsråd Geir Pollestad: Eg har vel egentleg ingen lange kommentarar, anna enn å seia at eg har svart på dei spørsmåla eg har fått, etter beste evne, og eg vil berre understreka at eg er klar over mitt ansvar i dag. Så kan det vera noko krevjande å svara veldig detaljert på ting som har skjedd i eit departement der ein ikkje har vore til stades.

Møtelederen: Jeg har full forståelse for det. Tusen takk til dere alle.

Komiteen tar nå pause.

Høringen ble avbrutt kl. 11.42.

Høringen ble gjenopptatt kl. 12.46.

Høring med tidligere landbruks- og matminister Sandra Borch

Møtelederen: Da er komiteen klar til å starte opp igjen, og jeg vil ønske hjertelig velkommen til tidligere landbruks- og matminister Sandra Borch. Du har med deg en bisitter som også var her i sted, faglig direktør Harald Aalde.

Bare kjapt: De inviterte får 10 minutter til en innledning, og etter innledningen starter komiteens utspørring. Da er det saksordfører Grunde Almeland som får 10 minutter til spørsmål, og deretter får hver partigruppe i komiteen 5 minutter til spørsmål. Så blir det en åpen spørsmålsrunde og til slutt mulighet for å avslutte med noen ord hvis du ønsker det.

For ordens skyld minner jeg om at dette er en åpen høring, og at komiteen bare kan motta taushetsbelagte opplysninger for lukkede dører.

Jeg kan også si at under utspørringen kan det bli avbrytelser, og at det ikke er for å være uhøflig, men bare for å sørge for at man får kommet til kjernen av det komiteen lurer på.

Da får du ordet til en innledning på inntil 10 minutter – vær så god.

Sandra Borch: Takk for det, komitéleder.

Som kjent ble Meraker Brug våren 2022 lagt ut for salg. Det er svært sjelden at eiendommer som Meraker

Brug kommer ut for salg, og salget representerte en unik mulighet til å sikre denne store eiendommen på norske hender både nå og i framtiden.

Statskog SF så at eiendommen kunne være interessant med utgangspunkt i beliggenhet og mulighetene til å utvikle egen virksomhet. Fordi foretakets vedtekter gir begrensede fullmakter til kjøp av eiendom og låneopp-tak, ville Statskog SF vite hvordan eier stilte seg til at foretaket gikk videre med å vurdere eiendommen nærmere.

Siden et eventuelt kjøp av aksjene i AS Meraker Brug ville kreve en utvidet fullmakt og finansiering, var det derfor naturlig for meg å legge saken fram for regjeringen etter at departementet ble informert av Statskog SF om at AS Meraker Brug var til salgs.

For meg og regjeringen var det åpenbart at det framtidige eierskapet i AS Meraker Brug, en av Norges største private eiendommer på 1,2 millioner dekar, inkludert 229 000 dekar produktivt skogareal i Meråker, Stjørdal, Malvik og Steinkjer, var av politisk interesse.

Den vanligste eierformen for jord, skog og utmark i Norge er personlig eierskap. Kjøp av en sånn eiendom krever en normal konsesjon fra myndighetene, og i mange tilfeller er det prisregulering i forbindelse med salget. For AS Meraker Brug var situasjonen annerledes. De store skog- og utmarksarealene i AS Meraker Brug tilhører et aksjeselskap. Aksjene i selskapet kunne dermed selges fritt til hvem som helst og til hvilken som helst pris.

Gjennom salget av Namdal Bruk til en tysk stiftelse i 2020 var det tydelig at norsk skog og utmark også var av interesse for utenlandsk kapital. Etter at saken hadde vært til behandling i regjeringen, kunne jeg i kontaktmøtet med Statskog SF fortelle foretaket at regjeringen så positivt på at Statskog SF startet en prosess med å vurdere kjøp av aksjene i Meraker Brug. Videre uttrykte jeg en forventning om at Statskog SF foretok en verdivurdering av AS Meraker Brug, og at denne ble forelagt Landbruks- og matdepartementet med en tilrådning fra styret.

Vurderingen om at foretaket skal få utvidet fullmakt til å investere utover rammene i vedtektene, er en eier-vurdering som ligger til regjeringen, og et forslag om en sånn fullmakt må legges fram for Stortinget. Samtidig er det viktig for meg å peke på at det er foretaket selv som er ansvarlig for de forretningsmessige vurderingene knyttet til kjøp av eiendom eller andre økonomiske disposisjoner.

I tråd med denne rollefordelingen engasjerte departementet en egen rådgiver for å få en uavhengig vurdering av Statskog SFs verdivurdering av aksjene i AS Meraker Brug. Statens rådgiver i denne saken har vært Pareto Securities, som fikk i oppdrag å kvalitetssikre ver-

divurderingen som foretas av Statskog SF i forbindelse med AS Meraker Brug, og gi en forretningsmessig vurdering av investeringsforslaget til Statskog. Vurderingene skulle omfatte, men ikke være begrenset til, om Statskogs verdivurdering var i tråd med forventet internasjonal markedsverdi på eiendommen, hensiktsmessig finansiering og framtidig kapitalstruktur i Statskog som følge av et eventuelt kjøp, og andre relevante forhold i forbindelse med verdivurderingen og eventuelt et bud på AS Meraker Brug.

I løpet av sommeren og høsten 2022 gjennomførte Statskog en verdivurdering av aksjene. Det var jevnlig kontakt mellom Landbruks- og matdepartementet og en interdepartemental arbeidsgruppe der Nærings- og fiskeridepartementet, Finansdepartementet og Klima- og miljødepartementet deltok. Det var også møter med Statskog underveis for best mulig å kunne forberede en politisk beslutning dersom foretaket skulle komme i en kjøpsposisjon og be eier om fullmakt til å gi et endelig bud på aksjene.

Jeg ble orientert om prosessen av mitt embetsverk og informerte mine kollegaer i regjering underveis. Tidlig i prosessen ble jeg gjort kjent med at konsesjonen på eiendommen fra begynnelsen av forrige århundre la begrensninger på utenlandsk eierskap. Det ble da vurdert som lite sannsynlig at disse vilkårene ville være til hinder for utenlandsk oppkjøp i dag.

Da Statskog var ferdig med sin verdivurdering og gjennomgang av AS Meraker Brug, ba foretaket om en fullmakt til å gi et endelig bud på aksjene. Statskog begrunnet dette med at et kjøp på forretningsmessige vilkår ville underbygge selskapets mål og strategier. Et kjøp ville forbedre tilgangen til jakt og fiske for allmennheten og styrke selskapets evne til å levere et tilfredsstillende økonomisk resultat. Det ville videre bidra til en rasjonell samling av eiendommer og gi mulighet til en effektiv drift ved å utnytte eksisterende bærekraft og sertifiseringssystem og internt kompetansenettverk.

Departementets rådgiver mente at Statskog og deres rådgivere hadde gjennomført en grundig og faglig god vurdering av inntektsprognoser og merverdier for AS Meraker Brug. Med utgangspunkt i Statskogs begrunnelse for kjøpet og verdivurderingen fra Statskog og Pareto ble det vedtatt å gi Statskog en fullmakt til å gi et endelig bud på Meraker Brug, med forbehold om Stortingets samtykke. Etter en lukket budrunde der det ikke var mulig å vite hva andre interessenter var villige til å gi for aksjene, fikk Statskog tilslaget med et bud på 2,65 mrd. kr.

Onsdag 19. oktober deltok jeg på en pressekonferanse i Meråker i lag med statsministeren, styrelederen i Statskog og representanter for dem som solgte aksjene. På pressekonferansen opplyste selger selv at interessen

rundt Meraker Brug hadde vært stor, og at flere norske og utenlandske aktører hadde vært med i prosessen.

Den 21. oktober la jeg saken fram for Stortinget i Prop. 6 S for 2022–2023, Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet, kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF. Her ble det redegjort for styrets forslag, vurderinger fra departementets rådgiver og departementets merknader. Et sentralt punkt for valg av finansiering var at departementets rådgiver mente at prisen Statskog har avtalt å betale for aksjene, var innenfor den rammen de mener andre budgivere ville kunne verdsatt aksjene til.

I forbindelse med Stortingets behandling av saken etterlyste Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mer informasjon om detaljer fra verdivurderingen. Jeg fikk en rekke spørsmål om saken der jeg har måttet balansere hensyn til mest mulig åpenhet med behov for å ivareta statens forretningsmessige interesser. Jeg registrerer at de nevnte partiene, som ellers ikke mente at Statskog burde kjøpe Meraker Brug, ikke var fornøyde med mine svar.

Jeg har forsøkt å gi Stortinget den nødvendige informasjonen for å kunne ta stilling til regjeringens forslag. De forretningsmessige verdivurderingene var styret i Statskog sitt ansvar. Vår rådgiver uttalte at prisen var innenfor det andre aktører kunne verdsatt aksjene til. Dermed mener jeg at vi kunne legge til grunn at kjøpet ble gjennomført på markedsmessige vilkår, og at vilkårene for å kunne budsjettere kapitaltilførselen som en omplassering av statens formue var oppfylt. Til syvende og sist var dette en politisk vurdering av om staten ville bruke sitt eierskap i Statskog til å sikre denne store eiendommen på norske hender, både nå og i fremtiden.

Gjennom våren 2023 fikk jeg ytterligere 27 spørsmål fra kontroll- og konstitusjonskomiteen samt ønske om å få innsyn i verdivurderingen fra Statskog og Pareto og all relevant kommunikasjon mellom Statskog og Landbruks- og matdepartementet. I tillegg til å svare på de 27 spørsmålene har jeg også oversendt totalt 54 dokumenter med totalt 890 sider som komiteen har tilgang til. En stor del av innholdet i dokumentene er etter departementets vurdering taushetsbelagt. Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan svare på detaljer knyttet til disse i en åpen høring, men jeg vil også påpeke at komiteen har hatt tilgang til de dokumentene.

Avslutningsvis vil jeg si at gjennom kjøpet av Meraker Brug grep Statskog en historisk mulighet. Kjøpet sikrer eiendommen på norske hender og legger til rette for en bærekraftig og langsiktig forvaltning til det beste for allmennheten. Jeg er stolt av at jeg har kunnet være med og bidra til at dette kjøpet kunne gjennomføres.

Møtelederen: Takk skal du ha. Da er det Grunde Almeland som får 10 minutter til spørsmål.

Grunde Almeland (V): Jeg velger å starte med å stille spørsmål om kjøpesummen. Du var inne på det i din innledning, Borch, men spørsmålet er: Hvor viktig var egentlig vektingen av det potensielle budet som kunne kommet fra andre aktører? Hvor viktig var nettopp den kjøpesummen andre potensielle kjøpere kunne betale, for den summen som regjeringen til slutt landet på? Jeg spør rett og slett om du kan si noe om vektingen av den potensielle kjøpesummen.

Sandra Borch (Sp): Takk for spørsmålet. Dette har også landbruksministeren og finansministeren svart på tidligere i dag. Svaret på det er at verdien av en eiendom er det markedet vil gi. Vi hadde ikke noe informasjon om andre budgivere eller hva slags andre bud som var kommet inn, men vi hadde sikret oss tilstrekkelig med dokumentasjon fra Statskog og fått gjort en vurdering av Pareto, som gjorde at vi la inn det budet. Det mener jeg var helt rett.

Grunde Almeland (V): Spørsmålet mitt var om hvordan man vektet den beregningen av hva som var potensialet, ikke hvorvidt man kjente til andre bud, for det har vi fått klargjort veldig tydelig tidligere i høringen at man ikke visste.

Sandra Borch (Sp): Det er, som jeg sier, at verdien av en eiendom er det markedet vil gi. Jeg la til grunn at departementets rådgiver vurderte at Statskogs bud var innenfor det andre budgivere kunne verdsette eiendommen til.

Grunde Almeland (V): Men spørsmålet mitt var om dette var en viktig faktor for regjeringen da man gjorde en totalvurdering om å lande på summen, eller om dette bare var en av veldig mange andre ting som kanskje var viktigere. Det var den vektingen jeg ville inn på.

Sandra Borch (Sp): Vi gjorde jo vurderinger underveis. Det er ingen tvil om at det var både de vurderingene som Statskog gjorde, og de vurderingene som tredjeparten, Pareto, gjorde, som gjorde at vi mente at det var rett bud å gå inn med.

Grunde Almeland (V): Så går jeg over til en annen ting som du har svart på skriftlig, og som jeg likevel tenker det kan være greit å gi deg mulighet til å svare litt åpent på. Det er det vi har vært inne på tidligere, om at Statskog medregner en opsjonsverdi på vindkraft med høyere sannsynlighet enn Pareto. Hva er grunnlaget for Statskogs anslag på sannsynligheten til å få bygget vindkraft? La du til grunn at det skal bygges ut vindkraft?

Sandra Borch (Sp): Dette er også et spørsmål som har vært svart på tidligere i dag. Vi må huske på at alle

de verdiene som ligger på denne store eiendommen, er evigvarende verdier som tas inn i en verdivurdering når man skal fastsette en verdi. Det er opp til Statskog å vurdere hva som er potensialet av muligheter på denne eiendommen. Jeg har i hvert fall hatt inntrykk av at Statskog er i god dialog med kommunene rundt, og at det også er avgjørende for hvordan eventuelle kraftressurser på eiendommen skal forvaltes.

Grunde Almeland (V): Jeg vil bare få lov til å påpeke at jeg tror det er en god del av spørsmålene vi kommer til å stille her, man kan oppleve at har blitt svart på før. Grunnen til at jeg stiller deg disse spørsmålene, er nettopp at jeg også ønsker å høre hvilke vurderinger du som statsråd da gjorde. Jeg mener det kan utfylle bildet.

Jeg spør mer direkte – nettopp fordi energiutnyttelse, bl.a. vindkraftutbygging, er en så viktig del av potensialet for rett og slett å kunne tjene penger på denne eiendommen, spør jeg rett og åpent: I den vurderingen dere gjorde, mente dere det var aktuelt med vindkraftutbygging i dette området?

Sandra Borch (Sp): Vi gikk ikke inn på de konkrete elementene. Vi fikk en vurdering av de verdiene som ligger på eiendommen, enten det var kraft, fiske- og jaktrettigheter, hytteutleie eller ikke minst den viktige skogen som er der, som har et stort potensial. Alle disse vurderingene ligger til grunn for den verdivurderingen som ble gjort.

Det er viktig for meg å si at det er Statskog som forvalter denne eiendommen, og som skal forvalte den også framover. Vi gikk ikke inn på konkrete elementer. Vi gjorde en helhetlig vurdering av de evigvarende verdiene som er på den eiendommen i dag.

Grunde Almeland (V): Bare for å spikke litt videre på flisen spør jeg til slutt: Når totalverdien i Statskogs og Paretos verdsettelse 7. oktober 2022 inkluderer betydelige verdier for nettopp utbygging av vindkraft – jeg understreker at det er en viktig del av den totale verdisettingen, det er ikke en liten del – er egentlig spørsmålet mitt om du mener det fortsatt bør telle med som en del av verdivurderingen.

Sandra Borch (Sp): Jeg står bak de verdivurderingene som er gjort, fra både Statskog og en tredjepart. Man må huske at dette er evigvarende verdier på en av Norges største tidligere private eiendommer, som vi mente det var politisk rett at skulle falle på norske hender.

Grunde Almeland (V): Er realisering av vindkraft eller for så vidt også vannkraft nødvendig for å gjøre kjøpet forretningsmessig lønnsomt?

Sandra Borch (Sp): Jeg kan ikke gå inn på de konkrete vurderingene av enkeltelemt i den verdivurderingen. Det er som sagt totalsummen av de evigvarende verdiene som er lagt til grunn for eiendommen, og det er elementer jeg tror andre eventuelle interessenter også har sett på.

Grunde Almeland (V): Men gjorde dere noen vurdering i regjering av hvorvidt man måtte realisere en andel av disse tingene for at det skulle være lønnsomt, som jo er en forutsetning for bl.a. posteringer?

Sandra Borch (Sp): Vi har fått en verdivurdering fra Statskog og fra Pareto som la til grunn at dette er evigvarende verdier. Det er helt normalt å gjøre. Det er ikke noen konkrete planer om vindkraft med det første som jeg har fått med meg, men dette er evige verdier som må verdsettes i en sånn runde.

Grunde Almeland (V): En annen del av verdsettelsen er salg av eiendom, som står på side 625 i Paretos rapport om eiendomssalg. Du fikk skriftlig spørsmål også om dette og svarte:

«Selskapets kommunikasjon henviser til at det ikke er planlagt med noe arronderingssalg i forbindelse med kjøpet. Utgangspunktet for Statskog SFs eiendomsutvikling vil være utleie av areal og i mindre grad salg.»

Det som ikke framkommer i dette svaret, er om utleie gir like gode inntekter og dermed like høy verdsettelse som et salg. For at verdsettelsen skal bli lik, må nødvendigvis også dette være tilfellet. Kan du bekrefte at det vil gjøre det?

Sandra Borch (Sp) [13:04:23]: Jeg kan bekrefte at jeg står inne for det som står i det brevet. Her har det ikke vært vurdert salg, men det er store verdier også på utleie og ikke minst at vi sikrer interessene på denne eiendommen – jakt, fiske og også hytteutleiemuligheter, som vi ser er veldig populært. Hvis ikke kontrollkomiteen har planlagt påskeferie ennå, ville jeg gått inn på Statskogs hjemmesider og sett om det er noen ledige hytter til utleie i Meråker.

Grunde Almeland (V): Takk for tips.

Jeg spør likevel om det var gjort noen form for vurderinger her. At salg kunne realisere ganske store verdier, var en grunnleggende del av verdifastsettelsen og verdivurderingen, men når tidligere statsråd nå – ut fra det jeg hører – bekrefter at det ikke var vurdert salg, må man jo ha vurdert hvorvidt det likevel var forretningsmessig lønnsomt i tilsvarende grad med utleie. Har man gjort den typen vurderinger i det hele tatt da man diskuterte postering?

Sandra Borch (Sp) [13:05:09]: Nå skal jeg være forsiktig med hva jeg går inn på av vurderinger som er gjort, med tanke på at dette er taushetsbelagt, men jeg vil påpeke at komiteen har tilgang til de dokumentene som ligger i saken, og som jeg mener opplyser det tilstrekkelig.

Grunde Almeland (V): Ut fra det som har blitt svart til nå, har man vist til at regjeringen – hvis jeg oppfatter det riktig, og her har du lov til å korrigere meg – ikke har gjort enkeltvis vurderinger av hvert enkelt verdielement, altså enten realisering av vindkraft, realisering av eiendomssalg eller realisering av vannkraft, og av den grunn heller ikke har gjort en reell vurdering av om det man faktisk har tenkt å utnytte eiendommen til over et lengre perspektiv, vil gi den inntekten som kreves for at dette skal være forretningsmessig lønnsomt. Er det riktig oppfattet?

Sandra Borch (Sp): Det er som jeg har sagt: Jeg har lagt til grunn at den jobben som er gjort av Statskog, og den jobben som er gjort av Pareto, som har vært rådgiver, er innenfor det andre budgivere kunne verdsette eiendommen til, og at de har gjort verdivurdering av hele eiendommen og vektlagt ulike hensyn, som er normalt å gjøre i sånne prosesser.

Grunde Almeland (V): Men ingen individuelle vurderinger av om det var mulig å realisere enkeltdeler?

Sandra Borch (Sp): Jeg kan ikke gå inn på enkeltelemt i verdivurderingen i en åpen høring. Det har komiteen informasjon om i de 851 sidene man har fått tilgang til.

Møtelederen: Da går vi videre til Arbeiderpartiet og Frode Jacobsen, som har 5 minutter.

Frode Jacobsen (A): I brevet ditt til Stortinget av 13. juni 2023, hvor du svarer på en rekke av komiteens spørsmål, skriver du på første side:

«Foretaket var nødt til å heve sitt første indikative bud for i det hele tatt å få mulighet til å delta videre i prosessen.»

Slik jeg tolker det, var det dermed en reell risiko for at man lå så lavt i første bud at staten rett og slett risikerte ikke å komme videre. Er det en riktig fortolkning, og kan du eventuelt utdype hvordan denne informasjonen kom til dere?

Sandra Borch (Sp): Jeg kan si at som ansvarlig statsråd også for Statskog hadde jeg dialog med Statskog underveis. Vi fikk signaler om at det var flere interessenter, og at staten kanskje ikke var en foretrukken kjøper. Det som står i brevet, er rett; vi fikk signaler om det. Jeg er

veldig glad for at det ikke endte sånn, men at denne store eiendommen nå er på norske hender og kan utnyttes av det norske folk.

Frode Jacobsen (A): Jeg er enig i det.

Prosessene har vært ganske lukkede. Det var en lukket budrunde, styrt av kjøper. Hvilke dilemmaer hadde du og dere knyttet til bud som skulle legges inn, og håndtering av saken med tanke på at det var forholdsvis lite transparens og lite åpenhet?

Sandra Borch (Sp) [13:09:27]: Jeg må for det første si at det er vanlig med lukket budrunde i sånne prosesser. Det er et valg man også tar når man velger å legge eiendommen sin ut for salg. Det gjorde at det selvfølgelig var spenning knyttet til de rundene som var, og så er jeg til slutt veldig glad for at det endte sånn det endte.

Frode Jacobsen (A): Pareto ble engasjert som rådgiver her og har gitt sine vurderinger i dokumenter som også Stortinget har fått tilgang til. I hvilken grad var det kontakt med Pareto eller ble det lagt noe press på Pareto for å komme med gunstige verdivurderinger for å gjøre transaksjonen enklere å ta under streken, for å bruke det begrepet som finansministeren brukte tidligere i dag?

Sandra Borch (Sp): Det er veldig viktig for meg å være helt tydelig på at jeg verken har lagt press på Statskog eller departementets rådgiver Pareto i denne saken.

Møtelederen: Da fortsetter utspørringen. Kirsti Leirtrø – fra Arbeiderpartiet.

Kirsti Leirtrø (A): Nå har vi fått svar på en rekke spørsmål før i dag, om alt som har vært av kommunikasjon tidligere. Men en er opptatt av Statskogs vurderinger av verdier. Kan du se for deg at det ville vært noen andre eller lavere verdier vurdert av andre potensielle kjøpere?

Sandra Borch (Sp): Det blir et veldig hypotetisk spørsmål, som det er veldig vanskelig å svare på. Jeg har stolt på den vurderingen som Statskog har gjort, og ikke minst som tredjeparten, Pareto, har gjort i denne saken. Det har vært en god prosess hele veien, synes jeg, som har munnet ut i at denne eiendommen nå er på norske hender og kan brukes av det norske folk framover.

Møtelederen: Da går vi over til Høyre – 5 minutter til meg selv i dette tilfellet.

Det første er bare et veldig kjapt spørsmål: Hvorfor økte Statskog sin verdivurdering flere ganger underveis i prosessen? Vet du det?

Sandra Borch (Sp): Det er flere runder når en skal gjøre en verdivurdering. Først gjør en på en måte en overordnet verdivurdering til en får tilgang til de verdiene. Så det er naturlig at de verdivurderingene blir mer nøyaktige jo lenger en kommer i prosessen.

Møtelederen: Hvorfor senket de avkastningskravet underveis?

Sandra Borch (Sp): Det mener jeg er svart på og bør besvares av finansministeren.

Møtelederen: Dere får en verdivurdering fra Pareto, og så byr dere godt over den verdivurderingen – dere byr over både Pareto og Statskog. Hvorfor gjør dere det?

Sandra Borch (Sp): Jeg kan ikke gå inn i de enkelte summene som ligger til grunn her. Det jeg kan si, er at den summen som er, er kvalitetsikret først av Statskog, og så ble den justert av Pareto. Det er den vurderingen som vi har lagt til grunn.

Møtelederen: Dere byr mye høyere enn det Statskog og Pareto legger til grunn som verdi. Hvorfor?

Sandra Borch (Sp): Det var Statskog som la inn budet de mente var rett. Rommet mellom budet kan ikke jeg gå inn på i åpen høring her.

Møtelederen: Så du kan ikke forklare hvilke vurderinger dere gjør på eget grunnlag som sier: Vi må by mer enn det som Pareto og Statskog verdsetter Meraker Brug til?

Sandra Borch (Sp): Dette er jo råd som vi har fått fra Statskog og Pareto, som ligger til grunn ...

Møtelederen: Ja, men de ligger under det dere bød.

Sandra Borch (Sp): Jeg kan ikke gå inn på de tallene i denne åpne høringen. Komiteen har jo informasjon nå ...

Møtelederen: Jeg skjønner det, men vi har ikke informasjon om hvilke vurderinger dere gjorde som gjorde at dere fravek de rådene om markedsverdi dere fikk, og gikk langt over. Vi snakker om betydelige summer over det som både Pareto og Statskog sa var markedsverdien.

Sandra Borch (Sp): Jeg er ikke nødvendigvis enig i den påstanden. Vi har forholdt oss til de rådene, de verdivurderinger, som Statskog og Pareto har gitt oss, som også var den summen som vi til slutt endte opp med å kjøpe Meraker Brug for.

Møtelederen: Men det var ikke riktig, for den verdivurderingen ligger under det budet dere ga.

Vi går videre. Til spørsmålet om det at dere får en verdivurdering fra Pareto som inneholder noen premiser som virker politisk totalt urealistiske. I høringen har vi hørt at dere bruker dette nærmest som et slags orakel, en slags form for fasit som er levert, som dere bare må forholde dere til og legge til grunn som en vedtatt sannhet. Men dere har både embetsverket i Finansdepartementet og dere har eget embetsverk i Landbruks- og matdepartementet, og de kan gjøre egne, selvstendige vurderinger av at denne verdivurderingen ikke bygger på riktige premisser. Jeg har lyst til å høre vurderingene, om det var noe motstand fra embetsverket knyttet til f.eks. anslaget om at her kan det komme inntekter fra hyttevirksomhet eller vindkraft i et reinbeiteområde. Jeg har lyst til å høre hvilke vurderinger som ble gjort internt i departementet, og om det er noen motstand fra embetsverket i disse spørsmålene.

Sandra Borch (Sp): Svaret på det siste er nei.

Møtelederen: Så embetsverket er helt, 100 pst., «om bord» og mener at her er verdivurderingene helt kurante?

Sandra Borch (Sp): Ja.

Møtelederen: Ok. Og de er også helt «om bord» og mener at dette kan føres under streken som en markedsmessig finansiell investering som skal gi avkastning på lik linje med en plassering i oljefondet?

Sandra Borch (Sp): Ja.

Møtelederen: Det sier embetsverket?

Sandra Borch (Sp): Ja.

Møtelederen: Det kan vi protokollere?

Sandra Borch (Sp): Ja.

Møtelederen: Ok. Det er greit.

Helt til slutt informasjonsplikten: Stortinget har en sak til behandling når dette kjøpet skal gjennomføres. Vi etterlyser opplysninger for å kunne vurdere om dere har budsjettert dette på en riktig måte, men dere velger å ikke gi den informasjonen. Det vil si at Stortinget skal ta stilling til om dette kan føres under streken, uten å vite helt grunnleggende nøkkeltall. Ikke engang avkastningskravet skal man kunne vite. Kan du fortelle veldig kort om vurderingene om ikke å informere næringskomiteen, som har saken til behandling, når dere senere gir, prisverdig nok, informasjonen åpent til kontrollkomiteen?

Sandra Borch (Sp): Som jeg har sagt, og som jeg var inne på i innlegget mitt, har jeg forsøkt å gi Stortinget tilstrekkelig informasjon til å ta en politisk beslutning om kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog i forbindelse med dette kjøpet. Så vet vi at det er en del taushetsbelagte områder som ikke har vært gjenstand for offentliggjøring. Jeg har gjort mitt aller beste for å svare på ytterligere spørsmål underveis i prosessen og i etterkant, både når det gjelder brev fra komiteen, brev fra enkelte partier og ikke minst også de dokumentene som dere har fått tilgang til nå i ettertid, hvor dere har opplysninger om det meste – eller alt – i forbindelse med kjøpet av Meraker Brug.

Møtelederen: Da går vi videre til neste utspørter, som er Senterpartiet. Nils T. Bjørke – 5 minutter.

Nils T. Bjørke (Sp): Takk for orienteringa. Dette er litt krevjande, for her er det ei blanding av offentlig informasjon og informasjon som ikkje er offentlig. Eg klarer ikkje å kjenna meg att med tanke på den informasjonen som komiteen har fått tilgang på, i dei oppsummeringane som komitéleiareren her gjer. Kjøpesummen var jo stipulert mellom – det var jo eit visst handlingsrom her i summane, så eg synest det vert litt krevjande kor langt ein kan gå inn på det. Men det som er utfordringa, er kva slags vurderingar du la til grunn då du vurderte at dette var nok for Stortinget då me gjorde det vedtaket og den biten. Korleis kan me koma vidare her? For det er ikkje tvil om at verdiane i Meraker Brug er veldig langsiktige, det er jo ikkje kortsiktig, og at vekst i både areal- og ikkje minst hytteutleige og andre ting kan variera veldig over tid og på lang sikt framover. Kan du seia noko om kor langsiktige tankar Statskog hadde då dei vurderte dette?

Sandra Borch (Sp): Det var som sagt Statskog som kontaktet oss da det ble kjent at denne eiendommen var til salgs, og det var stor interesse fra Statskogs side fordi denne eiendommen ligger ved siden av andre eiendommer som Statskog har. Det er jo verdier knyttet til eiendommen, og særlig for Statskog. De skogverdiene som er på eiendommen, det framtidige potensialet i det, er store.

Så var det viktig for regjeringen å sikre de jakt- og fiskerettighetene som er på denne eiendommen, for allmennheten. Vi kunne risikert at en privat eier, eller i verste fall en utenlandsk aktør, hadde kjøpt en av Norges største private eiendommer. Det som til syvende og sist bunnet ut i regjeringens interesse og vedtak i denne saken, var at vi ønsket denne eiendommen på norske hender. Det mener jeg er helt rett, og det er en politisk beslutning som jeg er veldig stolt av å ha vært med på å ta.

Nils T. Bjørke (Sp): Det som er viktig for meg å få tydeleg fram, er at kjøpesummen låg innanfor rammene for handlingsrommet og dei ulike takstane som låg føre. Kan du bekrefte det?

Sandra Borch (Sp): Ja, og også for å svare på komitéleiderens spørsmål fra i sted, er det sånn at Paretos verdivurdering av aksjene i Meraker Brug var opp mot 2,4 mrd. kr, men at andre budgivere kunne legge inn mer aggressive vurderinger og verdsette aksjene til opp mot 2,8 mrd. kr. Gitt at de verdivurderingene er anslag og beheftet med noe usikkerhet, ble det vurdert at kjøpesummen på 2,65 mrd. kr kunne vurderes som markedsmessig og bevilges som en lånetransaksjon, i tråd med Gul bok.

Møtelederen: Da går vi videre til Carl I. Hagen fra Fremskrittspartiet – 5 minutter.

Carl I. Hagen (FrP): Visste daværende landbruksminister at det var mange utenlandske bud, når hun hele tiden uttrykker at det var viktig å sikre dette på norske hender? Hvis det var andre norske budgivere og interessenter, hadde jo ikke det noe med utlandet å gjøre.

Sandra Borch (Sp): Dette var en lukket budrunde, så vi visste ikke hvem andre som var der. Men vi vet, som jeg refererte til her tidligere i utspørringen, at det var andre interessenter. Det har også selger bekreftet på pressekonferansen som vi hadde i Meråker.

Carl I. Hagen (FrP): Hvorfor var det ikke budrunder? Vanligvis når man selger eiendom, får man opplyst at man har gitt bud, og så får man beskjed om at det har kommet et som er høyere – og man har mulighet for å øke sitt eget bud. Til slutt er det den som står igjen med det høyeste budet som får tilslaget. Det er jo den eneste måten å finne ut hva markedet er villig til å betale. Hvorfor var det ikke budrunder?

Sandra Borch (Sp): Det var for så vidt det. Dette ble gjennomført med normale prosesser, akkurat sånn som når man har kjøpt eiendommer før, med indikative bud i starten og så en sluttrunde.

Carl I. Hagen (FrP): Men vanligvis når man selger eiendom, får de som har gitt et bud, beskjed om at nå har det kommet et høyere bud: Vil du øke det? Så faller noen fra etter hvert som prisen går oppover, inntil en er øverst og ingen andre gir bud. Hvorfor skjedde ikke det?

Sandra Borch (Sp): Dette er som sagt vanlige prosesser, og det er selger som også velger i hvilken form en ønsker å selge eiendommen sin i. Så dette har foregått

etter helt normale prosesser, på lik linje som man har kjøpt andre eiendommer før.

Carl I. Hagen (FrP): Meraker Brugs regnskap de siste årene, som jeg har fått tilsendt, viste at de hadde et tap i 2022 på 44 mill. kr, og for 2021 hadde de et overskudd. Men det er langt unna det overskuddet som må være for å kunne si at dette er et forretningsmessig kjøp på 2,65 mrd. kr. 3 pst. avkastning er jo 80 mill. kr i inntekter. Hva mener du selv? Er det sannsynlig at man kan flerdoble inntektsgrunnlaget fra det det har vært like før det ble solgt til Statskog?

Sandra Borch (Sp): Nå skal ikke jeg gå inn på budsjettene til Statskog i denne høringen, men det jeg vil si, er at denne eiendommen og verdiene som ligger på denne eiendommen, har et potensial som jeg tror Statskog kommer til å utnytte framover. Det ser vi både innenfor det potensialet som ligger i skog der, det potensialet som ligger i jakt og fiske, og ikke minst i hytteutleie. Det er attraktive tilbud som jeg tror Statskog kommer til å benytte seg godt av i framtiden.

Carl I. Hagen (FrP): Men inntektsmulighetene i det du nevnte nå, er jo ikke i nærheten av det som skal til for at dette skal være en forretningsmessig vurdering og en markedsmessig vurdering.

Sandra Borch (Sp): Jeg har lagt til grunn at departementets rådgivers og ikke minst Statskogs vurdering og bud var innenfor det andre budgivere kunne ha verdsett eiendommen til, og de verdiene som ligger på eiendommen. Nå er det viktig for meg å påpeke at dette er evigvarende verdier, og til syvende og sist er det også en politisk skillelinje her. Vi ønsket denne eiendommen på norske hender. Det var viktig for regjeringen, og derfor gjennomførte vi dette kjøpet.

Carl I. Hagen (FrP): Ja, det har vi hørt før. Det er helt riktig, men når man snakker om verdier, kommer det an på om det er økonomiske verdier eller nasjonalromantiske verdier. Det er vel mer av det siste enn av det første. Og hvis det er så store verdier, skulle det jo vært et avkastningskrav.

Sandra Borch (Sp): Det er jo store verdier på eiendommen, og vi har, som sagt igjen, brukt rådgivere – som det er normalt å gjøre i prosessen – som har bistått oss, i tillegg til ulike andre departementer som har vært med i denne prosessen og gitt oss den verdivurderingen av eiendommen, som jeg står inne for, og som jeg mener vi bør være glade for at kan utvikles videre i norsk regi.

Carl I. Hagen (FrP): Da får vi statlig regi. Nå får vi se i fremtiden om disse rådgiverne egentlig har vært som

skredderne og veverne i «Keiserens nye klær», eller om de har gitt råd som er i nærheten av det som kan vise seg å bli en avkastning.

Sandra Borch (Sp): Denne debatten hadde vi for noen år siden også da det var snakk om å kjøpe Borregaard. Det er en politisk beslutning som jeg er stolt over at vi har tatt, og så vil jeg ved neste anledning...

Carl I. Hagen (FrP): Da er det vel mer naturlig å bruke den begrunnelsen, at dette er en politisk beslutning, ikke forretningsmessig fundert og markedsmessig vurdert i det hele tatt. Det hadde nemlig vært holdbart. Det er jo det at dere skyver det markedsmessige og at det er forretningsmessig fornuftig foran, som er problemet her.

Sandra Borch (Sp): Det er jeg uenig i. Vi har gjort en grundig vurdering – både Statskog og en tredjepart – og man mener at dette er innenfor med tanke på både markedsverdi og verdifastsettelse.

Møtelederen: Tusen takk! Da går vi til SV og Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV): Jeg vil egentlig bare gi en anledning til å få oppklart hva slags tolkning av lov- og regelverket departementet har lagt til grunn, for det kan synes som det er litt ulike syn i komiteen og i debatten, om hva som må ligge til grunn for verddivurderinger.

Vi har to tall her: 2,4 mrd. kr, som var rådgivers vurdering av de reelle verdiene i Meraker Brug, og 2,8 mrd. kr, som var vurderingen av hva andre aktører kunne tenkes å være villig til å betale for Meraker Brug. Slik jeg forstår regjeringens tolkning av regelverket, betyr det at en sum innenfor 2,8 mrd. kr er i tråd med regelverket fordi det vil innebære et kjøp på markedsmessige vilkår. Da er det avgjørende for komiteen å finne ut av hvilket tall som det er riktig å legge til grunn. Dette er egentlig bare en invitasjon nå til å utdype mer om hvorfor departementets tolkning er at taket er 2,8 mrd. kr og ikke 2,4 mrd. kr.

Sandra Borch (Sp): Jeg var litt inne på det i sted. Pareto verddivurdering var at det kunne være verdt opp mot 2,4 mrd. kr, men at andre budgivere – grunnet interessen for eiendommen – kunne legge aggressive vurderinger til grunn og verdsette aksjene til 2,8 mrd. kr. Det er det som har gitt at verddivurderingen er både anslag og beheftet med usikkerhet. Da ble det vurdert at kjøpesummen burde ligge på 2,65 mrd. kr, og at det kunne vurderes som markedsmessig. Det er det som ligger til grunn for den vurderingen vi har gjort. Det er også viktig å si at det er Statskog som har gjort den for-

retningsmessige vurderingen her, og det er Pareto som har bekreftet den. Det har vært gjort på vanlig måte, slik man gjør det når man kjøper eiendommer, eller når man kjøper fra statens side.

Audun Lysbakken (SV): Jeg har ingen spørsmål utover det, men jeg tenker at det er skillet mellom 2,4 mrd. kr og 2,8 mrd. kr som er avgjørende for om en kan konkludere med om dette er innenfor eller utenfor. Det er tydelig at regelverket etterlyser en markedsmessig verdi, og den er så vidt jeg kan skjønne, 2,8 mrd. kr.

Sandra Borch (Sp): Ja, og det mener jeg også finansministeren svarte ganske tydelig på tidligere i dag.

Møtelederen: Rødts Seher Aydar og Miljøpartiet De Grønnes Lan Marie Nguyen Berg er ikke til stede, så vi går over til åpen spørsmålsrunde med den tiden vi har til overs. Det er inntegnet et spørsmål fra Kirsti Leirtrø.

Kirsti Leirtrø (A): Det har vært noen spørsmål her som har gått på markedsverdi og hva som er riktig pris. Svaret ditt har vært at det også er politikk i dette. Utover dette med naturressurser og allemannsretten og verdien av det så har Sverige nå kommet inn i NATO, og siden dette er en eiendom som grenser til Sverige i ganske lange strekninger, så har situasjonen blitt litt annerledes. Hadde det vært en annen måte å gjøre det på? Jeg vet ikke hvordan jeg skal stille spørsmålet, men kan kravet om avkastning, markedsverdi, utgå hvis det kun hadde vært rikets sikkerhet man hadde tenkt på?

Sandra Borch (Sp): Det blir et veldig hypotetisk spørsmål å svare på for meg her i dag, i og med at denne vurderingen er gjort en stund tilbake. Det er opp til Statskog hvordan man skal forvalte denne eiendommen videre, også med de grensene som er der. Det å gå inn på spørsmålene om avkastning knyttet til den sikkerhetspolitiske situasjonen føler jeg ikke at jeg kan gjøre her.

Møtelederen: Da er det Grunde Almeland.

Grunde Almeland (V): Jeg går litt over til den informasjonen som ble gitt til næringskomiteen. Vi har fått en del svar skriftlig, og dere har også svart på en del om det nå under høringen. Jeg skal ikke repetere de svarene, men spørre litt om hvilke vurderinger som ble gjort knyttet til hvilken informasjon man kunne gi og ikke gi til Stortinget. I det skriftlige svaret ditt til komiteen viser du til at du mente at den informasjonen som ble gitt, var tilstrekkelig. Du viser til at den informasjonen som ble gitt, var mer eller mindre at departementets rådgiver mente at prisen var innenfor den rammen andre budgivere ville kunne verdsatt aksjen til. Det er

denne setningen du viser til i det skriftlige – den totale informasjonen man egentlig gir, i hvert fall når det gjelder anslaget for totalverdi og forholdet til kjøpesummen, som de har vært inne på. Gjorde du noen vurdering av om det var mulig å gi mer utfyllende informasjon for å gi næringskomiteen et bedre grunnlag for å ta en beslutning?

Sandra Borch (Sp): Jeg må bare beklage at det blir litt gjentakelser. Jeg har forsøkt å gi Stortinget så tilstrekkelig informasjon som kunne gis ut fra forretningssensitive hensyn. Så står det i proposisjonen at vi oppfattet at Statskog og deres rådgivere gjennomførte en grundig og faglig god vurdering. Det er det vi må lene oss på. Vi må ha troen på at de har gjort gode vurderinger, det har i hvert fall jeg. Det er seriøse aktører, og så har kontroll- og konstitusjonskomiteen fått de dokumentene de har etterspurt, i ettertid. Da jeg var landbruks- og matminister, forsøkte jeg å gi Stortinget så tilstrekkelig informasjon som jeg følte at jeg kunne gi.

Grunde Almeland (V): Bare for å få bekreftet det: Da mener du at du gjorde vurderinger den gangen som tilsa at det ikke var mulig å gi mer informasjon til næringskomiteen enn det som ble gitt, heller ikke på andre måter, f.eks. i andre former?

Sandra Borch (Sp): Når det gjaldt forretningssensitiv informasjon, var det vurderingen som lå til grunn.

Møtelederen: Jeg vil fortsette litt på den infoflyten til Stortinget, for det ble tatt opp i komiteen at det var behov for hastebehandling, at dette var så viktig å behandle raskt at man måtte gå forbi de normale saksbehandlingsprosedyrene for å få dette fort gjennom i Stortinget. Det har vært vanskelig å skjønne hva som hastet med en sak hvor det allerede var inngått bindende aksept fra regjeringen, og hvor Stortinget kunne fått brukt den tiden de har til å behandle dette grundig, sette seg inn i tallene og kontrollere regjeringen i tråd med normal prosedyre. Ble det noensinne sendt signaler fra regjeringens side eller fra aktører i regjeringen til representanter eller til Stortinget om at det var behov for hastebehandling?

Sandra Borch (Sp): Det var veldig begrenset hva jeg som statsråd kunne snakke om utad eller med folk om i forbindelse med kjøpet av Meraker Brug, selv om jeg hadde veldig lyst til det. Jeg fikk en rekke spørsmål fra andre partier om hvorfor vi ikke sa at vi var interessert i å kjøpe det. Vi kunne ikke – jeg holdt på å si – vise at staten var interessert ...

Møtelederen: Unnskyld at jeg avbryter, men nå tenker jeg på etter at det var inngått bindende avtale og

dette skulle behandles i Stortinget. Så blir det tatt opp at det er behov for at dette må hastebehandles i næringskomiteen, noe som gjør at komiteen får veldig liten tid til å sette seg inn i saken, til å innhente informasjon og til å kontrollere at ting er gjort på en lovlig og riktig måte. Det jeg spør om, er om det ble sendt signaler fra regjeringen til Stortinget om at det var hastverk, og at det måtte legges opp til hastebehandling i Stortinget.

Sandra Borch (Sp): Dette handlet om en forutsigbarhet overfor kjøperen med tanke på å få et vedtak som gjorde at man visste at man faktisk hadde Stortingets tilslutning til å kjøpe eiendommen.

Møtelederen: Men fortsatt: Ble det sendt signaler? Jeg leser indirekte i svaret ditt at ja, det ble sendt signaler om at dette hastet fordi man skulle ta hensyn til Statskog.

Sandra Borch (Sp): Jeg skulle mest ta hensyn til selgeren, som fikk en forutsigbarhet om at man ...

Møtelederen: Nå sa du nettopp at det var kjøperen man tok hensyn til.

Sandra Borch (Sp): Jeg mente selgeren.

Møtelederen: Så med tanke på hensynet til selgeren og forutsigbarhet for selgeren ble det altså sendt signaler fra dere om at dette måtte hastebehandles i Stortinget – fordi man måtte ta hensyn til selgeren.

Sandra Borch (Sp): Det er dine ord – å bruke ordet «hastebehandles». Det er ikke unaturlig å legge slike saker inn. Det var også for å få en avklaring – det var det som ble gjort.

Møtelederen: Jeg var ikke til stede i behandlingen selv, men det blir beskrevet som en hastebehandling – bare for å beholde det. Da har vi fått bekreftet at det i alle fall ble gitt signaler om at dette hadde hastverk av hensyn til selgeren.

Vi går litt tilbake til hvorfor det ikke ble gitt informasjon til komiteen, ikke engang nøkkeltall ble gitt tross tre forespørsler. Det er slik at når saker ligger til behandling, er informasjonsplikten ekstra viktig. For eksempel det å gi nøkkeltallet 2,4 mrd. kr som utgangspunktet for Paretos verdivurdering, kunne ikke det vært naturlig? Man gir ikke bort hele sulamitten, for å bruke det uttrykket, men man gir i hvert fall bort noen nøkkeltall. Ble det noen gang vurdert å gi delvis innsyn i noen av vurderingene, slik at man i det minste hadde litt mer å gå på for å vurdere lovligheten av å føre dette under streken?

Sandra Borch (Sp): Som jeg har sagt, har jeg forsøkt – etter de råd jeg har fått – å gi Stortinget tilstrekkelig informasjon som man kunne gi av forretningssensitive opplysninger. Og så kan du nevne 2,4 mrd. kr – og 2,8 mrd. kr har også kommet opp i rommet her i dag som tall komiteen har tilgang til. Det er klart at man kan tenke at slike tall burde vært delt, men jeg har forsøkt å gi Stortinget den informasjonen jeg mener var tilstrekkelig og innenfor med tanke på forretningssensitive opplysninger.

Møtelederen: Jeg skal ikke gå inn i en polemikk, men det ble vel strengt tatt ikke gitt svar på noen av de spørsmålene som komiteen hadde. Det var ingen imøtekommelse av det informasjonsbehovet de hadde da – i alle fall ikke på de sentrale opplysningene, men vurderingen din var at du ikke kunne gi mer enn det som allerede sto i proposisjonen.

Sandra Borch (Sp): Ja.

Møtelederen: Ok. Da er det først Grunde Almeland og så Carl I. Hagen.

Grunde Almeland (V): Det er sannsynligvis siste spørsmål fra min side, og det er tilbake til det jeg også innledningsvis stilte den tidligere statsråden spørsmål om, når det gjelder kjøpesum og verdifastsettelse. Om det viser seg at andre budgivere var villige til å legge inn langt lavere bud enn Statskog, og kontantstrømmen er såpass lav som det gjennom høringen er blitt pekt på, mener du at denne investeringen fortsatt kan forsvares som en forretningsmessig avgjørelse?

Sandra Borch (Sp): Ja.

Grunde Almeland (V): Takk.

Møtelederen: Da er det Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (FrP): Takk, komitéleder.

Du har nå flere ganger sagt at du ikke kan gå inn på dette i en åpen høring, og du brukte nettopp uttrykket «forretningssensitive hensyn». Dette er en handel som er gjennomført for lenge siden. Hva er det som er forretningsmessig sensitivt nå?

Vi begriper ikke hvorfor vi ikke får alt det vi ber om av opplysninger. Er det fordi du er redd for at velgerne skal få innsikt i at dere har gjort et elendig, dyrt, kjøp? Er det velgerne man er redd for – eller hva er det som er forretningsmessig sensitivt i en handel som er gjennomført for lang, lang tid siden?

Sandra Borch (Sp): Nå har jo kontroll- og konstitusjonskomiteen fått nesten 900 sider med informasjon om dette kjøpet. Også for framtidige kjøp er det å legge dette ut for allmennheten forretningsmessig informasjon. Det er det, og det er sånn man håndterer sånne saker.

Jeg mener jeg har gitt de opplysningene jeg kan gi. Så har kontrollkomiteen fått tilgang til en ganske svær perm med dokumenter som jeg regner med at komiteen har satt seg grundig inn i, og der står alt komiteen trenger å vite, for å si det sånn.

Carl I. Hagen (FrP): Men det vi aldri har fått vite, er hva det nest høyeste budet var. Hvis det nest høyeste budet etter Statskogs bud på 2,65 mrd. kr, f.eks. var én milliard lavere, vil man få vite at her har staten betalt én milliard for mye. Hvorfor får ikke velgerne vite om disse tingene?

Sandra Borch (Sp): Dette var jo en lukket budrunde. Vi vet heller ikke det.

Møtelederen: Da har vi kommet til veis ende. Jeg har ikke registrert flere spørsmål fra komiteen.

Du er invitert til å si noen avsluttende ord, hvis du ønsker det.

Sandra Borch (Sp): Jeg vil bare takke for høringsrunden. Jeg mener fortsatt at dette kjøpet var helt rett. Jeg tror også at velgerne mener det var helt rett, og ikke minst de som bor i Trøndelag.

Jeg kan privat invitere til en fisketur i Meråker ved nærmeste anledning. Det er en fantastisk eiendom. Det har blitt opplyst av enkelte at dette er et gårdsbruk. Det er det ikke. Det er en svær eiendom med viktige verdier, ikke minst også viktige verdier for allmennheten, som jeg tror vi skal få nytte godt av i framtiden.

Møtelederen: Da sier vi tusen takk til deg.

Høringen slutt kl. 13.44.